

ΤΑ «ΕΛΛΗΝΙΚΑ»: Η ΜΟΝΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΗΣ ΓΗΣ

**Ο ΕΥΡΩΠΑ·Ι·ΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
ΚΑΚΕΚΤΥΠΟ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ**

Πώς ή 'Ελληνική 'Εκπαίδευση «πετυχαίνει»
την γλωσσική σύγχυση και άγλωσσία τῶν 'Ελλήνων

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό

Κυδαθηναίων 29, Πλάκα
105 58 Αθήνα.
Τηλ.: 3223957 ή 9841655.

Τα Γραφεία του Περιοδικού
λειτουργούν πρωί ντες ώρες
9.30-13.30 καθημερινά.

Ίδιοκτήτης — Έκδοτης
— Διευθυντής:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΔΑΜΠΡΟΥ
Αχιλλέως-Μουσών 51
Παλαιό Φάληρο.

Φοιτητοειχοθεσία: Ατελιέ:
«Ν.ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ & ΣΙΑ ΕΠΕ»
Μάγερ 11, Αθήνα, τηλ. 5221792.
Εκτιοποση-Βιβλιοδεσία:
«ΒΑΣΙΛΑΚΟΣ & ΣΙΑ ΕΠΕ»
Καλλιόρομου 10
Μπορνάκι, τηλ. 5726819.

- Τιμή αντιτύπου: 400 δρχ.
- Ετήσια συνδρομή: 4.000 δρχ.
- Οργανισμών κ.λπ.: 6.000 δρχ.
- Φοιτητός: 2.500 δρχ.
- Εξωτερικός: 50 δολλ. ΗΠΑ.

Οι συνδρομές προκαταβάλλονται
τόν μήνα Ιανουάριο κάθε χρόνου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ

Τα χειρόγραφα δέν επιστρέφονται.

Όλες οι συνειργασίες και τά
ταχυδρομικά εμπόσματα στη
διεύθυνση:

ΔΗΜΙ ΔΑΜΠΡΟΥ, Μουσών 51
175 62, Π. Φάληρο, Αθήνα.

Παρακαλούνται οι συνδρομητές
πού αλλάζουν διεύθυνση, νά τό
γνωστοποιούν στο περιοδικό.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 5716:

Νεοελληνικό Κράτος και Έλλάς

Δ.Ι.Α.

ΣΕΛΙΣ 5717:

Τά Έλληνικά: Έ μοναδική γλώσσα τής Γής
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Κ. ΓΑΤΣΙΑΣ

ΣΕΛΙΣ 5722:

Έ ταξινόμησις τών Έπιστημών
ΑΝ. Ν. ΖΟΥΜΠΟΣ

ΣΕΛΙΣ 5725:

*Έ άποψη τής ελληνικής καταγωγής
τού εύρωπαϊκού τεχνολογικού πολιτισμού*

ΣΕΛΙΣ 5735:

Πελασγός
ΗΛ. Α. ΤΣΑΤΣΟΜΟΙΡΟΣ

ΣΕΛΙΣ 5743:

*Περικλής Γιαννόπουλος: Έ ελληνική
αναγέννηση*

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

ΣΕΛΙΣ 5750:

Έξω από τά δόντια

ΣΕΛΙΣ 5746:

Τό ήμερολόγιο ενός «ντέρμπυ»:
ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΕΛΙΣ 5755:

Ξενομανίες, ξενοδουλίες και γραικυλισμοί
ΓΙΑΝΝΗΣ Ν. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ

ΣΕΛΙΣ 5763:

Έπιλογή επιστολών άναγνωστών
**ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΛΑΤΖΗΣ, ΝΙΤΣΑ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ,
ΗΛΙΑΣ ΓΑΖΗΣ**

ΣΕΛΙΣ 5767:

Έ Ζωή
ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΑΓΚΑΡΙΔΗΣ

ΣΕΛΙΣ 5769:

Έπιμνημόσυνος Λόγος
MARTIN HEIDEGGER

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΑΝΕΚΔΟΤΗ ΠΟΙΗΣΗ

Τατιανή ΆΑναγνωστοπούλου, ΆΑθανάσιος Παπατζίμας,
Μίμης Έλευθεριάδης, Θ. Παπαδοπούλου.

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΜΕΤΕΩΡΙΣΜΟΙ: σελ. 5723 • ΑΚΡΟΒΟΛΙΣΜΟΙ: σελ.
5747 • ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ: σελ. 5741 • Α-ΠΑΙ-
ΔΕΥΤΑ, ΑΝ-ΙΣΤΟΡΗΤΑ ΚΑΙ Α-ΛΟΓΑ: σελ. 5763 •
ΔΙΗΓΗΜΑ: σελ. 5760 • Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ:
σελ. 5772.

Νεοελληνικό Κράτος και 'Ελλάς

Νεοελληνικό Κράτος άφ' ενός και 'Ελληνισμός- 'Ελληνικότητα άφ' έτέρου είναι πράγματα όχι άπλως διαφορετικά και άσχετα, αλλά θανασίμως έχθρικά μεταξύ τους. Τουτό άποδεικνύεται μαθηματικώς με ιστορικές, πολιτικές και ιδεολογικές αποδείξεις, μη επιδεχόμενες καμμιās άπολύτως άμφισβητήσεως. Όπως έπισημάναμε στο προηγούμενο τεύχος του «Δ», στα 160 χρόνια ύπάρξεώς του τού Νεοελληνικού Κράτος (1830-1990) «έπέτυχε» αυτό που δέν έπέτυχαν όλοι μαζί οί έχθροι του 'Ελληνισμού διά μέσου των χιλιετιών: 'Ο 'Ελληνισμός ξεριζώθηκε όριστικά από τις προαιώνιες έστίες του στην 'Ιωνία, την Κωνσταντινούπολη, τόν Πόντο, την Καππαδοκία, τη Νότια Ρωσία, τη Νότια 'Ιταλία, την Αίγυπτο, την 'Ανατολική Ρωμυλία, τη Βόρεια Μακεδονία (εύρύτατη περιοχή Μοναστηρίου) και όπου άλλου έπεβίωσε άμυνόμενος επιτυχώς έναντίον Ρωμαίων, Φράγκων, Τούρκων, 'Αράβων, Σλάβων, Βουλγάρων και όλων των άλλων πάσης κατηγορίας και προελεύσεως έχθρών του. Πιθανότατα χάρις εις την «πολιτική» του Νεοελληνικού Κράτους ό 'Ελληνισμός θα εξαλειφθή σύντομα και από τούς τελευταίους «θυλάκους αντίστασεως» του (Κύπρος). Τό Νεοελληνικό Κράτος κατεβρόχθισε τό 'Ελληνικό Έθνος και απέβη ό μέγιστος και ό πιο επικίνδυνος έχθρός και όλετήρ του 'Ελληνισμού από όλους μαζί τούς ποικιλώνυμους άλλοεθνείς έχθρούς του.

Τό Νεοελληνικό Κράτος όμως κατέφερε και άλλο —τό δεινότερο— πλήγμα κατά του 'Ελληνισμού: κατέστρεψε την ελληνικότητα: Οίκουμενικότητα, 'Επιστήμη, Φιλοσοφία, Λόγος, Πολιτισμός, Στοχασμός, Μέτρο, Διάλογος, Κάλλος, Αιδώς, Έρευνα, Νέμεσις, Δίκη, Κάθαρσις και ό,τι άλλο συνιστά την έννοια της 'Ελληνικότητας βρίσκονται σέ πλήρη παρακμή, άν όχι σέ άνηλεή διωγμό, μέσα στα πλαίσια του Νεοελληνικού Κράτους. "Αν σήμερα επιβιώνουν τά στοιχεία αυτά της ελληνικότητας στόν σύγχρονο Παγκόσμιο Πολιτισμό, έστω παρεξηγημένα από τούς ξένους αποδέκτες τους, παραμορφωμένα και όχι σπάνια σκοπίμως διαστρεβλωμένα, ή επιβίωση αυτή όφείλεται σ' όποιουσδήποτε άλλους παράγοντες παρεκτός του Νεοελληνικού Κράτους. Για κάθε σκεπτόμενο άνθρωπο, ό-

που Γής, σήμερα υπάρχουν δύο πράγματα τελείως άσυμβίβαστα και έκπληκτικώς άταίριαστα μεταξύ τους. 'Αφ' ενός ή 'Ελλάδα ως πηγή -μήτρα- υπερχρονικό πρότυπο του Πολιτισμού και καύχημα όλων των διανοουμένων ανθρώπων του Κόσμου* και άφ' έτέρου τό Νεοελληνικό Κράτος ως ντροπή και όνειδος. Χίλιες φορές μου έτυχε νά δεχθώ τό σκληρό ράπισμα της διακρίσεως αυτής από διαπρεπείς ξένους, που κατά καιρούς συνάντησα. Και χίλιες φορές θυμήθηκα τόν Σεφέρη, που, «όπου κι άν κύταζε, ή (σημερινή) 'Ελλάδα τόν πλήγωνε».

Τά αίτια του όνειδους και της ντροπής αυτής δέν είναι θέμα του παρόντος άρθριδίου. 'Επιτροχάδην άναφέρω, ότι τά κύρια στοιχεία που συνιστούν τό Νεοελληνικό Κράτος είναι ό Διεθνισμός-Κοσμοπολιτισμός*, ό Κρατισμός, ό Οικονομισμός, ό Δογματισμός, ό Έξουσιασμός και κυρίως τό άβυσσαλέο μίσος κατά του 'Ελλόγου 'Ανθρώπου και του 'Ελληνικού Λόγου. Τά στοιχεία αυτά άποτελούν άκριβώς την άρση, την άναίρεση και έν τέλει την άδίστακτη είδεχθή «δόλοφονία» και τό όριστικό θάψιμο των προαναφερθέντων στοιχείων της 'Ελληνικότητας.

"Όσοι έλπίζουν, ότι μέσα στα πλαίσια του Νεοελληνικού Κράτους μπορεί νά ύπάρξη κάποια έξοδος από τόν τάφο της ντροπής και του όνειδους, τά 160 χρόνια του βίου και της πολιτείας του είναι πολλά για νά δικαιολογούν μιá τέτοια έλπίδα τους. "Αν κάτι καλό μπορέση ποτέ νά προκύψη, αυτό θα είναι προϊόν του μόχθου, του ήθους, του ζήλου, της περηφάνειας και της άξίας των έκτός Κράτους δρώντων 'Ελλήνων.

Έρρέτωσαν όλα όσα έχουν οίονδήςποτε βαθμού σχέση, έξάρτηση, συνάρτηση με τόν Νεοελληνικό Κρατισμό.

Και ζήτωσαν όσα σχεδιάζονται, επιδιώκονται, πράττονται, προγραμματίζονται και επιχειρούνται από τόν 'Ελληνα ιδιώτη.

* 'Η ελληνική Οίκουμενικότητα και ό Διεθνισμός - Κοσμοπολιτισμός της σύγχρονης Διεθνούς Έξουσίας άποτελούν πράγματα όχι άπλως διαφορετικά αλλά διαμετρικώς αντίθετα (βλ. στήλη «Μετεωρισμοί» του παρόντος τεύχους του «Δαυλού»).

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Κ. ΓΑΤΣΙΑΣ

Τὰ Ἑλληνικά: Ἡ μοναδικὴ γλῶσσα τοῦ πλανήτη μας

1. Βάσει ἀποδείξεων

Ἡ ἔρευνά μου, στηριγμένη σὲ τεκμήρια καθαρῶς ἐπιστημονικά, στοχεύει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι διαχρονικά στὸν πλανήτη Γῆ ὑπῆρξε καὶ ὑπάρχει μιὰ μόνον γλῶσσα: τὰ Ἑλληνικά. Συνεπῶς ὅλες οἱ ὑπόλοιπες «γλῶσσες», ποὺ ὑπῆρξαν ἢ ὑπάρχουν, δὲν μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ὡς τίποτε ἄλλο παρά: ὡς παρεφθαρμένες διάλεκτοι εἴτε τῆς Πανάρχαιας Ἀρχεγόνου Πρωθελληνικῆς εἴτε τῶν μεταγενεστέρων μορφῶν τῆς: τῶν πρωτοϊστορικῶν, τῶν κλασσικῶν, τῶν ἑλληνιστικῶν, τῶν μεσαιωνικῶν καὶ τῶν σημερινῶν χρόνων. Τοῦτο πιστοποιεῖται — ὅπως θὰ δοῦμε ἐκτενῶς — ὅχι μόνον μετὰ τῆς ξερές «ὁμολογίας» μεγάλων ἐρευνητῶν καὶ ἐπιστημόνων, ἀλλὰ κυρίως μετὰ τὴν συγκριτικὴ ἀνάλυση ὁποιασδήποτε γλώσσας ὁποιασδήποτε ἐποχῆς σὲ σχέση μετὰ τὴν ἑλληνική.

2. Ἡ πλήρης συγκριτικὴ ἀνάλυση

Ἡ σύγκριση ὁποιασδήποτε παρεφθαρμένης ἑλληνικῆς διαλέκτου (διάβαζε: ὁποιασδήποτε γλώσσας τοῦ κόσμου, ὁποιασδήποτε ἐποχῆς) μετὰ τὴν καθ' ἑαυτοῦ ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶναι ἀπολύτως δυνατὴ στὸ χῶρο τῆς Γραμματικῆς, ὁ ὁποῖος συνίσταται σὲ τρία ἀλληλένδετα μέρη: τὸ φθολογολογικόν, τὸ τυπικόν καὶ τὸ ἐτυμολογικόν. Ὅποιαδήποτε Γραμματικὴ λοιπὸν ὁποιασδήποτε γλώσσας καὶ ὁποιοδήποτε Λεξικόν, εἴτε ἐτυμολογικὸ εἴτε ἀπλὸ (π.χ. ἑλληνο-ἀγγλικόν, ἑλληνο-σουηδικόν, ἑλληνο-τουρκικόν, ἑλληνο-ἀραβικόν, ἑλληνο-ἰσπανικόν κ.τλ., κ.τλ.) ἀποτελοῦν ντὲ φάκτο «ὕλικόν» πρὸς σύγκρισιν. Θέλοντας μάλιστα προσωπικὰ νὰ ἐξασφαλίσω καὶ τὴν ντὲ γιοῦρε ἀποψη στὸ θέμα αὐτό, δὲν προβαίνω σὲ καμμιά «αὐθαιρεσία». Χρησιμοποιῶ τὰ ἀπλούστερα τῶν ἀπλουστέρων, τὰ «φτηνὰ» καὶ εὐκολο νὰ τὰ βρῇ κανεὶς στὴν ἀγορά, μετὰ 2-3 ἑκατοστάρικα, γραμματικὰ καὶ λεξικά. Ἀλλὰ καὶ τὰ τυχόν «πανάκριβα» ἢ «δυσεύρετα» λεξικά καὶ γραμματικὰ, ποὺ τυχόν παραθέτω, ἂν σὰς ἐνδιαφέρει τὸ θέμα, ψάξτε νὰ τὰ βρῆτε, ὅπως ἔψαξα καὶ ἐγὼ καὶ τὰ βρῆκα. Ἀπ' τὰ πανάρχαια χρόνια τ' ἀγαθὰ κόποις κτῶνται.

3. Ἀπὸ ποιά παρεφθαρμένη διάλεκτο τῆς ἑλληνικῆς ν' ἀρχίσω;

Δὲν με πειράζει νὰ συγκρίνω ὁποιαδήποτε γλῶσσα τοῦ κόσμου, εἴτε ἀρχαία εἴτε νέα, μετὰ τὰ ἑλληνικά. Εὐκόλα θ' ἀποδειχθῇ, ὅτι εἶναι μιὰ παρεφθαρμένη ἑλληνικὴ διάλεκτος, ἓνα κακοποιημένο ἰδίωμα. Ἔτσι ἐντελῶς στὴν τύχη ἃς ἀρχίσουμε μετὰ τοὺς «βόρειους»: δανούς, νορβηγούς, σουηδούς, φινλανδούς, ἐσκιμῶους, λεττονούς, λιθουανούς, ἰσλανδούς κ.τλ. κ.τλ. Θὰ χτυπήσωμε ἔτσι καὶ τὴν ἀτεκμηρίωτη θέση ἐκείνων τῶν πανεπιστημιακῶν μας ποὺ παπαγάλισαν τὸ μεγάλο ψέμμα τῶν «σοφῶν» δασκάλων τους, ὅτι τάχα — λέει — οἱ Ἕλληνες «κατέβηκαν» ἀπ' τὸν Βορρᾶ! Δὲν ξέρομε τί ἔκαναν οἱ Ἕλληνες. Ἄν «ἀνέβηκαν», ἂν «κατέβηκαν», ἂν «ἀνεβοκατέβηκαν» ἢ «ἔμειναν» ἐκεῖ ποῦ ἦταν. Ἐκεῖνο ποῦ ξέρομε εἶναι, ὅτι ἡ γλῶσσα τῶν ἑλλήνων ἀνέβηκε στὸν Βορρᾶ, κι αὐτὸ θὰ τ' ἀποδείξωμε.

4. Εἶναι ἑλληνικὲς αὐτὲς οἱ «σουηδικὲς» λέξεις, ναὶ ἤ ὄχι;

Θὰ πᾶμε ἀπ' τὰ γνωστὰ στὰ ἄγνωστα. Ἀπ' τὰ ἀπλᾶ στὰ πολυπλοκώτερα. Κυττάζετε σ' ἓνα σουηδο-ἑλληνικὸ λεξικὸ τὶς παρακάτω λέξεις ποὺ παραθέτω, διαπιστώνοντας ὅτι σίγουρα εἶναι **σημερινὲς** ἑλληνικὲς λέξεις, ποὺ τὶς πῆραν οἱ σουηδοὶ, **βάζοντας** ἀπλῶς τὶς **καταλήξεις** τους, οἱ ὁποῖες καταλήξεις γιὰ τοὺς ἑλληνες ἔχουν σημασία, ἐνῶ γιὰ τοὺς κακοποιητὲς τῆς ἑλληνικῆς σουηδοῦς δὲν «λένε τίποτα». Τὸ ἴδιο ἐξ ἄλλου κάνανε καὶ στὸ μακρυνὸ παρελθόν. Κι αὐτὸ θὰ τὸ δοῦμε ἀμέσως μετὰ τὴν παράθεση τῶν τωρινῶν κακοποιήσεών τους. Δέστε: **acetylen** ἀσετυλίν-η, **agronom** ἀγρονόμ-ος, **akademi** ἀκαδημί-α, **akrobat** ἀκροβάτ-ης, **akustik** ἀκουστικ-ή, **alfabet** ἀλφάβητ-ο, **amnesti** ἀμνηστί-α, **analfabet** ἀναλφάβητ-ος, **analys** ἀνάλυσ-ις, **anarki** ἀναρχί-α, **anekdot** ἀνέκδοτ-ο, **anemi** ἀναιμί-α, **anonym** ἀνώνυμ-ος, **antipati** ἀντιπάθει-α, **apati** ἀπάθει-α, **apostel** ἀπόστολ-ος, **apostrof** ἀπόστροφ-ος, **april** ἀπρίλ-ης, **arkeolog** ἀρχαιολόγ-ος, **arkitekt** ἀρχιτέκτ-ων, **arom** ἄρωμ-α, **asfalt** ἄσφαλτ-ος, **asket** ἀσκητ-ής, **astronom** ἀστρονόμ-ος, **astronomi** ἀστρονομί-α, **asyl** ἄσυλ-ο, **asymmetrisk** ἀσύμετρ-, **ateist** ἄθε-(ος, ἴσως: ἀθεϊστ-ής), **atlanten** ἀτλαντ-, **atmosfär** ἀτμόσφαιρ-α, **atom** ἄτομ-ο, **atrofi** ἀτροφί-α, **autentisk** αὐθεντικ-ός, **automat** αὐτόματ-ο, **bakterie** βακτηρί-διο, **barbar** βάρβαρ-ος, **Bibel** Βίβλ-ος, **bibliotek** βιβλιοθήκ-η, **bigami** διγαμία, **biografi** βιογραφί-α, **biskop** ἐπίσκοπ-ος, **bly** μολύ-βι, **borg** πύργ-ος, **botanik** βοτανικ-ή, **botten** βυθ-ός, **bredd** φάρδ-ος, **buffel** βουβάλ-ι, **byst** βυζ-ί, **bär** φέρ-ετρο, **cell** κελλ-ί, **center** κέντρο-, **cyklon** κυκλών-ας, **cylinder** κύλινδρ-ος, **cypress** κυπαρίσσ-ι, **delfin** δελφίν-ι, **demokrati** δημοκρατί-α, **diagnos** διάγνωσ-η, **diagonal** διαγώνι-ος, **diagram** διάγραμ-μα, **dialekt** διάλεκτ-ος, **dialog** διάλογ-ος, **diamant** διαμάντ-ι, **diameter** διάμετρ-ος, **diarre** διάρ-ροια, **diet** δίαιτ-α, **differnes** διαφορ-ά, **difteri** διφθερίτ-ις, **diftong** δίφθογγ-ος, **dilemma** δίλημμα, **diplom** δίπλωμ-α, **diplomat** διπλωμάτ-ης, **diplomati** διπλωματί-α, **diskus** δίσκος, **djävul** διάβολ-ος, **djävulsk** διαβολικ-ός, **dogm** δόγμ-α, **dra** τρα-βῶ, **drake** δράκ-ος, **drama** δράμ-α, **dramatisk** δραματικ-ός, **dubbel** διπλ-ός, **duett** δυωδ-ία, **dynamisk** δυναμικ-ός, **dynamit** δυναμίτ-ις, **dynasti** δυναστί-α, **egoist** ἐγωϊστ-ής, **Egypten** Αἴγυπτ-ος, **eko** ἡχώ, **ekonomi** οἰκονομί-α, **ekorre** σκίουρ-ος, **eksem** ἔκζεμ-α, **elastisk** ἐλαστικ-ός, **elefant** ἐλέφαντ-ας, **elektrisk** ἡλεκτρικ-ός, **elektrod** ἡλεκτρόδι-ο, **ellips** ἑλλειψ-ις, **elliptisk** ἑλλειπτικ-ός, **en** ἓν-ας, **ena** ἐνώ-νω, **inte en**: οὔτε ἓν-ας, **energi** ἐνέργεια, **epidemi** ἐπιδημί-α, **estetisk** αἰσθητικ-ός, **etik** ἠθικ-ή, **etui** θή-κη, **etymologi** ἐτυμολογί-α, **Europa** Εὐρώπη, **europaisk** εὐρωπαϊκ-ός, **evangelisk** εὐαγγελικ-ός, **Evangelium** Εὐαγγέλιον, **exotisk** ἐξωτικ-ός, **fader** πατέρ-ας, **fanatisk** φανατικ-ός, **fanatism** φανατισμ-ός, **fantasi** φαντασί-α, **fantom** φάντασμ-α, **far** πα(τέ)ρας, **fas** φάσ-ις, **fasan** φασιαν-ός, **fat** πιάτ-ο, **fattig** φτωχ-ός, **fel** (σ)φάλ(μ)-α, **fenomen** φαινόμεν-ο, **fenomenal** φαινομενικ-ός, **fikon** σῦκον, **filolog** φιλόλογ-ος, **filosof** φιλόσοφ-ος, **filosofi** φιλοσοφί-α, **fjäder** φτερ-ό, **flegma** φλέγμα, **fonetik** (φωνητικ-ή), **form** μορφ-ή, **φόρμ-α**, **fotograf** φωτογράφ-ος, **fras** φράσ-ις, **fyr** φάρ-ος, **fysik** φυσικ-ή, **färsk** φρέσκ-ος, **för** (ὕ)πέρ, **först** πρώτος, κι ἑκατοντάδες παρεμφερεῖς λέξεις, ποὺ θὰ χρειάζονταν πράγματι κομπιούτερ γιὰ νὰ καταγραφοῦν. Τοῦτες οἱ λέξεις, δὲν ὑπάρχει καμμιά ἀμφιβολία, δὲν μῆχαν στὴν σουηδική τὰ «τελευταῖα» χρόνια. Συνέβη τὸ ἴδιο καὶ στὸ παρελθόν;

5. Ἡ λογικὴ τοῦ «παραλόγου» φθογογράμματος F

Ἡ δανέζικη καὶ νορβηγικὴ λέξη *afbestille* (ξεπαραγγέλω) προφέρεται ὡς /ἄ-ουμπεστήλλε/. Στὴν λέξη αὐτή, δηλαδή, τὸ γράμμα F προφέρεται ὡς /ου/: Εἶναι φωνῆεν; ... Προφανῶς ὄχι. Μὰ γιατί τότε ἔχει φωνηεντικὴ προφορά; Ἄς δοῦμε καὶ τὴν ὁμόλογη γερμανικὴ λέξη στὸ *afbestille*/ξεπαραγγέλω, ποὺ εἶναι: *abbestellen*/ἄμπ-μπεστέλλεν/. Ἐδῶ στὴν θέση τοῦ δανεζο-νορβηγικοῦ δίγαμμα (F), ποὺ προφέρεται ὡς U /ου/, οἱ γερμανοὶ γράφουν βῆτα (B) καὶ προφέρουν /μπ/. Τὸ δανέζικο AF /αου/ ὁμολογεῖ σαφῶς στὸ γερμανικὸ AB /αμπ/, διότι ἔτσι τὸ θέλει ἡ λογικὴ τοῦ «παραλόγου» φθογογράμματος F. Νά προφέρεται δηλαδή /ου/ στοὺς δανούς, ἂν καὶ γράφεται ὡς F, ἐνῶ στοὺς γερμανοὺς νὰ γράφεται B, καὶ νὰ προφέρεται /μπ/. Αὐτὸ συμβαίνει πάντα; Ὁχι. Διότι στὴν δανεζο-νορβηγικὴ λέξη *aften*, ποὺ εἶναι ὁμόλογη τῆς γερμανικῆς *abend* (βράδυ), δίνεται ἡ προφορὰ /affden/ ἄπ' τὸ γερμανο-δανεζο-νορβηγικὸ λεξικό. Δηλαδή /ἄφφντεν/. Ἐδῶ τὸ δίγαμμα (F) τῶν δανῶν προφέρεται ὡς δύο φ /φφ/. Αὐτὲς ὅμως μόνο εἶναι οἱ «παραξενιές» του; Ὁχι. Διότι στὴν δανεζο-νορβηγικὴ λέξη *braekke af* (γκρεμνίζω), ποὺ εἶναι ὁμόλογη τῆς γερμανικῆς *abbrechen*, τὸ δίγαμμα (F) τῶν δανῶν δὲν προφέρεται καθόλου. Ἡ προφορὰ τῆς λέξεως *braekke af* εἶναι (μπραῖκκε ἄ/. Αὐτὴ εἶναι ἡ λογικὴ τοῦ παραλόγου φθογογράμματος F. Ἄλλοτε νὰ προφέρεται ὡς φωνῆεν, ἄλλοτε ὡς σύμφωνο μονὸ ἢ διπλὸ κι ἄλλοτε καθόλου. Τis περισσότερες φορὲς ὅμως τὸ F κρύβεται μεταμορφωμένο σὲ ἄλλο γράμμα. Παράδειγμα ἡ ἑλληνικὴ λέξη *Ζεύς*. Ἐχει προφορὰ /ΖέFς, ζέφς/. Ὡστόσο στὴν ἑλληνικὴ λέξη «αὐγό» ἄλλη «συμπεριφορὰ» δείχνει τὸ F, ποὺ κρύβεται στὸ «ὺ» τοῦ αὐγοῦ, προφορὰ /ἄFγό, ἄβγό/. Δηλαδή ἐδῶ τὸ F/υ ὁμολογεῖ στὸ /β/.

Τὸ AF- τῶν δανεζονορβηγικῶν λέξεων *afbestille*, *braekke af*, ποὺ εἶδαμε, καὶ τὸ Ab- τῶν γερμανικῶν *abbestellen*, *abbrechen* ὁμολογοῦν καὶ προέρχονται ἀπὸ τὴν πανάρχαια ἑλληνικὴ πρόθεση «ἀπό», ἡ ὁποία συναντᾶται καὶ ὡς ἄπ' ἢ ἀπ- (π.χ. σὲ φράσεις: /ἄπ' ἔξω/, /ἀπ-έρχομαι/ σὲ συνθέσεις) ἢ ὡς ἀφ' καὶ ἀφ- (π.χ. σὲ φράσεις: /ἀφ' ἐνός/, /ἀφ-ορίζω/, σὲ συνθέσεις). Ἄς βάλουμε λοιπὸν καὶ τὰ ἀφ-, ἀπ- δίπλα στὰ ἀμπ-, ἀφφ-, ἀου-, ἄ-... κι ὅ,τι ἄλλο προκύψει στὴν συνέχεια τῆς προσπάθειάς μας νὰ ἀνιχνεύσουμε τὴν παράλογη λογικὴ τοῦ F.

Σὲ μιὰν ἄλλη περίπτωση ὁμολογίας τῆς γερμανικῆς λέξης *abenteuer* (προφορὰ- /ἄμπεντόϋερ/, σημαίνει «περιπέτεια») μὲ τὴν δανεζονορβηγικὴ *eventyr* (προφ./ἔ-βεντύρ/) βλέπουμε, ὅτι στὴν θέση τοῦ γερμανικοῦ «B» δὲν τίθεται τὸ δανέζικο «F» ἀλλὰ τὸ «V», τὸ ὁποῖο ναὶ μὲν στὰ δανικὰ προφέρεται «β», ἀλλὰ στὰ γερμανικὰ προφέρεται ὡς «φ». Οἱ λατῖνοι «μπερδεύαν» στὴν γραφὴ τους, ἀλλὰ καὶ στὴν προφορὰ τὸ V μὲ τὸ U, ὅπως φαίνεται στίς ἐπιγραφὰς *deus/devs, que/qve* κτλ. Βρισκόμαστε λοιπὸν μπροστὰ σὲ μιὰν ἀκόμα μεταμόρφωση τοῦ F.

Μερικὲς φορὲς οἱ δανοὶ προφέρουν τὸ F καὶ ὡς «φ», π.χ. στὴν λέξη ποὺ σημαίνει «ἀποτρέπω» καὶ εἶναι στὰ δανικὰ *fraraade*, προφ./φραράωδε/, ἀντίστοιχη τῆς γερμανικῆς: *abraten*. Ἀλλὰ τὸ F δὲν ἐναλλάσσεται μόνο μὲ τὰ Π,Φ,Β,ΟΥ,Υ,Λ,Ν,Κ κ.τ.λ. Στὴν νεοελληνικὴ λέξη «νύμφη» (ἀπὸ «νύμ-φη») ἀντικαθιστᾶ τὸ μ. Ἄλλες φορὲς ἡ παρουσία του γίνεται αἰτία, γιὰ νὰ ἐμφανιστοῦν κι «ἄλλα» γράμματα, π.χ. ἡ γερμανικὴ λέξη *fern* (/φέρν/, «μακριά») στὰ δανέζικα συναντᾶται ὡς *fjern*, προφ./φγιέρν/. Ἡ γερμ. *feige*, προφ./φάϊγκε/, σημαίνει «δειλὸς» ἀλλὰ καὶ «σῦκο», συναντᾶται στὰ δαν. ὡς: *fejg*/φάι/, ὁ δειλὸς, ἐνῶ τὸ σῦκο στὰ δανέζικα: *figen*/φῆ-

γκεν/. Τὸ ἴδιο: γερμ. *felsen* (ὁ σκόπελος), στὰ δαν. *fjeld* προφ./φγιέλ/, τὸ τελικὸ -D δὲν προφέρεται. Ἀλλὰ νὰ ξαναγυρίσουμε γιὰ λίγο στὸ «σῦκον». Στὰ συγγενῇ τῶν δανικῶν, τὰ σουηδικά, τὸ σῦκον εἶναι: *fiko!* Τὶ συμβαίνει ἐδῶ;! Μ ε τ α σ χ η - μ α τ ῖ ζ ε τ α ι, ναι ἢ ὄχι, ἀκόμα καὶ σὲ «σ» τὸ «F»;

Τὸ F ἔχει τὴν δικιά του λογική. Κάνει «ὅ,τι τοῦ γουστᾶρει» σ' ὅλες τὶς γλῶσσες τοῦ κόσμου ὅποιασδήποτε ἐποχῆς. Ἐὰν τὸ ξέρουμε αὐτό, δὲν ἔχουμε κανένα πρόβλημα, γιὰ νὰ ἐρευνήσουμε τὸ «πῶς» ἔγιναν ἀπ' τὴν Πρωθελληνικὴ ὅλες οἱ λεγόμενες «γλῶσσες» τοῦ κόσμου, ποὺ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ κακοποιημένα καὶ παρεφθαρμένα ἑλληνικὰ ἰδιώματα. Ἡ ἀποκρυπτογράφηση τοῦ φθογογράμματος F συνεπῶς εἶναι τὸ πρῶτο ἀναγκαῖο βῆμα γιὰ τὴν προσέγγιση τῆς Πρωθελληνικῆς ἀφ' ἐνὸς καὶ γιὰ τὴν ἀναγνώριση-κατάταξη τῶν παρεφθαρμένων ἰδιωμάτων τῆς ἀφ' ἑτέρου. Ἐνα ἄλλο παράδειγμα: Ἡ λέξη *svensk*/σβένσκ/στὰ σουηδικὰ σημαίνει: σουηδικ-ός. Στὰ ἐγγλέζικα: *swedish*/σουήντης/. Στὰ φραγκικά: *suedois*/σε-ντουά/. Στὰ γερμανικά: *schwedisch*/σβέντις/. Στὰ ῥωσικά: *sbedekih*/σφέντσκη/. Στὰ τούρκικα ἢ Σουηδία *Isver*/Ἰσβέτς/ κτλ. Συναντοῦμε δηλ. V,O,Y,W,U,B... ποὺ κρύβουν τὸ F.

Ἡ ἑλλ. λ. «ἔργον» εἶναι στὰ γερμ.: *werk*/βέρκ/. Ἀντιλαμβανόμαστε εὐκολὰ ἐδῶ, ὅτι οἱ γερμανοὶ πέταξαν τὴν ἑλληνικὴ κατάληξη -ον, ὅπως καὶ οἱ νεοέλληνες συνηθίζουν νὰ πετᾶν τὸ τελικὸ «ν»: πρβλ. *ἔργο* (ἀντὶ *ἔργο-ν*), μετέτρεψαν τὸ μέσο «γ» σὲ σκληρὸ «κ» (διότι προφανῶς ἀρχαία προφορὰ τοῦ *ἔργον*/βέργκον/, ἀπ' ὅπου βέργκ-ον ἀντὶ βέργον) καὶ τέλος διατήρησαν τὴν δασύτητα, ἐκφράζοντάς τη μὲ τὸ '-W', ποὺ προφέρεται ἀπ' τοὺς γερμανοὺς /β/. Τοῦτο ὅμως τὸ "W", προφέρεται ἀπ' τοὺς ἐγγλέζους κυρίως /γ/. Δέστε τὴν ὁμολογὴ λέξη γιὰ τὸ ἔργο στ' ἀγγλικά: *work*, ἡ ὁποία προφέρεται περίπου κατὰ σὰν /γουνέκ/. Δηλαδή δὲν ἀκούγεται καθόλου τὸ «ρ», ἐφ' ὅσον μετασχηματίζεται σ' ἕναν ἤχο ἀνάμεσα σὲ «α» καὶ «ε» /αε/ ποὺ ἐδῶ τὸν σημειώνουμε /ε/. Ἐπίσης τὸ βραχὺ ἑλληνικὸ καὶ γερμανικὸ «ε» (*ἔ-ργον*, *w-e-rk*), μεταβάλλεται στοὺς ἐγγλέζους σὲ ὁμολόγο βραχὺ «ο», τὸ ὁποῖον οἱ ἐγγλέζοι προφέρουν ὅμοια μὲ τοὺς θεσσαλοὺς: ὡς /ου/. Ὅποτε τὸ ἀγγλ. *work* προφέρεται /γουνέκ/. Οἱ δανοὶ καὶ οἱ νορβηγοὶ γράφουν *vaerk* καὶ προφέρουν /βαῖρ-ρκ/. Οἱ σουηδοί, πιὸ ἀπλουστευμένα, γράφουν *verk*, προφέρουν /βέρκ/, ἀκριβῶς, ὅπως εἶναι στὰ ἀρχαῖα νορβηγικά καὶ τ' ἀρχαῖα ἰσλανδικά: *verk*/βέρκ/.

Δυὸ παράγωγες λέξεις ἀπ' τὴ ρίζα *ἔργ-* εἶναι στὰ ἑλληνικά: *ἐργ-άτ-ης* καὶ *ἐργ-ασ-ία* (*ἐργ-ατ-ία*, *ἐργ-ατ-ιά*). Ὁ *ἐργάτ-ης* (*ἐργάτας*, *ἐργάτος*, *ἐργάτ-ης*, *ἐργάτις*), συναντᾶται συνήθως στὰ νεοελληνικά βόρεια ἰδιώματα σήμερα ὡς *ἀργάτης* (*ἀργάτ'ς*, *ἀργαστήρ*) καὶ στὰ θεσσαλικά /*ιργάτ'ς*/ ἀπὸ *ἡργ-άτης*. Στὰ γερμανικά ὁ «*ἀργάτ-ς*» αὐτὸς εἶναι: *arbeit-er*, προφ. /ἀρμπάιτ-ερ/. Στὴν λ. αὕτη διακρίνουμε τὴν ρίζα: *ἀρμπ-*, ἕνα πρόσφυμα: *-αῖτ-* καὶ τὴν ἀντωνυμικὴν κατάληξη *-ερ* (ποὺ προφέρεται καὶ «α», πρβλ.: *ἀρμπάιτα*). Τὸ *-ER* αὐτὸ σημαίνει «αὐτός». Ἐπίσης καὶ τὸ πρόσφυμα *-αῖτ-* εἶναι κανονικὰ *-αυτ-*, δηλ. «αὐτ-ός». Κι ὅλο μαζί τὸ *-αῖτερ* (*-eiter*) σημαίνει: αὐτὸς ὁ ὁποῖος εἶναι: *ARB-*. Τοῦτο τὸ *arb-* ὁμολογεῖ στὴν ἑλληνικὴ ρίζα: *εργ-* (ἡ ὁποία στὸ *ἀργ-αστήρ* π.χ. γίνεται *αργ-*). Ἡ τριγράμματη γερμανικὴ ρίζα: *arb-* συμφωνεῖ ἐπακριβῶς μὲ τὴν ἑλληνικὴν *εργ-* ἢ *αργ-*, διότι: τὸ πρῶτο γράμμα τους, τὸ A, εἶναι κοινὸ, τὸ δεύτερο, τὸ R, ἢ P ἑλλ., ἐπίσης. Ὅσο γιὰ τὸ τρίτο: B γερμ., ταῦτόν μὲ τὸ Γ ἑλλ., δὲν τίθεται θέμα, ἐφ' ὅσον εἶδαμε καὶ πρὶν παρόμοια περίπτωση συμφωνίας τοῦ ἀγγλικοῦ W (*work*: «γ») πρὸς τὸ γερμανικὸ W (*werk*: «β»).

Προσφέρω κι ἓνα ἄλλο παράδειγμα ταυτίσεως τοῦ /β ἢ /μπ/ μὲ τὸ /γ/. Τὴ λέξη «Βαυαρία», «Βαυαρὸς» ποὺ γράφεται: γερμ. **Bayer**, προφ. /μπάγιερ/, γαλλικά: **bavarois**, **Baviere** /μπαβιέρ/, ρωσικά: /μπαβάρσκη/, /Μπαβάρια/ κτλ. Δηλαδή οἱ προφορὲς /β/ καὶ /γ/ ταυτίζονται. Ἡ αἰτία τῆς περιέργης αὐτῆς ταυτίσεως ἔγκειται στὸ «τρελλὸν» φθογγόγραμμα /F/.

Κυττάζω στὴν τύχη μερικὲς ἀγγλικὲς λέξεις. "Ὅπως: **wade** /γουέϊντ/. Σημαίνει σύμφωνα μὲ τὸ λεξικὸ «βαδίζω στὸ νερό, περνῶ πεζῇ». Νιώθω τὸν πειρασμὸ νὰ βάλω τὴν μιὰ κάτω ἀπ' τὴν ἄλλη:

B A Δ I Z Ω : Ἑλληνικά

W A D E : Ἀγγλικά

Μιὰ κακοποιημένη ἑλληνικὴ λέξη! Οἱ ἐγγλέζοι προφανῶς «δούλεψαν» ὡς ἐξῆς: α) Ἔβγαλαν τὴν ἑλληνικὴ κατάληξη -ω (ἐγώ, ἴγώ, -ω). β) Κατέστησαν ἄφωνο -ε τὸ χαρακτηριστικὸ τῆς πρόσφυμα -ις-. γ) Ἔτρεψαν τὸ ἑλλ. «Δ» σὲ βάρβαρο -χρο-ντρό - "D". δ) Ἀνέπτυξαν χασμωδία στὸ ἑλλ. «Α», προφέροντάς το /εῖ/, ἂν καὶ στὴ γραφὴ τὸ κράτησαν. ε) Τέλος τὸ ἑλλ. «Β» τὸ ἔκαναν "W" μὲ προφορὰ /γ-ου/.

"Ἀς δοῦμε καὶ μιὰν ἄλλη κακοποίηση τῶν ἐγγλέζων, αὐτὴ τὴ φορὰ μιᾶς ἰταλικῆς λέξης, τῆς λ. γκωφρέττα. Στὰ ἐγγλέζικα εἶναι **wafer**, προφ./γουέϊφα/. Κι ἐδῶ ἡ κατάληξις πᾶει περίπατο! Ἐπίσης: **waffle** /γουόφλ/, φλ-υαρώ. Δέστε καὶ τὸ **wail**: κλαί-ω. Πῆραν τὸ ἑλλην. «κλαί-ω», πέταξαν στὸν κάλαθο τῶν ἀχρήστων τὴν κατάληξη -ω, ἔτρεψαν τὸ ἑλλην. «Κ» καὶ μετέθεσαν τὸ «Λ» στὸ τέλος τῆς διφθόγγου (τὸ **wlai** ἔγινε **wail**). Τέλος, κατέστρεψαν κι αὐτὴν τὴν ἴδια τὴν δίφθογγο «ΑΙ», προφέροντάς τὴν διαλυμένη /αῖ/. "Ὅλο μαζὶ: /γου-αῖ-λ/ ἀντὶ /κ-λ-αῖ-ω/.

Δέστε καὶ **wallow**: κυλίομαι, πλέω. Ἐπίσης: **warm**: θερμ-ός. Τὶ νὰ πῇ κανεῖς. Ἐδῶ ἔχουμε μιὰ «γλῶσσα» σχηματισμένη πλήρως ἀπὸ κακοποιημένες ἑλληνικὲς λέξεις.

Θὰ συνεχίσω.

Εἶναι καθημερινὸ φαινόμενο, ὅτι πολλοὶ σκεπτόμενοι "Ἕλληνες ἐκφράζουν εὐχάριστη ἐκπληξή, εὐθὺς ὡς ἀνακαλύπτουν ὅτι ὑπάρχει ἓνα περιοδικὸ σὰν τὸν «Δαυλό». Δῶστε μας τώρα σ' ἓνα ἀπὸ τὰ τηλέφωνα 3223957 ἢ 9841655 τὰ ὀνόματα καὶ τὴν πλήρη διεύθυνση τῶν ἀξιολόγων ἀνθρώπων τοῦ περιβάλλοντός σας. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ «Δαυλοῦ» θὰ τοὺς ἱκανοποιήσῃ πνευματικὰ καὶ θὰ τοὺς βοηθήσῃ οὐσιαστικὰ νὰ συνειδητοποιήσουν τίς πτυχὲς τῆς κοσμοϊστορικῆς καμπῆς ποὺ διατρέχει ἡ ἀνθρωπότητα τοῦ καιροῦ μας.

ΑΝ. Ν. ΖΟΥΜΠΟΣ

(ἀ.μ. ᾽Ακαδημίας ᾽Αθηνῶν)

᾽Η ἔννοια τῆς ταξινομήσεως καὶ ἡ ταξινόμησις τῶν ἐπιστημῶν

᾽Η ταξινόμησις εἶναι ἡ τοποθέτησις διαφόρων ὄντων συστηματικὰ σὲ ομάδες καὶ ἀκόμη σὲ συνομοταξίες, τάξεις, οἰκογένειες, γένη καὶ εἶδη. ᾽Η ταξινόμησις προϋποθέτει σὰν βάσι τὰ κοινὰ χαρακτηριστικά, μορφολογικὰ ἢ φυσιολογικά.

᾽Η ἔννοια τῆς ταξινομήσεως εἶναι ἴδιον τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ καὶ ἔχει σὰν ἀρχὴ τὴν ἀνάλυσι, τὴν σύγκρισι καὶ γενικὰ τὴν ἀφαίρεσι ἀτομικῶν διαφορῶν. ᾽Η ἔννοια μιᾶς γενικῆς ιδέας ἀνήκει στὴν ταξινόμησι. ᾽Η ταξινόμησις διακρίνει καὶ συγκρίνει ἐκ τῆς πολλότητος τῶν φαινομένων, καὶ ἀφαιρουμένων τῶν ἐπουσιωδῶν γνωρισμάτων, τὴν γενικὴν ἔννοιαν τῆς ιδέας τῶν φαινομένων: ᾽Η ταξινόμησις σὰν νοητικὴ λειτουργία συλλαμβάνει καὶ δεικνύει τὶς οὐσιώδεις ὁμοιότητες ἢ διαφορὰς τῶν φαινομένων, πού βασιζονται στὴν ἐπιστημονικὴ γνῶσι αὐτῶν καὶ ὄχι τὴν στηριζόμενη σὲ φαινομενικὰ καὶ μὴ οὐσιώδη γνωρίσματα, τὰ ὅποια κατασκευάζονται τεχνητὰ γιὰ τὴν διάκρισι τῶν διαφορῶν ἢ ὁμοιοτήτων τῶν ἐν λόγῳ φαινομένων.

᾽Η ταξινόμησις π.χ. τῆς Ζωολογίας καὶ τῆς Βοτανικῆς σὰν ἐπιστημῶν θὰ πρέπει νὰ εἶναι φυσικὴ καὶ ὄχι τεχνητὴ· καὶ φυσικὴ καλεῖται, ἂν ἡ διάκρισις τῆς διαφορᾶς τῶν ὄντων ὀφείλεται στὴν γνῶσι οὐσιωδῶν γνωρισμάτων πού παρέχονται ἀπὸ τὴν ἐπιστῆμη (ἀνατομία, φυσιολογικὴ λειτουργία), ἐνῶ τεχνητὴ εἶναι ἡ πρόχειρη διάκρισις διαφορᾶς ἢ ὁμοιότητος ὄντων, πού βασιζεται σὲ ἐξωτερικὰ καὶ, σὲ πολλοὺς, σὲ αὐθαίρετα γνωρίσματα αὐτῶν, τὰ ὅποια κατασκευάζονται ὑπὸ τοῦ νοῦ πρὸς διευκόλυνσι τῆς παραπάνω διακρίσεως διαφορᾶς ἢ ὁμοιότητος τῶν ὄντων. Ὅσον ἀφορᾷ τώρα στὴν ταξινόμησι τῶν ἐπιστημῶν, μποροῦν αὐτὲς νὰ διαιρεθοῦν σὲ πνευματικὲς ἢ ἠθικὲς καὶ σὲ φυσικὲς· διότι πράγματι τὰ φαινόμενα τὰ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ὑποκείμενα εἶναι δύο εἰδῶν: φαινόμενα τῆς φύσεως καὶ φαινόμενα τοῦ πνεύματος.

Οἱ φυσικὲς ἐπιστῆμες ὑποδιαιροῦνται στὶς μαθηματικὲς καὶ στὶς κυρίως φυσικὲς. Μαθηματικὲς ἐπιστῆμες εἶναι ἐκεῖνες, οἱ ὅποιες ἀσχολοῦνται γύρω ἀπὸ τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὰ σχήματα, ᾽Αριθμητικὴ, ᾽Αλγεβρα καὶ Γεωμετρία. Φυσικὲς δὲ ἐπιστῆμες εἶναι ἐκεῖνες πού ἀσχολοῦνται γύρω ἀπὸ τὰ φαινόμενα τῆς ὀργανικῆς καὶ ἀνόργανης ὕλης, δηλαδὴ Φυσικὴ, Χημεία, Φυσιολογία καὶ στὴ συνέχεια οἱ περιγραφικὲς ἐπιστῆμες, ὅπως εἶναι ἡ Ζωολογία, ἡ Βοτανικὴ, ἡ Ὀρυκτολογία, ἡ Γεωγραφία, ἡ Κοσμογραφία κτλ.

Στὶς ἠθικὲς ἢ πνευματικὲς ἐπιστῆμες, τῶν ὁποίων ὑποκείμενον εἶναι ὁ ἀνθρώπος καὶ τὰ ἀνθρώπινα πνευματικὰ ἐπιτεύγματα, περιλαμβάνονται ἡ ᾽Ιστορία, ἡ Φιλολογία, ἡ Πολιτικὴ Οἰκονομία, ἡ ᾽Ηθικὴ, ἡ Κοινωνιολογία κ.ἄ.

ΜΕΤΕΩΡΙΣΜΟΙ

Οίκουμενικότητα και Διεθνισμός

[Τό εξαιρετικά κρίσιμο θέμα πού ἀκολουθεῖ εἶχε δημοσιευθῇ γιά πρώτη φορά στή στήλη αὐτῇ τοῦ «Δαυλοῦ» τὸ Νοέμβριο τοῦ 1987 (τεῦχος 71). Πολλοὶ νεώτεροι ἀναγνώστες τοῦ Περιοδικοῦ, ἰδίως φοιτητές καὶ νέοι ἐπιστήμονες, ἀπὸ τὴν ἐπικοινωνία πού ἔχουν μαζί μας διαπιστώνεται ὅτι ἔχουν ἐντελῶς συγκεχυμένες στὴ σκέψη τους τίς διαμετρικῶς ἀντίθετες ἔννοιες τῆς ἑλληνικῆς Οἰκουμενικότητος καὶ τοῦ Διεθνισμοῦ - Κοσμοπολιτισμοῦ τῆς σύγχρονης Διεθνούς 'Εξ-ουσίας. Ἡ ἀναδημοσίευση τοῦ ἀρθριδίου αὐτοῦ ἐπιβάλλεται καὶ γιά ἓνα πρόσθετο λόγο. Οἱ θεωρητικῆς, λογικῆς καὶ ἱστορικῆς ἀποδείξεις τῆς διαφορᾶς τῶν δύο ἐννοιῶν, πού εἶχαν παρατεθῇ στὴν πρώτη δημοσίευσή του, ἐπιβεβαιώνονται πλήρως σήμερα καὶ μὲ τίς πολιτικῆς ἀποδείξεις πού προσφέρουν τὰ γεγονότα πού ἐκτυλίσσονται στὴν ΕΣΣΔ (καὶ ἄλλοι), ὅπου οἱ ἀπόπειρες ἐφαρμογῆς τοῦ Διεθνισμοῦ - Κοσμοπολιτισμοῦ τῆς Διεθνούς 'Εξ-ουσίας στὰ διάφορα ἔθνη τῆς Σοβιετικῆς 'Ενώσεως ἀποδεικνύεται ὅτι ἔρχονται σὲ πλήρη σύγκρουση μὲ τὴν ἐθνικὴ φύση τῶν κατὰ τόπους πολιτισμῶν καὶ σὲ τελευταία ἀνάλυση μὲ τὴν ἴδια τὴν φυσικὴ ἰδιομορφία τῶν κατὰ γεωγραφικὴ περιοχὴ καὶ κατὰ ἱστορικὴ παράδοση αὐτοτέλεια καὶ ἰδιαιτερότητα τῶν λαῶν].

Εἶναι πολὺ εὐκόλο ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ ἑλληνικότητα νὰ ταυτισθῇ μὲ τὸν διεθνισμὸ: Ὅπως τὸς ἀντιλήψεως γιά τὴ ζωὴ καὶ τὸν Κόσμο, ὅπως ὁ ἑλληνικὸς, μὲ τὴν καθολικότητα καὶ τὴν οἰκουμενικότητα πού τὸν χαρακτηρίζει, μὲ τίς ἀρχές του, τίς ἀξίες του καὶ τίς ἰδέες του νὰ ἔχουν γενικὴν ἀλήθεια καὶ ἰσχὺ στὴν ἱστορία καὶ τὴ φύση, θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθῇ ἀπὸ ἓναν ἐπιπόλαιο στοχαστὴ ὅτι δὲν ἀντιφάσκει μὲ τὸν πολιτικὸ διεθνισμὸ ἢ τὸν πνευματικὸ καὶ ἰδεολογικὸ κοσμοπολιτισμὸ, πού ἀποσκοπεῖ στὴν ἰσοπέδωση τῶν ἱστορικῶν παραδόσεων — δηλαδὴ τῶν ἐθνῶν, ἀφοῦ ἡ ἔννοια ἔθνος εἶναι καθαρὰ ἱστορικὴ καὶ πολιτισμικὴ.

Ὅμως μιὰ τέτοια ἔνιση διεθνισμοῦ καὶ ἑλληνικότητος συγκρούεται καὶ μὲ τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια καὶ μὲ τίς φιλοσοφικῆς θέσεις τῶν δύο αὐτῶν ἀντιλήψεων: Ἡ οἰκουμενικὴ ἑλληνικότητα οὐδέποτε ὑπῆρξε διεθνιστικὴ, ὅπως καὶ ὁ διεθνισμὸς οὐδέποτε ὑπῆρξε ἑλληνικὸς· καὶ οἱ εἰδοποιῆς ἀξίες καὶ ἀρχές τῆς ἑλληνικότητος δὲν ἔχουν καμμιά σχέση μὲ τίς διεθνιστικῆς, ὅπως καὶ οἱ διεθνιστικῆς ἰδέες δὲν ἔχουν τίποτε τὸ χαρακτηριστικὰ ἑλληνικὸ.

Ἱστορικὰ ἡ ἑλληνικὴ κοσμοθεώρηση ἐκφράσθηκε μὲ κάποια ἀντιπαράθεση μεταξὺ «Ἑλλήνων» καὶ «ξένων» ἢ «βαρβάρων», πού δὲν σήμαινε ὅμως σὲ καμμιά περίπτωσι θέλησις ἢ πρόθεσις ἐπιβολῆς τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ ἐξαλείψεως τοῦ «βαρβαρικοῦ». Ὁλόκληρη ἡ ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ εἶναι κατηγορηματικὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ὁ «Ἑλληνας» αἰσθανόταν δικαίως ἐαυτὸν ὑπερέχοντα πολιτιστικὰ, καὶ ἀπὸ κάθε ἄλλῃ ἀποψη, τοῦ μὴ Ἑλλήνος, καὶ πλέον οὐ. Δὲν ἔχομε καμμιά ἱστορικὴ ἐκφραση κάποιου ἑλληνικοῦ «ἐνεργητικοῦ πνευματικοῦ ἱμπεριαλισμοῦ», μὲ τὴν ἔννοια τῆς σχεδιάσεως καὶ ὀργανώσεως μιᾶς «ἐπιχειρήσεως», πού θὰ ἔθετε σὰν σκοπὸ τῆς τὴν ἐξάλειψις τῶν μὴ ἑλληνικῶν ἐθνικῶν πολιτισμῶν — πρᾶγμα πού ἴσα-ἴσα ἀποτελεῖ τὴν πεμπουσία τοῦ διεθνισμοῦ, ἐπιβάλλοντος καὶ κηρύσσοντος τὴν ἰσοπέδωση, ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ ἐμφάνισις του (χριστιανισμὸς) ἕως τίς νεώτερες μορφοποιήσεις του (μαρξισμὸς, ἀστισμὸς, οἰκονομισμὸς), δεδηλωμένα καὶ ἀπροκάλυπτα, ὅλων τῶν στοιχείων πού ἀποτελοῦν τὴν ἔννοια ἔθνος. Πνευματικὴ «ἐπίθεσις» τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος ἐναντίον ἄλλων

«Πνευμάτων» δὲν συζητιέται, δὲν ὑπάρχει στὴν ἱστορία. Ἡ ἀλεξανδρινὴ διείσδυση στὴν Ἀσία καὶ τὴν Αἴγυπτο ὄχι μόνο δὲ θέλησε νὰ θίξῃ τοπικοὺς πολιτισμούς, ἀλλὰ ἀντίθετα τοὺς σεβάσθηκε καὶ ἀποδεδειγμένα τοὺς ἐνίσχυσε. [Εἶναι, βέβαια, ἄλλο θέμα τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ τεράστια ὑπεροχὴ τῆς ἐλληνικῆς σκέψεως καὶ ἡ τελειότητα τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας ἔφεραν ὡς ἀναπότρεπτο ἀποτέλεσμα τὴν «αὐτόματη» ὑποχώρηση τῶν ἀσιατικῶν τρόπων θεωρήσεως τῆς ζωῆς καὶ τοῦ κόσμου].

Ἀλλὰ καὶ φιλοσοφικὰ ἡ ἐλληνικότητα δὲν ἔχει τίποτε τὸ κοινὸ μὲ τὸν διεθνισμό. Τοῦ δευτέρου τὸ κύριο ἰδεολογικὸ στοιχεῖο εἶναι τὸ «δόγμα», δηλαδή ἡ αὐθαίρετη θέση ὅτι οἱ ἀνθρώπινες ὁμάδες (ἔθνη) δὲν ἔχουν ἱστορικές, πνευματικές καὶ ψυχικὲς διαφορές, ἀλλὰ εἶναι ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ πᾶγμα, πού σὰν σύνολο πρέπει νὰ ἀποδεχθῇ, ἀκούσια ἢ δυναμικά, ἓνα «πνεῦμα», ἓνα «πολιτισμὸν» καὶ ἓνα τρόπο ζωῆς ἐπίσης αὐθαίρετο, συμβατικὸ καὶ δογματικὸ, προκατασκευασμένο ἀπὸ κάποια ἢ κάποιες ἐστίες δυνάμεως. Ἀνεξάρτητα ἂν ἡ ἰδεολογικὴ αὕτη «συνταγὴ» τοῦ ζῆν καὶ τοῦ σκέπτεσθαι ταιριάξῃ καὶ ἐκφράξῃ τὴν ἀνθρώπινη φύση καὶ θέση (πού δὲν τὴν ἐκφράζει, ἀφοῦ εἶναι «δοτὴ»), τὸ χαρακτηριστικὸ τῆς ἐπιβολῆς τῆς ἀπὸ τρίτους στὸν ἐνδιαφερόμενο τὴν ἐκτρέπει ἀπὸ τὴν οὐσία, τὴν κάνει ἐξ-οὐσία. Ἐκτὸς δηλαδή τοῦ δογματικοῦ του χαρακτήρος ὁ διεθνισμὸς εἶναι φύσει ἐξουσιαστικός. Γι' αὐτὸ ἡ μέθοδος δράσεώς του στηρίζεται ἀποκλειστικὰ στὰ τεχνικά, τὰ ὀργανωτικὰ καὶ τὰ οἰκονομικά μέσα, δηλαδή στὴ δύναμη. Καὶ γι' αὐτὸ οἱ «ἰδέες» του συγκρούονται μὲ τὴν ροϊκότητα τοῦ γίνεσθαι, φθείρονται, γίνονται σύντομα κενοὶ τύποι. Εἶναι, μὲ μιὰ λέξη, ψευδεῖς.

Ἡ οἰκουμενικότητα τοῦ «Ἑλληνι-

κοῦ» ἀπὸ φιλοσοφικὴ ἄποψη δὲν ἔχει τίποτε τὸ προσχεδιασμένο, τὸ δογματικὸ, τὸ συμβατικὸ. Δὲν θέτει σκοπὸ τὴν ἐπιβολὴ τῆς ἐπὶ τῶν ἄλλων —τοῦτο εἶναι τελείως ἀδιάφορο γι' αὐτήν. Ἀναζητεῖ χωρὶς περιορισμοὺς καὶ βλέψεις τὸ ἀληθινόν, αἰεὶ ρέουσα σὲ μιὰ ἀτέρμονα κίνηση πρὸς τὸ φύσει ἐλεύθερο, καὶ συνεπῶς δὲν δογματίζει ποτέ. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἐλληνικότητα δὲν ἔδωσε ποτὲ κάποιο ὀριστικόν, συγκεκριμένο, μὲ τὴ στενὴ ἐννοια, πρότυπο ζωῆς, ἀτομικῆς ἢ ὁμαδικῆς, ἐκτὸς ἀπὸ μιὰ θεώρηση τόσο ταιριαστὴ ἴσα-ἴσα πρὸς τὴ ροϊκότητα τοῦ φυσικοῦ καὶ ἱστορικοῦ γίνεσθαι, ὥστε νὰ ἀποτρέπῃ αὐτόματα τὴ σχηματοποίηση παντός προτύπου. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ οἰκουμενικότητα τῆς ἐλληνικότητος, ἐνῶ εἶναι βαθύτατα ἐναρχῆ, ὡς κινούμενη ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὸ γίνεσθαι, εἶναι ταυτόχρονα καὶ βαθύτατα ἀνεξουσιαστικὴ, δηλ. ἀπὸ τὴ φύση τῆς ἀπῆλλαγμένη ἀπὸ τὴν τυραννίαν τῆς δυνάμεως.

Ἄς μὴ συγχέουν λοιπὸν ὠρισμένοι τὸ οἰκουμενικὸ μὲ τὸ διεθνιστικόν. Ἡ οἰκουμένη εἶναι ἄπειρη, σὲ πρόσωπα, σὲ ἀτομικότητες, σὲ τρόπους σκέψεως καὶ ζῆν, σὲ χρονικὲς καὶ τοπικὲς ἰδιομορφίες, σὲ ἱστορικὲς καὶ πνευματικὲς φάσεις καὶ ταχύτητες, γιὰ καὶ τὸ σύμπαν, μέρος τοῦ ὁποῖου ἀναπόσπαστα ἀποτελεῖ, ἔχει ὅλα αὐτὰ τὰ γνωρίσματα. Ὁ διεθνισμὸς εἶναι ἐγκλωβιστικὴ καὶ ἀπομονωτικὴ κατάσταση, πού ἀποκόπτει τὸ γίνεσθαι τοῦ πολιτισμοῦ ἀπὸ τὸν παγκόσμιον νόμον τῆς ροῆς καὶ ἐπιβάλλει τὸν βιασμὸ τῆς ὁμαλῆς ἱστορικῆς ἐξελέξεως. Γι' αὐτό, ὡς ἔκτροπος ἀπὸ τὸ φυσικόν, εἶναι σκιάχτρο ἰδεολογικόν, χωρὶς αἷμα καὶ ψυχὴ. Καὶ γιὰ τὸν ἴδιον λόγον ἡ ἐλληνικότητα εἶναι πάντοτε ζωντανὴ καὶ ἀληθινή, ὅσο ζωντανὸς καὶ ἀληθινὸς εἶναι πάντοτε ὁ συμπαντικὸς Νόμος.

Μετεώρος

ΟΡΕΣΤΗΣ ΗΛΙΑΝΟΣ

Ἡ ἄποψη τῆς ἐλληνικῆς καταγωγῆς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τεχνολογικοῦ πολιτισμοῦ

Τὸ νὰ ἐξάρει κανεὶς τὴ σημασία, ποὺ εἶχε ἡ ἀρχαιοελληνικὴ πολιτιστικὴ κληρονομιά στὴ διαμόρφωση τοῦ νεώτερου εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, θὰ ἰσοδυναμοῦσε μὲ κοινὸ τόπο, καὶ ἂν αὐτὸς ἦταν ὁ μόνος σκοπὸς τοῦ παρόντος ἄρθρου, ἡ συγγραφὴ του δὲ θὰ εἶχε ὁμολογουμένως κανένα νόημα. Γιατί, πρὸς τί νὰ ξοδέψει κάποιος τὴ φαιά του οὐσία, τὸ χαρτί καὶ τὸ μελάνι του, γιὰ νὰ ὑποστηρίξει μιὰ θέση, ποὺ κανεὶς ποτὲ δὲ διανοήθηκε νὰ ἀμφισβητήσει; Ὅμως τὰ πράγματα δὲν εἶναι ἀκριβῶς ἔτσι. Ὑπῆρξαν δηλαδὴ στὸ παρελθὸν καὶ ὑπάρχουν ἀκόμα μελετητές, λόγιοι, πολιτικοί, δημοσιογράφοι κ.ἄ., ποὺ ἴσως ἀπὸ ὑπολογισμό, ἴσως ἀπὸ ἐπιπολαιότητα, ἴσως πάλι καὶ ἀπὸ ἄκαιρη ποιητικὴ διάθεση δὲν ἀρκοῦνται στὴν παραπάνω, γενικὰ ἀποδεκτὴ, διαπίστωση παρὰ διατυπώνουν ἀπόψεις παρακινδυνευμένες καὶ ἀνιστόρητες, ποὺ ὅμως διαδίδονται, γιατί ἤχουν γλυκὰ στὰ αὐτιά πολλῶν καὶ κολακεύουν τὴν εὐαισθησίαν τους.

Ἀκούγεται γιὰ παράδειγμα καὶ διαβάζεται συχνὰ ὅτι ἡ Ἀναγέννηση σήμανε τὴν ἀναβίωση τοῦ ἐλληνολατινικοῦ πολιτισμοῦ στὴν Εὐρώπη, ὅτι ὁ ἐλληνικὸς πολιτισμὸς ὑπῆρξε ἡ βάση ποὺ πάνω της οἰκοδομήθηκε ὁ σύγχρονος τεχνολογικὸς πολιτισμὸς. Ἀλλὰ ἀπὸ τὸ νὰ δεχτῇ κανεὶς τὴν ἐπίδραση τῆς ἀρχαιοελληνικῆς πνευματικῆς κληρονομιάς, ὥς τὸ νὰ θεωρήσει τὸν εὐρωπαϊκὸ πολιτισμὸ κατ' εὐθείαν ἀπόγονο, συνέχεια καὶ ὁλοκλήρωση τοῦ ἐλληνικοῦ ὑπάρχει μεγάλη, ἀγεφύρωτη διαφορά. Ἐνας πολιτισμὸς ἐμφανίζεται πάντα μέσα σὲ ἓνα συγκεκριμένο πολιτιστικὸ πλαίσιο, πηγάζει ἀπὸ τὸ ἀρχέγονο πολιτιστικὸ ὑπόβαθρο ἐνὸς λαοῦ, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν λαϊκῶν παραδόσεων, τῶν μύθων, τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν, τῶν πρακτικῶν γνώσεων κ.λπ. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ δομικά, στοιχεῖα οἰκοδομεῖται ὁ πολιτισμὸς, καὶ αὐτὰ εἶναι ποὺ τοῦ δίνουν τὸν ἰδιαιτέρου χαρακτῆρα του, ὁ ὁποῖος ἀντιστοιχεῖ στὴν ψυχοσύνθεση, τὴν ἰδιοσυγκρασία τοῦ λαοῦ ποὺ τὸν δημιουργεῖ.

Τὸ πολιτιστικὸ πλαίσιο ὅμως τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ δὲν εἶναι τὸ ἴδιο μὲ αὐτὸ τοῦ ἐλληνικοῦ, οὔτε κατὰ διάνοια. Οὔτε ὅμως καὶ μπορεῖ νὰ ὑποστηριχθεῖ ὅτι ἡ ἀρχαιοελληνικὴ πνευματικὴ κληρονομιά ἀποτελέσει συστατικὸ του στοιχεῖο. Γιατί, ἂν καὶ ἡ Ἀναγέννηση θεωρεῖται γενικὰ ὡς ἡ *acte de naissance* τοῦ σύγχρονου τεχνολογικοῦ πολιτισμοῦ, ἡ καταβολὴ του θὰ πρέπει νὰ ἀναζητηθεῖ σὲ πολὺ προγενέστερη ἐποχὴ: στὰ βάθη τοῦ Μεσαίωνα, τότε ποὺ μόλις ἄρχιζαν νὰ παίρνουν μορφὴ τὰ σύγχρονα εὐρωπαϊκὰ ἔθνη. Ἡ Ἀναγέννηση δὲν ὑπῆρξε παρὰ μιὰ φάση στὴν πολυδαίδαλη ἱστορικὴ πορεία τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης· μιὰ φάση τὸ δίχως ἄλλο ἰδιαίτερα σημαντικὴ καὶ ρηξικέλευθη, μὰ ποὺ ὥστόσο δὲν διέσπασε τὴ συνέχεια τῆς φυσικῆς ἐξέλιξης τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Ὁ σύγχρονος τεχνολογικὸς πολιτισμὸς εἶναι καὶ πρέπει νὰ θεωρεῖται τὸ γνήσιο τέκνο τοῦ μεσαιωνικοῦ. Τότε, τὴν πρώτη μεσαιωνικὴ περίοδο, ἄρχισαν νὰ

δημιουργούνται οί ὅροι τῆς ἀνθίσης τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀνάπτυξης τῆς τεχνικῆς, πού θά ἐκδηλώνονταν χίλια χρόνια ἀργότερα, ὅταν θά ἐξασθένιζαν οἱ ὑλικές καὶ πνευματικές τροχοπέδες τῆς Φεουδαρχίας^β.

Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

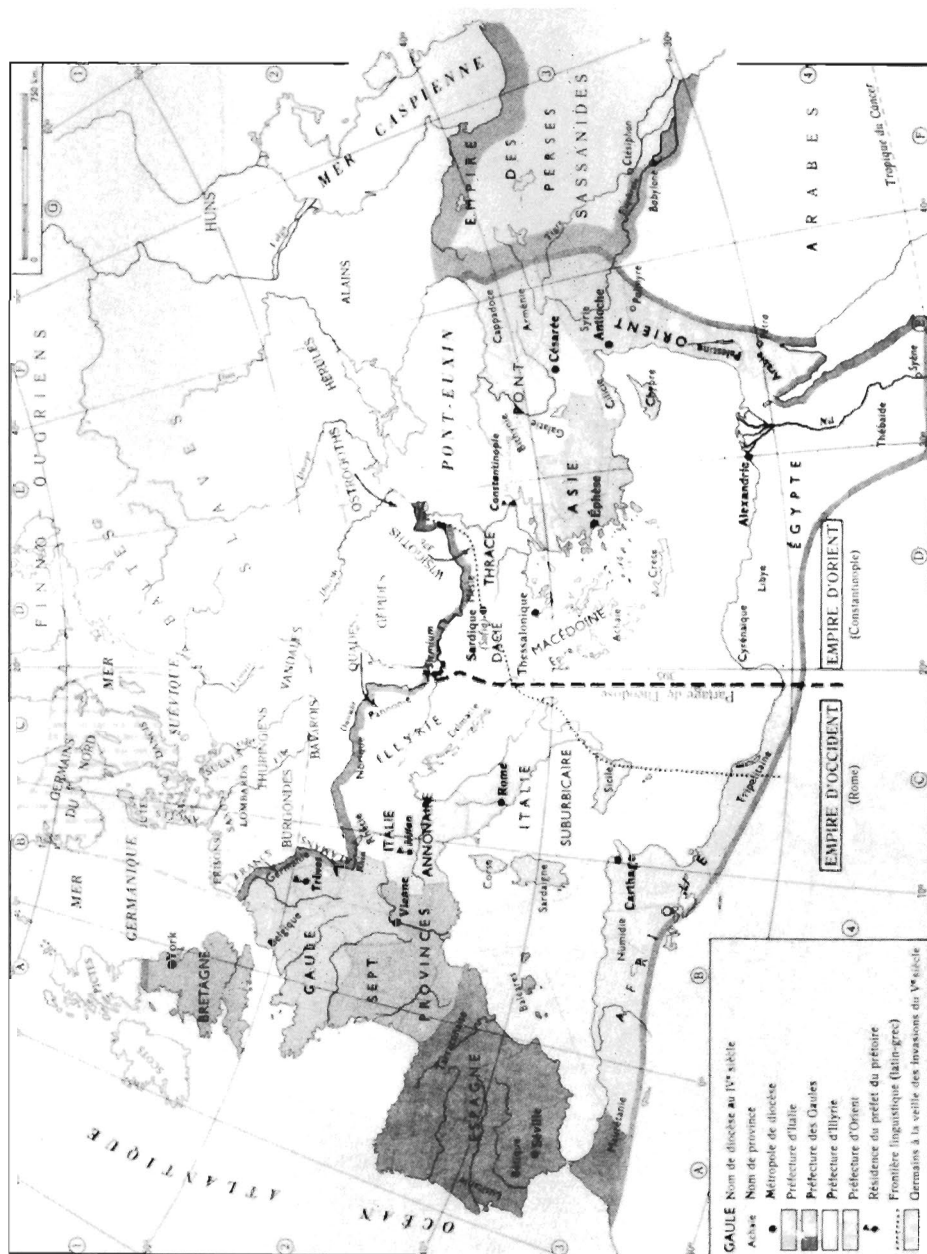
Αὐτό πού ὀνομάζουμε «Δυτικός Κόσμος» προῆλθε ἀπὸ τὰ ὑπολείμματα τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας μετὰ τὴν τελειωτικὴ κατάρρευση τοῦ δυτικοῦ τμήματός της. Γιὰ τέσσερις καὶ παραπάνω αἰῶνες Δύση καὶ Ἀνατολὴ ἔζησαν πλάι-πλάι μέσα στὸ πλαίσιο τοῦ ρωμαϊκοῦ Κράτους. Παρὰ ὅμως τὴν ἀναγκαστικὴ συμβίωσή τους οἱ δύο ξεχωριστοὶ αὐτοὶ κόσμοι παρέμειναν πάντα ξένοι μεταξύ τους, διατήρησαν ὁ καθένας τὴν ἰδιαίτερη, ξεχωριστὴ φυσιογνωμία τους.

Ἐξελληνισμένη ἀπὸ τὸν 3ο ἀκόμα αἰῶνα π.Χ. ἡ Ἀνατολὴ διατήρησε, καὶ μετὰ τὴ ρωμαϊκὴ κατάκτηση, τὴν ἑλληνικὴ λαλιά της καὶ παιδεΐα της, ἐνῶ στὴ Δύση, πού δέχτηκε τὰ φῶτα τοῦ πολιτισμοῦ ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴ Ρώμη, ὑπερίσχυε ἡ λατινικὴ γλῶσσα καὶ ἡ ρωμαϊκὴ παιδεΐα. Ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς δὲν εἰσχώρησε ποτὲ σὲ βάθος στὸ Δυτικὸ Κόσμο καὶ ἡ ἐπίδραση πού ἄσκησε σὲ αὐτὸν ἦταν ἐπιφανειακὴ, ἀποσπασματικὴ καὶ ἔμμεση (διὰ μέσου τῶν Ρωμαίων)¹ καὶ τελικὰ δὲν ἀφοροῦσε παρὰ στὴ μόνη τάξη τῶν διανοουμένων.

Ἡ λατινίζουσα καὶ ρωμαιοπρεπὴς κοινωνία τῶν δυτικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας ἀποσυντέθηκε γοργὰ μετὰ τὴν κατάλυση τῆς αὐτοκρατορικῆς ἐξουσίας στὶς χῶρες αὐτές. Μὲ τὴν πτώση τῆς Δυτικῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας τὸ γερμανικὸ στοιχεῖο κυριάρχησε στὴ δυτικὴ Εὐρώπη. Τὰ γερμανικὰ φύλα: οἱ Λογγοβάρδοι, οἱ Σάξονες, οἱ Φράγκοι, οἱ Βησιγότθοι καὶ οἱ Ὀστρογότθοι κατάκλυσαν τὶς ἐπαρχίες τῆς Αὐτοκρατορίας, ὑπέταξαν τοὺς ντόπιους πληθυσμούς, ἐπέβαλαν τὸ δικό τους τρόπο ζωῆς, τὰ δικά τους ἥθη, τὶς δικές τους συνήθειες. Ὡστόσο ἡ ρωμαϊκὴ πολιτιστικὴ κληρονομιά δὲ χάθηκε ποτὲ ὁλότε-λα, εἰδικὰ στὶς χῶρες ἐκεῖνες πού εἶχαν μείνει γιὰ καιρὸ κάτω ἀπὸ τὴν ἐξουσία τῆς Ρώμης, ὅπως ἡ Γαλατία καὶ ἡ Ἰβηρία. Τὰ λατινικὰ κράτησαν τὴν ἀδιαφιλονίκητη θέση τους τῆς γλῶσσας τῶν γραμμάτων, τῆς διπλωματίας καὶ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἀποτέλεσαν τὴ βάση, πάνω στὴν ὁποία οἰκοδομήθηκαν οἱ εὐρωπαϊκὲς γλῶσσες.

Τὸν πιὸ ἀποφασιστικὸ ὅμως ρόλο στὴ διαμόρφωση τῆς εὐρωπαϊκῆς πολιτιστικῆς ταυτότητας τὸν ἔπαιξε τὸ δίχως ἄλλο ὁ χριστιανισμὸς. Αὐτὸς σχημάτισε τὴ ραχοκοκκαλιά τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ μεσαιωνικὴ Εὐρώπη ἦταν πρὶν ἀπὸ ὅτιδήποτε ἄλλο χριστιανικὴ: στὴν ἠθικὴ της, στὸ πνεῦμα της, στὴν ἀντίληψη πού εἶχε γιὰ τὸν κόσμο. Ὁ χριστιανισμὸς ἦταν παρὼν σὲ ὅλες τὶς ἐκφάνσεις τῆς ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς². Ἀλλά, περισσότερο ἀκόμα ἀπὸ αὐτό ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἀποτέλεσε τὸ συνεκτικὸ ἴσθιο τῆς εὐρωπαϊκῆς ὄντοτητας. Σὲ μιὰ ἐποχὴ πού τὸ ἐθνικὸ αἶσθημα ἦταν ἀκόμα ἀνύπαρκτο, ἡ πίστη στὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ λειτουργοῦσε ὡς δηλωτικὸ τῆς ἑντάξης στὴν οἰκογένεια τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν.

Γιὰ τὴ νεοσύστατη Εὐρώπη κάθε πρόοδος τοῦ χριστιανισμοῦ, κάθε ἐπέκτασή του πρὸς βορρᾶν ἢ πρὸς τὴν ἀνατολὴ ἦταν καὶ δική της πρόοδος, θρίαμβος τῆς πολιτικῆς της ὑπαρξης, τοῦ συστήματος ἀξιών της. Ἐπὶ χίλια καὶ παραπάνω

Ἡ Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία στὸ θάνατο τοῦ Θεοδοσίου τὸ 395 μ.Χ. Χωρίζονταν τὴ Ρωμαϊκὴ Αυτοκρατορία σὲ Ἀνατολικὴ καὶ Δυτικὴ ὁ Θεοδοσίος ἀκολούθησε σχεδὸν ἀκριβῶς τὸ διαχωριστικὸ ὄριο μεταξὺ ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς παιδείας (στιγμῆς).

Ἡ στροφή πρὸς τὴν Ἀρχαιότητα τῶν λαῶν τῆς Δ. Εὐρώπης. Ὁ Γάλλος ποιητὴς Ronsard (1524-1585) ποζάρει φορώντας χιτῶνα καὶ δάφνινο στεφάνι.

χρόνια τὰ ὅρια τῆς Εὐρώπης συνέπιπταν μὲ αὐτὰ τῆς παπικῆς χριστιανοσύνης. Ἐξ ἄλλου μὲ τὴν πρόοδο τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ τὸ «χριστιανὸς» ἔφτασε νὰ γίνεи συνώνυμο τοῦ «πολιτισμένος» καὶ ὁ ἐκχριστιανισμὸς ἔφτασε νὰ θεωρεῖται πράξη ἐκπολιτιστική.

Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ

Ὁ εὐρωπαϊκὸς μεσαιωνικὸς κόσμος ἔζησε καὶ ἀναπτύχθηκε σὲ πλήρη ἀγνοία καὶ τῆς Ἑλλάδας καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ³. Οἱ δυτικοευρωπαῖοι προσκυνητὲς τῶν Ἀγίων Τόπων, ποὺ περνοῦσαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα στὸ δρόμο τους γιὰ ἐκεῖ, μόνο γιὰ ἐκκλησιαστικὰ «κειμήλια» ἐνδιαφέρονταν: λείψανα ἁγίων, τίμιο ξύλο κ.ἄ. Οἱ ἀρχαιοφίλοι μοιάζουν νὰ τοὺς ἀφήνουν ἐντελῶς ἀδιάφορους. Μόνη βιβλιογραφικὴ πηγή τους ἡ Βίβλος: «*Ἡ Ἀθήνα, ὅπου ἐκήρυξε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἀπέχει δύο μέρες ταξίδι ἀπὸ τὴν Κόρινθο. Ἐκεῖ γεννήθηκε ὁ Ἅγιος Διονύσιος καὶ προσηλυτίσθηκε στὸν Χριστιανισμό ἀπὸ τὸν Ἀποστολο Παῦλο. Στὴν Ἀθήνα ὑπάρχει ναὸς τῆς Παναγίας (ὁ Παρθενώνας: σ.σ.) μὲ λυχνία, ὅπου καίει διαρκῶς λάδι ἀνεξάντλητο*», γράφει ἓνας προσκυνητὴς τοῦ 12ου αἰώνα³. Κι ἐκεῖ ὅπου διασώζεται κάποια θολὴ μνήμη, αὐτὴ ἐμφανίζεται διαστρεβλωμένη καὶ συγκεχυμένη. Διαβάζουμε ἔτσι στὸ χρονικὸ κάποιου ἄλλου ταξιδιώτη γιὰ «τὸ ναὸ ποὺ ὀνομάζεται Προπύλαια καὶ χτίσθηκε ἀπὸ τὸν βασιλιὰ Ἰάσονα»³.

Μὰ καὶ οἱ Φράγκοι ἱππότες ποὺ πάτησαν τὴν Ἑλλάδα τὸ 13ο αἰῶνα, τὴν ἴδια ἀδιαφορία ἐπέδειξαν γιὰ τὰ δείγματα τῆς ἀρχαιοελληνικῆς κληρονομιάς: «*Ἡ μόνη χρῆσις ἦν οἱ Φράγκοι ἠδυνήθησαν νὰ κάμωσι τῶν ἀρχαίων καλλιτεχνημάτων τῆς παγκοσμίου πόλεως, ὧν ἀνεκτίμητος αὐτόχρομα ἦτο ἡ ἀξία, ὑπῆρξεν ἡ ὁ καταθρυμματισμὸς ἡ ἡ σύντηξις αὐτῶν χάριν τῆς ἐκ τοῦ χαλκοῦ αὐτῶν χαράξεως νομίσματος... Τὸ δὲ πῦρ κατηνάλωσε τοὺς θησαυροὺς τῶν βιβλιοθηκῶν τοῦ Βυζαντίου*»⁴. Σύμφωνα μὲ τὸ Γερμανὸ ἱστορικὸ Γρηγορόβιο στὴ μεσαιωνικὴ Εὐρώπη «καὶ αὐταὶ αἱ ἐν αὐτῇ ἐπιχωριάζουσαι συγγραφαὶ τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων εἶχον κατὰ μέρος λησμονηθῇ ἡ ἦσαν προσιταὶ μόνο εἰς ὀλίγους κληρικοὺς καὶ λογίους»⁴.

Τὰ πρῶτα σημεῖα κάποιας ἀναζωπύρωσης τοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰ τὰ ἐπιτεύγματα τῆς λατινικῆς ιδίως ἀρχαιότητος, «*ποὺ ἔτειναν ὅχι στὴν ἐπιστροφή στὴν Ἀρχαιότητα, ἀλλὰ στὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς ἀρχαίας κληρονομιάς πρὸς ὄφελος τοῦ χριστιανισμοῦ*»⁵, ἐκδηλώθηκαν τὸν 9ο αἰῶνα, τὰ χρόνια τοῦ Καρλομάγνου, κατὰ τὴν λεγόμενη «Καρολιδικὴ Ἀναγέννηση». Ἡ «Ἀναγέννηση» ὅμως αὐτὴ ὑπῆρξε βραχύβια καὶ περιορισμένη. Ὁ Μεσαίωνας εἶχε ἀκόμα μπροστά του αἰῶνες ζωῇ. Θὰ πρέπει νὰ περιμένουμε πιά τὴν ἰταλικὴ Ἀναγέννηση τὸν 15ο αἰῶνα, γιὰ νὰ δοῦμε νὰ ἐκδηλώνεται μαζικὰ τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν κλασσικὴ παιδεία. Ἡ ἀνακάλυψη τῶν ἀριστουργημάτων τῆς Ἀρχαιότητος ἄσκησε βαθειὰ ἐντύπωση στὸ πνεῦμα τῶν λογίων καὶ τῶν καλλιτεχνῶν τῆς ἀναγεννησιακῆς Εὐρώπης, εἰδικὰ τῶν ἔργων τῆς ἀρχαιοελληνικῆς γραμματείας, ποὺ τοὺς ἔγιναν γιὰ πρώτη φορὰ τότε προσιτά, μετὰ τὴν ἄλωση τῆς Πόλης καὶ τὴν ἔξοδο τῶν Βυζαντινῶν λογίων. Γιὰ τοὺς Εὐρωπαίους δημιουργοὺς ἡ ἐξιδανικευμένη Ἀρχαιότητα ἔγινε πηγὴ κάθε ἐμπνευσης, ὑπόδειγμα γιὰ κάθε εἶδος δημιουργίας, ἰδανικὸ παιδείας καὶ ἀγωγῆς⁵.

Ὁ εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς στάθηκε πάντα χριστιανικὸς στὴν οὐσία καὶ τὸ πνεῦμα του. Ἐδῶ τὸ «ζύγισμα» μιᾶς ψυχῆς ἀπὸ ἓναν ἄγγελο καὶ ἓνα διάβολο.

Ο Η' ΤΟΜΟΣ ΤΟΥ «Δ»

Ο Η' Τόμος του «Δαυλού» 1989 (τεύχη 85-96) ολοκληρώθηκε και δεμένος καλλιτεχνικά διατίθεται στα Γραφεία του «Δαυλού».

Περιέχει:

- τις ριζοσπαστικές έρευνες για τη γένεση της γλώσσας και της γραφής, που με συστηματικές επιστημονικές θεμελιώσεις ανατρέπουν τις ισχύουσες ακαδημαϊκές θεωρίες και ανοίγουν νέους ορίζοντες στο Σχολιασμό και τις αντιλήψεις για την Πρωτοϊστορία και την ανάπτυξη του Πολιτισμού,
- τις πρώτες βάσεις για την πρωτοποριακή διερεύνηση της μαθηματικής πλευράς της Έλληνικής Γλώσσας, που αποκαλύπτει άγνωστη σ' εμάς βαθύτατη σοφία -κτήμα του Πανάρχαιου Πολιτισμού, δημιουργήμα του οποίου υπήρξε η τέλεια αυτή γλώσσα,
- τη συντριπτική κριτική των διαφόρων ακαδημαϊκών δογμάτων (Φοινικισμού, Ίνδοευρωπαϊσμού κ.λπ.), που εξέτρεψαν την επιστημονική έρευνα κατά τους τελευταίους αιώνες και χρησιμοποιήθηκαν ως ιδεολογική νομιμοποίηση της εξουσιαστικής παράνομιας,
- τις πρωτοποριακές επίσης έρευνες για την άγνωστη και διαστρεβλωμένη ιστορικά περίοδο των Έλληνικών Προϊστορικών Χρόνων,
- πληθώρα υπερχρονικής αξίας δοκιμίων, μελετών, σχολίων και εκτιμήσεων, που παρέχουν τη δυνατότητα για την επιστημονική κατανόηση των γεγονότων του παρόντος αλλά και για την πρόβλεψη των εξελίξεων της κοσμοϊστορικής καμπής που διανύει σήμερα η ανθρωπότητα.

ΣΕΛΙΔΕΣ 710: ΔΡΧ. 5.000.

● Μή γεμίζετε τις βιβλιοθήκες σας με άχρηστο τυπωμένο χαρτί. Βάλτε στα ράφια τους τούς έτήσιους τόμους του «Δαυλού», που θα βοηθούν εσάς και κάθε συνειδητό κάτοικο του Τόπου αυτού, αλλά και τους απογόνους σας, στην έμβάθυνση και όρθη αντίληψη των συμβάντων, των συμβαινόντων και των συμβησομένων.

● Διατίθενται στα Γραφεία του Περιοδικού.

● Αποστέλλονται και ταχυδρομικώς κατόπιν τηλεφωνήματος των ενδιαφερομένων στα τηλέ-
φωνα 3223957 ή 9841655.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Το έλληνικό πνεύμα έβαλε ανεξίτηλη τη σφραγίδα του πάνω στο νεότερο ευρωπαϊκό πολιτισμό. Από την Αναγέννηση και πέρα δεν υπήρξε πρόοδος, δεν υπήρξε έπίτευγμα, δεν υπήρξε επινόηση, δεν υπήρξε δημιουργία, που να μη συνοδευθεί από κάποια αναφορά στους Έλληνες και στην Ελλάδα. Στην τέχνη, στην επιστήμη, στη διανόηση, σε κάθε του βήμα ο σύγχρονος πολιτισμός μοιάζει, λές, αναγκασμένος να προστρέχει στην αστείρευτη πηγή του ελληνικού πνεύματος. Η πραγματικότητα ωστόσο αυτή δεν πρέπει να μάς κρύβει τούτη την άλλη: ότι το αναγεννησιακό ιδανικό της επιστροφής στις αξίες της Αρχαιότητας δεν μπορούσε παρά να μείνει άπιαστο. Ήταν εκ των πραγμάτων αδύνατο να γίνει η ελληνική παιδεία κτήμα του δυτικοευρωπαίου ανθρώπου.

Ο πρώτος λόγος γι' αυτό ήταν η τεράστια, ή ασυμφιλίωτη διαφορά που χώριζε και χωρίζει την ψυχosύνθεση του Δυτικοευρωπαίου από εκείνη του αρχαίου Έλληνα. Μποστά στο χριστιανοθρεμμένο, θεοφοβούμενο και σεμνότυφο κάτοικο της κεντρικής, βόρειας και δυτικής Ευρώπης ο Έλληνας, με την έκρηκτική ιδιοσυγκρασία του, την εξωστρέφειά του, την ελευθεροστομία του θα πρέπει

νά έμοιαζε με όν από άλλον κόσμο. Καί πώς θα μπορούσαν τάχα νά συμβιβασθούν τό γεμάτο φιοριτούρες καί ύπονοούμενα ύφος του Εύρωπαϊού με την τσεκουράτη έκφραση καί τόν ώμό ρεαλισμό του "Έλληνα· τό πρωτόκολλο καί οί κανόνες καλής συμπεριφοράς με την εϋθύτητα καί τούς φυσικούς τρόπους· ή ντροπή της γύμνιας με τη λατρεία του γυμνού σώματος· ό θρησκευτικός δογματισμός με τη φιλοσοφική σκέψη· ό Χριστός με τόν Προμηθέα;

Ό νεώτερος εύρωπαϊκός πολιτισμός χρησιμοποίησε κατά κόρον την έλληνική 'Αρχαιότητα καί οικειοποιήθηκε πλήθος έλληνικά πολιτιστικά στοιχεΐα, χωρίς όμως νά μεταβάλει τη δική του θεμελιώδη φύση καί χωρίς νά άπαρνηθεΐ τις λατινικές, γερμανικές καί ιδίως χριστιανικές καταβολές του. Γι' αυτό καί δέν κατόρθωσε νά προσεγγΐσει καί νά βιώσει την ουσία του έλληνικού πνεύματος. Κάτω από αυτές τις συνθήκες ή στροφή προς την 'Αρχαιότητα ήταν καταδικασμένη νά μείνει έπιφανειακή, νά περιορισθεΐ στη μόνη άπεικόνιση της μορφής. Ό δυτικοευρωπαΐος δημιουργός μιμούμενος την τεχνοτροπία των άρχαίων, σκαλίζοντας κάποιο άγαλμα, γράφοντας κάποια τραγωδία πάνω στα πρότυπα της 'Αρχαιότητας πιστεύει ίσως ότι συνεχίζει την άρχαία παράδοση, ότι είναι κοινωνός της πεμπτουσίας του έλληνικού πολιτισμού, ένω δέν κάνει άλλο παρά νά μιμείται την έξωτερική μορφή των διαφόρων του εκφάνσεων. Τό πιό χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού του φαινομένου είναι ή τεχνοτροπία του Νεοκλασικισμού, πού έμφανίστηκε στην Εύρώπη τόν αΐωνα του Διαφωτισμού: Θεμεμμένοι με την ρομαντική ιδέα της άναβίωσης της 'Αρχαιότητας, της έπιστροφής στα άρχαΐα ιδεώδη, οί νεοκλασικιστές δημιουργοί σκάλιζαν άγάλματα θεών καί ήρώων της 'Αρχαιότητας καί κατασκεύαζαν σπίτια καί χώρους διασκέδασης για ένα λαό, πού θα ζούσε σύμφωνα με τις ήθικες άρχες του Πλουτάρχου⁷.

«Η έλληνική άρχιτεκτονική αντίληψη βρίσκεται σε πλήρη αντίθεση με τόν άστικό κλασικισμό. Έδω δέν γίνεται καμμιά προσπάθεια άπόκρυψης, όλα διαπνέονται από τη φιλοδοξία του δημιουργού νά φανερωθεΐ σε ιδανική γυμνότητα. Πόσο άλλιώςτικα αίσθανόταν π.χ. ό άρχιτέκτονας των πρώτων χρόνων του γερμανικού Ράιχ, πού κυριολεκτικά ντρεπόταν νά αφήσει ένα κομμάτι του οίκοδομήματος νά πεί τι είναι, γιατί προφανώς θεωρούσε κάτι τέτοιο χυδαίο», γράφει ό έλληνιστής Egon Friedell στην πολιτιστική ιστορία του της 'Αρχαίας 'Ελλάδας.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

Πέρα όμως από όποιαδήποτε διαμάχη ή άποψη της έλληνικής καταγωγής του σύγχρονου εύρωπαϊκού πολιτισμού, πού εκφράζεται με λόγια όπως: «χρωστάμε τά πάντα στους "Έλληνες», «ό πολιτισμός μας άρχισε στην 'Αρχαία 'Ελλάδα», «είμαστε όλοι μας πνευματικοί άπόγονοι του Περικλή καί του Πλάτωνα», δέν είναι άνώδυνη για έμάς τούς Νεοέλληνες. Η έντεχνη ένσωμάτωση της 'Ελλάδας καί του πολιτισμού της στον εύρύτερο γεωπολιτικό χώρο της «Δυτικής Εύρώπης» με όρους όπως: «Ιστορία του Δυτικού Κόσμου», «Ιστορία του Δυτικού Θεάτρου» κ.λπ., καθώς καί με την προβολή ύπόπτων καί ρατσιστικών άπόψεων, όπως αυτή πού θέλει την 'Ελλάδα «προπύργιο της Εύρώπης ένάντια στις όρδες των βαρβάρων 'Ασιανών», εϋνόησε χωρίς άμφιβολία την ένταξη της χώρας μας στη σφαΐρα έπιρροής των οικονομικά άνεπτυγμένων χωρών της δυτικής Εύρώ-

της καὶ τὴν οἰκιοποίηση ἀπὸ αὐτὲς τῶν θησαυρῶν τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδας.

Ἀπὸ τῆ σκοπιᾶ τῶν Δυτικοευρωπαϊῶν τὰ ἑλληνικὰ μνημεῖα δὲν ἀνήκουν μόνο στοὺς Ἕλληνες, ἀλλὰ ἀποτελοῦν κτῆμα ὁλόκληρου τοῦ πολιτισμένου κόσμου (ἐννοεῖται τοῦ εὐρωπαϊκοῦ). Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ἡ διεκδίκηση ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τῶν ἀρχαίων καλλιτεχνημάτων, ποὺ βρίσκονται στὰ μουσεῖα τῶν διαφόρων πρωτευουσῶν τῆς Εὐρώπης, δὲν εἶναι δίκαιη, ἀφοῦ τὰ ἔργα αὐτὰ δὲν βρίσκονται ἔξω ἀπὸ τὸ χῶρο τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ⁷.

Η ΤΥΧΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Τὸ πάθος, μὲ τὸ ὁποῖο ἡ Εὐρώπη ρίχτηκε στὴ σπουδὴ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἀπὸ τὴν Ἀναγέννηση καὶ πέρα, ὁδήγησε στὴ διεξοδικὴ καὶ ἄνευ προηγούμενου γνώση τῆς Ἀρχαιότητος. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ «*συγχέουμε τὴν ἐπαφὴ μὲ τὴν ἐξοικείωση, τὴ γνώση μὲ τὴν ἐπίγνωση*»⁶. Παρὰ τὴ βαθεῖα τους γνώση καὶ τὴν ἀγάπη τους γιὰ τὴν Ἑλλάδα οἱ ἀρχαιοφίλοι Εὐρωπαῖοι δὲν κατόρθωσαν ποτὲ νὰ ἐξοικειωθοῦν μὲ τοὺς Ἕλληνες --εἶδαμε γιὰ ποῖο λόγο.

Ἀλλὰ καλὰ οἱ Εὐρωπαῖοι· τί συμβαίνει ὅμως μὲ ἡμᾶς τοὺς ἴδιους τοὺς Ἕλληνες; Ἐμεῖς — δὲ χρειάζεται καν νὰ τὸ ποῦμε — δὲν μπορούμε μὲ κανένα τρόπο νὰ συναγωνισθοῦμε τὴν Εὐρώπη στὴ γνώση τῆς Ἀρχαιότητος. Ἀκόμα χειρότερα: ὅ,τι ξέρουμε γι' αὐτήν, ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους τὸ ἔχουμε μάθει: *Ὁ Νεο-Ἕλληνας ὡστόσο, παρὰ τὴ λειψή του γνώση γιὰ τὰ ἔργα καὶ τὶς ἡμέρες τῶν προγόνων του, βιώνει τὴν ἀρχαιοελληνικὴ κληρονομία ἔτσι, ποὺ ποτὲ δὲ θὰ μπορούσε νὰ τὸ κάνει ὁ Δυτικοευρωπαῖος. Γιὰ τὸ λόγο ὅτι αὐτὸς ὁ τελευταῖος μελετᾷ τὰ ἀποτελέσματα τῆς δημιουργικῆς ἑξάρσης ἑνὸς πολιτισμικοῦ ρεύματος ποὺ ἔχει πάψει νὰ ὑφίσταται ἐδῶ καὶ δύο χιλιάδες χρόνια, ἐνῶ ὁ Ἕλληνας φέρει μέσα του — χωρὶς νὰ τὸ ξέρει πολλὰς φορὲς — τὰ πρωταρχικὰ ἐκεῖνα πολιτιστικὰ στοιχεῖα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀκριβῶς προῆλθε ὁ ἀρχαιοελληνικὸς πολιτισμὸς: τὶς παραδόσεις, τὶς δοξασίες, τὶς δεισιδαιμονίες, τὰ ἥθη, τὴν ἰδιοσυγκρασίαν: «*Ἐν ἀγνοίᾳ τῶν βεβαίως οἱ σύγχρονοι Ἕλληνες διατηροῦν ὠρισμένας ἰδέας, ὠρισμένας μυθολογικὰς δοξασίας τῶν προγόνων τῶν καὶ ἔθιμα*»⁸.*

Ἐμεῖς λοιπὸν εἴμαστε οἱ μόνοι, ἂν καὶ ξεπεσμένοι, κληρονόμοι τῶν προγόνων μας Ἑλλήνων. Ἐμεῖς ζοῦμε στὸν τόπο ποὺ ἐκεῖνοι ζοῦσαν, ἐμεῖς μιλοῦμε τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἀπόγονο τῆς δικῆς τους γλῶσσας καί, τὸ κυριότερο, ἐμεῖς διατηρήσαμε πλῆθος ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ χαρακτηριστικὰ πού, θετικὰ ἢ ἀρνητικὰ, ἦταν καὶ δικά τους χαρακτηριστικά. Ἄς ἐλπίσουμε, ὅτι σήμερα ποὺ ἦθη καὶ λαϊκὲς παραδόσεις φθίνουν καὶ ἐξαφανίζονται, ἡ ἐπίγνωση ὅλων αὐτῶν τῶν ἀρχέγονων πολιτιστικῶν στοιχείων, ποὺ μᾶς δένουν μὲ τὸ μακρυνὸ παρελθόν τῆς φυλῆς μας, θὰ συμβάλει στὴν ἐθνικὴ μας αὐτογνωσίαν καὶ στὴν ἐδραίωση τῆς ἐθνικῆς μας συνείδησης.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1. Gibbon: *The history of the decline and fall of the Roman Empire*.
2. Genicot: *Le monde médiéval* (in *Encyclopaedia Universalis*).
3. Κ. Σιμόπουλου: *Ξένοι ταξιδιώτες στὴν Ἑλλάδα*, τ.Α'.
4. Φ. Γρηγορόβιος: *Ἱστορία τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν*.
5. E. Th. Rimli: *Histoire universelle*, v. II.

6. E. Friedell: *Πολιτιστική ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδας*.
7. M. Praz: *Néo-classicisme* (in *Encyclopaedia Universalis*).
8. C. Fauriel: *Τὰ ἑλληνικὰ δημοτικὰ τραγούδια* (Εἰσαγωγικὸς Λόγος).

ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ

1. W. Durant: *The story of civilization - The age of faith*.
2. J. Morel: *Tragédie* (in *Encyclopaedia Universalis*).
3. J.-C. Margolin: *Renaissance* (in *Encyclopaedia Universalis*).

α. Ἑγκυκλοπαιδικὸ Λεξικὸ τῆς Πρωίας.

β. «Ἡ συνέχεια μεταξὺ τοῦ Μεσαίωνα καὶ τῆς Ἀναγέννησης εἶναι ἔκδηλη σὲ πάμπολλους τομεῖς τῆς κοινωνικῆς, τῆς πολιτικῆς, τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς» (J.-C. Margolin: *Renaissance in Universalis*).

γ. Βλ. Ἐπ. Βρανόπουλου: Ἡ Ἐπιστροφή τῶν Ἑλγινείων.

ΘΕΟΠΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Δελφικὴ Ἰδέα

Ἰδέα Δελφική,
 ποὺ βάφτισες στὴν Κασταλία πηγὴ
 τὴ σκέψη τῶν προγόνων μου.

Τώρα σιωπῆλὰ ἡ ἐλπίδα σου
 δύει πίσω ἀπ' τοὺς ὀρίζοντες
 τῶν χαλασμένων παιδικῶν παιχνιδιῶν μας.

Οἱ δώδεκα ἀπόστολοί σου
 κήρυξαν στοὺς καιροὺς τὸ θεῖο λόγο,
 μὰ εἶναι ἀπέραντες οἱ στέπες
 καὶ δὲν εὐδοκίμησαν καὶ φέτος τὰ σπαρτά.

Τὰ μηνύματά σου λησμόνησαν καὶ πάλι οἱ μέρες μας,
 ποὺ πάσχουν ἀπὸ ἀμνησία
 καὶ περιφέρονται στοὺς δρόμους
 τῆς πολιτείας τους χωρὶς σκοπό.

Ἰδέα Δελφική,
 πολλοὶ οἱ εἰδωολάτρες, καὶ ἀδύναμη ἡ φωνή σου,
 ποὺ κλυδωνίζεται μέσα στὶς ὀβίδες τῆς τρέλλας.

Ἡ σχιζοφρένειά τους ματώνει τὴ θρησκεία σου,
 ποὺ αἱμορραγεῖ, καθὼς κάθε πρωὶ
 μέσα στὸ μούχρωμα τὴν τουφεκίζουν.

Στὴ στροφὴ τοῦ δρόμου τῆς προσμονῆς
 σὲ περιμένουμε.
 Ἐλα, Ἰδέα Ἑλληνική.

ΠΕΛΑΣΓΟΣ

Η.Λ.Τσατσόμοιρος

['Απόσπασμα από την μεγάλη ριζοσπαστική έρευνα για την αποκρυπτογράφηση τῶν κωδικῶν σημασιῶν τῶν γραμμάτων τοῦ 'Ελληνικοῦ 'Αλφαβήτου, ποῦ σύντομα θά ἐκδώσῃ ὁ «Δαυλός» ἐλληνιστί καί ἀγγλιστί].

Θά κλείσω τὸ γράμμα «Π» μὲ μιὰ λέξη σπουδαία γιὰ τὴν ἱστορία ὄχι μόνο τῶν κατοίκων τοῦ ἐλληνικοῦ χώρου, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ λέξι εἶναι τὸ ὄνομα **Πελασγός**.

ΠΕΛΑΣΓΟΣ. Ἐναλύνοντας τὸν φθόγγο «ΕΛ» στὸ γράμμα «Ε» ἀπέδειξα, ὅτι ὁ φθόγγος αὐτός, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε καὶ κραυγὴ τοῦ βοσκοῦ κτηνοτρόφου τοῦ πανάρχαιου ἐλληνικοῦ χώρου, μετεβλήθη μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου σὲ ἀρχέγονο ὄνομα τοῦ ποιμένου **Ἐλλοῦ** ἢ **Σελλοῦ** καὶ κατόπιν **Ἑλληνος**. Τὸ ἀληθές ἐν προκειμένῳ εἶναι, ὅτι πρὸ τῆς καταγραφῆς τοῦ ὀνόματος «Ἑλλην» ὁ **κάτοικος** τῶν πέριξ τῆς μεγάλης λίμνης **«Πελάγους»** (Θεσσαλίας) ὁρεινῶν περιοχῶν εἶχε ὡς ὄνομα τὸ «Π-ΕΛ-ασγός». Ἡ σειρά δηλαδὴ εἶναι ἡ ἀκόλουθη: ΕΛ, ΕΛ-λός, Σ-ΕΛ-λός, Π-ΕΛ-ασγός, ἙΛ-λην. Ἡ ὁδὸς προσπελάσεως πρὸς τὴν ἀλήθεια, δηλαδὴ τὸ **μῆ-λῆθον** κατὰ Ἡράκλειτον, ἢ πρὸς τὸ ἱστορικὸ συμβᾶν εἶναι ἀναγκαῖο νὰ ἀποφύγῃ τις ἀτραπούς τις ὁποῖες ἀνοιξε ἡ ἱστορικὴ σύγχυσι ἢ προκληθεῖσα ἀπ' τὸ μέγα «κῦμα» τοῦ κατακλυσμοῦ, ὁ ὁποῖος συνέβη ἐπὶ Δευκαλίωνος καὶ κατεπλάκωσε στὴ λάσπη του τὸν οἰκουμενικὸ πολιτισμό, ποῦ ἀνεπτύχθη στὸν ἄνθρωπο τοῦ ἐλληνικοῦ λόγου. Θά ἐπιχειρήσω τὴν προσέγγισι τῆς ἀλήθειας κατ' ἀρχὴν ἐκ τῶν κειμένων τῆς πανάρχαιας ἐλληνικῆς γραμματείας.

Σ' ἓνα ἀπόσπασμα τοῦ «Καταλόγου» ἢ «**Ῥοιῶν**» (44, Rzach) γίνεται μνεῖα τοῦ ὀνόματος «Πελασγός»:

*«υἱέες ἐξεγένοντο Λυκάονος ἀντιθέοιο,
ὃν ποτε τίκτη Πελασγός».*

[Καὶ υἱοὶ γεννήθηκαν ἀπὸ τὸν ἰσόθεον Λυκάονα, τὸν ὁποῖο κάποτε γέννησε ὁ Πελασγός]. Αὐτὴ ἡ προέλευσι τοῦ Λυκάονος ἀπὸ κάποιον Πελασγὸ συνεχίσθη καὶ παρέμεινε ὡς «κάποια» παράδοσι, τὴν ὁποία ὁ Πausanias (Ἡ' Ἀρκαδικὰ) ἐξήτασε: «Οἱ Ἀρκάδες ἰσχυρίζονται, ὅτι στὴν χώραν αὐτὴ ὁ πρῶτος κάτοικος ὑπῆρξε κατὰ κάποιον τρόπο Πελασγός... Ὁ ποιητὴς Ἄσιος [ἐκ Σάμου, ζήσας τὸν βον π.Χ. αἰῶνα] γράφει σχετικῶς μὲ αὐτὸν τὰ ἑξῆς:

*“Ἀντίθεον δὲ Πελασγὸν ἐν ὑψικόμοισιν ὄρεσσι
γαῖα μέλαιν' ἀνέδωκεν, ἵνα θνητῶν γένος εἴη”.*

[Τὸν ἰσόθεο Πελασγὸ στὰ ψηλόκορφα βουνὰ ἢ μαύρη γῆ γέννησε, γιὰ νὰ δημιουργηθῇ τὸ ἀνθρώπινο γένος]. ... Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Πελασγοῦ ἡ χώρα ὠνομάσθηκε Πελασγία... Ὁ υἱὸς τοῦ Πελασγοῦ Λυκάων... ἔκτισε τὴν πόλιν Λυκόσουρα στὸ ὄρος Λύκαιον, ἐπέβαλε τὴν λατρεῖα τοῦ Λυκαίου Διὸς καὶ καθιέρωσε τὸν ἄγωνα Λύκαια... ὁ ὁποῖος κατὰ τὴ γνώμη μου καθιερώθη πρὸ τῶν Παναθηναίων (ἐπὶ Θησέως)... Ἐγὼ νομίζω, ὅτι ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν Κέκροψ καὶ ὁ Λυκάων ἦσαν σύγχρονοι... Ἀλλὰ αἰωνίως ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι στὰ ἀληθινὰ γεγονό-

τα προσθέτουν ψεύτικα... ἀναμειγνύοντες τὰ ψευδῆ μετ' ἀληθῆ, ἐξευτέλισαν τὰ ἀληθῆ».

Ἄς προσέξουμε τοῦτο: Ἡ *Θεογονία* ἀγνοεῖ τόσο τὸν Κέκροπα ὅσο καὶ τὸν Λυκάονα. Ἡ *Θεογονία* ἀγνοεῖ καὶ τὸν Πελασγό!.. Ἡ παράλειψι αὐτῆ ἀποδεικνύει ὅτι: τὰ ὀνόματα αὐτὰ ἢ ἀνήκουν στὴν ἀμέσως μετὰ τὸν Δία περίοδο μέχρι τῆς καταστροφῆς ἢ στὴν μετὰ τὴν καταστροφικὴ (Δευκαλίωνος) περίοδο, ὅποτε καὶ ἡ σύγχυσι, ἀλλὰ καὶ ἡ προσπάθεια ἄρσεως τῶν συγχύσεων διὰ τῶν καταλόγων τῶν εὐγενῶν γενῶν, ὅπως αὐτοὶ δημοσιεύθηκαν. Ἄς συνεχίσουμε ὁμως τὴν ἀναζήτησι τοῦ «Πελασγοῦ». Ὁ Πausanias (Α' Ἀττικά 28,3) διασώζει καὶ μία σπουδαία ἀκόμη πληροφορία, ὅτι: «Τὸ ὑπόλοιπον τοῦ τείχους τῆς Ἀκροπόλεως (Ἀθηνῶν) τὸ κατεσκευάσαν Πελασγοί». Ἐπίσης (Γ' Λακωνικά 20,5), ὅτι «ξόανον τοῦ Ὀρφέως στὸ ἱερὸ τῆς Δήμητρος εἶναι ἔργο Πελασγῶν». Ἄς ἐπανεέλθουμε ὁμως στὴν πανάρχαια γραμματεία καὶ τὸν Ὀμηρο.

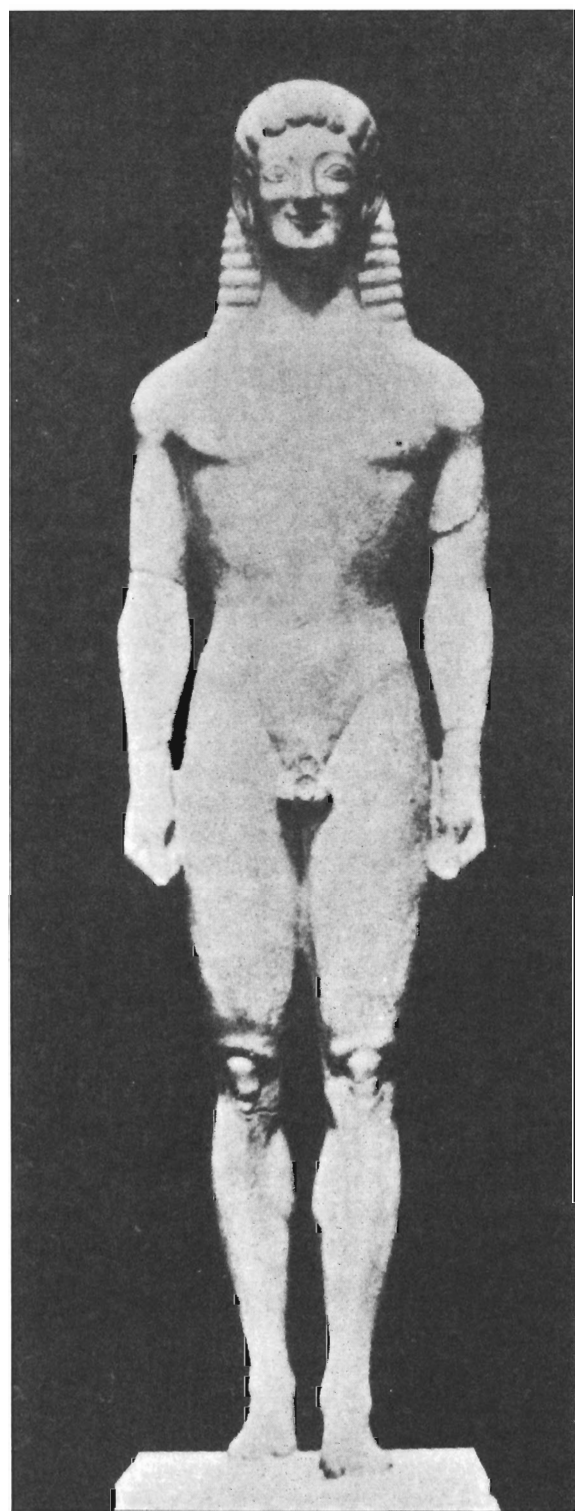
Στὴν *Ἰλιάδα* (B 681) γίνεται λόγος περὶ «*Ἀργούς Πελασγικοῦ*», (B 840) γιὰ τὸν Ἰππόθοο ὅστις «*ἄγε φῦλα Πελασγῶν ἐγγεσιμῶρων τῶν, οἳ Λάρισαν ἐριβώλακα ναιετάσκον*» [ὁδηγοῦσε γένῃ Πελασγῶν διὰ τῶν δοράτων μαχομένων, οἱ ὁποῖοι τὴν ἐριβώλακα Λάρισα κατοικοῦσαν]. Στὸ K 427-429 ὁ Δόλων τοῦ Εὐμήδους υἱὸς συλληφθεὶς ἀπὸ τὸν Διομήδη καὶ ἀνακρινόμενος ἀπὸ τὸν Ὀδυσσεῆ ἀποκαλύπτει τὴν διάταξι τῶν Τρώων ἐκτὸς τῶν τειχῶν: «*Πρὸς μὲν ἄλως Κᾶρες καὶ Παῖονες ἀγκυλότοξοι καὶ Λέλεγες καὶ Καύκωνες δῖοί τε Πελασγοί*» [Πρὸς τὴν θάλασσα εἶναι οἱ Κᾶρες καὶ οἱ Παῖονες μετὰ τὰ καμπύλα τόξα καὶ ἀκόμη Λέλεγες καὶ Καύκωνες καὶ οἱ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Διὸς ὀνομαζόμενοι Πελασγοί].

Στὴν *Ὀδύσσεια* τέλος (τ 177) ὁ Ὀδυσσεὺς ὁμιλεῖ στὴν Πηνελόπεια, ἡ ὁποία δὲν τὸν ἔχει ἀκόμη ἀναγνωρίσει, καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων λέγει:

*«Κρήτη τις γαῖ' ἔστι μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ
καλὴ καὶ πείρα, περὶ ῥρυτος· ἐν δ' ἄνθρωποι
πολλοί, ἀπειρέσιοι, καὶ ἐννεμήκοντα πόλεις.
Ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα, μεμιγμένη· ἐν μὲν Ἀχαιοὶ
ἐν δ' Ἑτεόκρητες μεγαλήτορες ἐν δὲ Κύδωνες
Δωριεὲς τε τριχάικες δῖοί τε Πελασγοί».*

[Ἡ Κρήτη εἶναι μιὰ νῆσος στὸ μέσον τοῦ (τρικυμῶδους) μαύρου Πόντου, ὁμορφὴ χώρα, εὐφορὴ καὶ μετὰ πολλὰ γύρω της νερά. ἔχει δὲ αὐτὴ ἀνθρώπους πολλοὺς μυριάδες καὶ ἐννεμήκοντα πόλεις. Δὲν ὁμιλοῦν ὅλοι τὴν ἴδια γλῶσσα, ἀλλὰ μιὰ ἀνάμικτη τῶν λαῶν πού τὴν κατοικοῦν. Εἶναι δὲ αὐτοὶ Ἀχαιοὶ καὶ ἀκόμη οἱ αὐτόχθονες Κρήτες, ἐπίσης οἱ Κύδωνες, οἱ τρεῖς φυλὲς τῶν Δωριέων (Υλλαῖοι-Δυμᾶνες-Πάμφυλοι) καὶ οἱ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Διὸς ὀνομασθέντες Πελασγοί]. Ἡ ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἀναφορὰ στοὺς Πελασγοὺς, μετὰ κορωνίδα αὐτῆς τῆς *Ἰλιάδος* (Π 233-234), ὅπου ὁ Ἀχιλλεὺς ἐπικαλούμενος τὸν Δία τὸν ἀποκαλεῖ «*Δωδωναῖον Πελασγικόν*», μᾶς ἐπιτρέπουν τὸν συσχετισμὸ τῶν Πελασγῶν μετὰ τοὺς Σελλοὺς (ἴδε γράμμα «Ε»).

ἔχω ἤδη ἀναπτύξει στὰ γράμματα «Γ» καὶ «Ξ» ἀλλὰ καὶ σποραδικῶς στὸ κεφάλαιο «Ἱστορικὸ Πλαίσιο», ὅτι ἐκ τοῦ πλάνητος «*αἰπόλου αἰγῶν*» (Ὀδ. Υ 173) παρήχθησαν οἱ λέξεις «*πέλω*» (διατελῶ ἐν κινήσει), «*πολέω*» (περιφέρομαι, περιπλανῶμαι, συχνάζω) ἅπασαι ἐκ τῆς ρίζας ΠΕΛ-, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ τὸ «*πωλέω*» μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ ἀνταλλάσσω ἐμπορεύματα κ.λπ. καὶ ἀκόμη «*πῶλος*» ἐλέ-

γετο τὸ μικρὸν τοῦ ἵππου, ἀρσενικὸ ἢ θηλυκὸ (Ἰλ. Α 681). Σημειώνω ἐδῶ, ὅτι ὁ Ποσειδῶν ἀποκαλεῖτο καὶ *Ἴππιος*. Αὐτὸ ἄνευ σχολίων.

Μετὰ τὸν Ὅμηρο ἃς δοῦμε τι λέγει περὶ Πελασγῶν ὁ Ἡρόδοτος κατὰ συνοπτικὸ τρόπο:

- Οἱ Ἴωνες ὠνομάζοντο πρὶν *«Πελασγοὶ Αἰγιαλεῖς»* (Ζ 94).
- Οἱ νησιῶτες εἶναι *«ἔθνος Πελασγικόν»* (Ζ 95).
- Οἱ Αἰολεῖς ὠνομάζοντο τὸν παλαιὸ καιρὸ *«Πελασγοὶ»* (Ζ 95).
- Οἱ Ἀρκάδες ὠνομάζοντο *«Πελασγοὶ τῆς Ἀρκαδίας»* (Α 146).
- Οἱ Ἀθηναῖοι κατάγοντο ἀπὸ τοὺς *«ἀρχαίους Πελασγοὺς»* (Ι 56).
- Οἱ Δωριεῖς ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Δευκαλίωνος κατοικοῦν τὴν Φθιώτιδα.

Ἐπὶ Δώρου ἡ ἐκτεινομένη στοὺς πρόποδες τῆς Ὀσσας καὶ τοῦ Ὀλύμπου γῆ καλεῖται *«Ἰστιαῖτις»*.

Ἐπὶ Καδμεῖων κατοικεῖ στὴν Πίνδο λαὸς μὲ τὸ ὄνομα *«Μακεδνοί»*. Μετατοπιζόνται ἀργότερα στὴν Δρυοπίδα καὶ μετὰ ἔρχονται στὴν Πελοπόννησον, ὅπου καὶ ὠνομάζονται *«Δωριεῖς»* (Α 56). Ἡ Ἑλλοπία εἶναι τμήμα τῆς *«Ἰστιαιώτιδος γῆς»* (Η 23). Ἡ *«νῦν Ἑλλάς πρότερον δὲ Πελασγίη καλουμένη»* (Ζ 95).

Κατὰ τὸν Στράβωνα (Γεωγραφικὰ Ε 220, 221): *«Πελασγοὶ ἦσαν ἓνα ἀρχαῖο φύλο, τὸ ὁποῖο ἐπεκράτησε καὶ ἐξηπλώθη σ' ὁλόκληρην τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸ πάντων στὴν χώρα τῶν Αἰολέων καὶ τῶν κατοικούντων στὴ Θεσσαλία... Πολλοὶ ὠνομάζουν «Πελασγικά» καὶ τὰ Ἡπειρωτικὰ ἔθνη, διότι καὶ μέχρις ἐκεῖ ἐφθασε ἡ ἐπικράτεια τῶν Πελασγῶν· οἱ μεταγενέστεροι μὲ τὸ νῦν ὠνομάζουν Πελασγοὺς πολλοὺς ἥρωες, μετέδωσαν τὸ ὄνομα τοῦτο, διὰ τῶν ἡρώων, σὲ πολλὰ ἔθνη».*

Θὰ σχολιάσω τὰ μέχρι στιγμῆς γιὰ τοὺς Πελασγοὺς λεχθέντα ὑπὸ τοῦ Στράβωνος. Δὲν διερωτήθη, ὅπως φαίνεται, ὁ γεωγράφος, οὔτε γιὰ ποίους λόγους οἱ Πελασγοὶ ἐπεκράτησαν, ἐστάθησαν ἐπὶ τῆς κορυφῆς (*«πᾶσαν ἐπιπολάσαν»*): σὲ ὁλόκληρο τὸν εὐρύτατο χώρο τῆς Ἑλλάδος) καὶ ἰδιαιτέρως στὴν Αἰολίδα καὶ Θεσσαλία. Τὸ θέμα τῆς γλώσσας οὔτε ποὺ τοῦ πέρασε ἀπ' τὸ μυαλό, ἔδωσε δὲ μιὰ ἐρμηνεῖα παιδαριῶδη, θεωρήσας ὅτι ἐξαιτίας τοῦ γεγονότος ὅτι πολλοὺς ἥρωες οἱ μεταγενέστεροι τοὺς θεώρησαν Πελασγοὺς, *«πολλὰ τῶν ἐθνῶν ἐπώνυμα πεποιήκασιν...»*, ἐπῆραν πολλὰ ἔθνη τὸ ὄνομα *«Πελασγοὶ»* ὡς ἐπώνυμο δικό τους!.. Σὲ ἄλλο ὅμως σημεῖο τῶν Γεωγραφικῶν (c 372) γράφει: *«Ἡ μὲν λοιπὸν Τίρυνθα, τὴν ὁποία ὡς ὀρμητήριον χρησιμοποίησε ὁ Προῖτος, ἐτειχίσθη ὑπὸ Κυκλώπων»*. Τὰ τεῖχη αὐτά, τὰ Κυκλώπεια. στὴν ἐποχὴ τῶν τραγικῶν ποιητῶν, πολὺ πρὶν ἀπὸ τὴν παρουσία τοῦ Στράβωνος, ὠνομάζοντο καὶ *«Πελασγικά»*, ὅπως καὶ τὰ τεῖχη τῶν Μυκηνῶν.

Ἀναφέρει ἐπίσης τοὺς Ὅμηρο, Ἡσίοδο, Αἰσχύλο καὶ Εὐριπίδη, γιὰ τὸν ὁποῖο μάλιστα λέγει ὅτι: στὸν *«Ἀρχέλαον»* ὁ *«Δαναός, ὁ πατὴρ πεντήκοντα θυγατέρων, ἀφοῦ ἦλθε στὸ Ἄργος, ἔκτισε τὴν πόλιν τοῦ Ἰναχοῦ καὶ διὰ νόμου ὥρισε στὴν Ἑλλάδα νὰ ὠνομάζονται οἱ κάτοικοι Δαναοί, οἱ ὁποῖοι προηγουμένως ὠνομάζοντο Πελασγῶται»*. Ἐξ ὅλων ὅσα περὶ τῶν Πελασγῶν ἀνέπτυξα, ὁ ἀναγνώστης θὰ πρέπει νὰ ἔχη ἤδη κατανοήσει, ὅτι ὁ Π-ΕΛ-ασγὸς ὑπῆρξε κάτοικος τῆς περιοχῆς τῆς γύρω ἀπὸ τὴν μεγάλη *«ἐνδοχωρικὴ λίμνη»*, τὴν *«πᾶσαν πέλαγος»* ὅπως ὁ Ἡρόδοτος λέγει γιὰ τὴν Θεσσαλία (Πολύμνια Ζ 129) καὶ ἡ ὁποία ἀργότερα *«Πελασγικὸν Ἄργος»* ἀπεκλήθη (Στράβων Ε c221).

Ἄς δοῦμε τώρα τὴν λέξι *«Πελασγός»* καὶ ἃς τὴν ἀναγνώσουμε, ἀναγινώ-

σκοντας τὰ γράμματά της. Ξεκινῶ, ὅπως πάντα, ἀπὸ τὴν δόκιμη ἐρμηνεία ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ Λεξικοῦ Liddell καὶ Scott. Γράφει τὸ Λεξικό: «*Ἡ ἀρχὴ τῆς λέξεως εἶναι θέμα πολλῶν θεωριῶν· τινὲς ἀναφέρουσι αὐτὴν εἰς τὴν ρίζαν ΠΕΛ- ἔτεροι εἰς τὴν ΠΕΡ-*».

Παρ' ὅλον ὅτι στὴν δικιά μου ἔρευνα οἱ ρίζες τῶν λέξεων ἔχουν σχετικὴν ἀξία μόνο ὡς πρὸς τοὺς φθόγγους μὲ σημασία, ἐν τούτοις θεωρῶ ὅτι ἡ λέξι προέρχεται ἐκ τῆς ρίζας ΠΛΑΓ-, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ ἡ λέξι *πέλαγος*. Ἡ ρίζα ΠΛΑΓ-, ὅπως ἔλεγα, εἶναι τὸ ἡχητικὸ ἐρέθισμα τὸ ὁποῖο προκαλοῦν τὰ κύματα, ὅταν ξεσποῦν στὴν ἀκτὴ καὶ τοὺς βράχους. Ἡ λέξι «*πέλαγος*» ἔχει πρὸς τὴ λέξι «θάλασσα» τὴ σχέσι τοῦ μέρους πρὸς τὸ ὅλον. Ἡ μεγάλη «ἐνδοχωρικὴ λίμνη» εἶναι πολὺ πιθανὸν νὰ ἀποκαλεῖτο «*Πέλαγος*» καὶ οἱ κατοικοῦντες εἰς «*πελαγίας ἀγκάλας*», δηλαδὴ στὰ πέριξ τοῦ Πελάγους, «*Πελάγιοι*». Ἐτόνισα στὴν ἀρχὴ τὴν ἀπόλυτὴν σχέσι «*Ἑλλοπος-Σελλοῦ-Πελασγοῦ* καὶ «*Ἑλληνος*». Θεωρῶ ὅμως ὡς βέβαιο, ὅτι οἱ πρῶτοι κάτοικοι στὸ ἔδαφος τοῦ πάλαι ποτὲ «*Πελάγους*» ἦτο φυσικὸ νὰ εἶναι οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ ὁρεινῶν περιοχῶν, οἱ ἄλλοτε *Πελάγιοι* καὶ νῦν *Πελασγοί*.

Ἡ ἐπικράτησι τῶν Πελασγῶν ἦταν γ λ ω σ σ ι κ ῆ· καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν ἦταν ἡ ἑλλοπική. Ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς γλῶσσας ἀνεπτύχθη ὑπὸ τῶν «Μουσειῶν Λόγων» ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἐπίσης ἡ Ἑλληνικὴ γραφή. (Γλῶσσα = Πολιτισμός). Ἡ σχέσι πάλι τοῦ Πελασγοῦ μὲ τοὺς *πλάνητας* κτηνοτρόφους αἰπόλους κ.λπ., τοὺς λιθοξόους Κύκλωπες, τοὺς «πωλητὰς» τῶν μικρῶν «πῶλων» (ἵππων), τοὺς Αἰολεῖς καὶ ὅσα περὶ Ἑλλῶν καὶ Σελλῶν ἤδη ἔχω ἀναπτύξει μᾶς ὁδηγοῦν στὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ Πελασγοὶ εἶναι οἱ μεταδῶσαντες στοὺς κατοίκους τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου τὴν γλῶσσα τὴν ἑλλοπικὴ καὶ κάποια γραφή, τὰ ὁποῖα ἀνεπτύχθησαν ἀργότερα ὑπὸ τοῦ Διός. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν καὶ ὁ Ζεὺς «*ἐφίλησε Ἑλλοπὶν καὶ ἡ χρηστήριον εἶναι τίμιον ἀνθρώποις ἔνθα Δωδώνη*» [Ὁ Ζεὺς (αἰσθανόμενος ὑποχρέωσι πρὸς τοὺς Ἑλλοπας δημιουργοὺς τῆς γλῶσσας) ἀγάπησε τὴν Ἑλλοπία καὶ μαντεῖο ὥρισε τιμώμενο ἐν μέσῳ τῶν ἀνθρώπων τὴν Δωδώνη: *Ῥοῖαι*, ἀπ. 134: Rzach].

Καὶ τώρα ἡ λέξι Π,Ε,Λ,Α,Σ,Γ,Ο,Σ.

ΠΕΛΑΣΓΟΣ

Θὰ ἀναγνώσω ἀμέσως τὴ λέξι· καὶ νομίζω ὅτι ὁ ἀναγνώστης, ἀρκετὰ πλέον κατατοπισμένος, θὰ συλλάβῃ τὸ βαθύτατο νόημα, τὸ ὁποῖο ὑποκρύπτουν τὰ γράμματα κατὰ τὴ σειρὰ μὲ τὴν ὁποία «ἐκτίσθη» ἡ λέξι.

Ὡς ἡ πνοὴ (Π) (ἡ ἐγείρουσα τὰ κύματα τῆς ἁλὸς) ὁ «ΕΛ», ὁ κτηνοτρόφος ἑλλός, ἐλαύνει (ὠθεῖ) τώρα τὸν λόγο (Λ) (ὁμιλία - ἐπικοινωνία - οἰκισμὸ - πολιτισμὸ) στοὺς ἀνθρώπους (Α) διὰ σημείων (Σ) τῆς γραφῆς (Γ) στὸν εὐρύτερο οἰκουμενικὸν ὄρω (Ο) κινούμενος πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις καὶ ἐπιστρέφων, δηλαδὴ παλινδρομῶν (Σ).

Ἰδοὺ πλέον ὁ λόγος τοῦ προσωνυμίου τῶν Πελασγῶν ὡς «*δίων*»... Ἡ δόκιμη ἐρμηνεία τοῦ «*δίος*» εἶναι, βεβαίως, ὁ καταγόμενος ἐκ τοῦ Διός, ὁ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Διός, ὁ ἀνήκων στὸν Δία, ὁ λαμπρός, ὁ ἐξαίρετος, ὁ ἰσόθεος. Ἐγὼ θὰ προσθέσω, ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ ὁποῖα κοσμοῦν τὸν ἄνθρωπο «Πελασγὸν» μόνον ὁ Σάμιος ποιητὴς Ἀσῖος τὰ ἐρμήνευσε μὲ τοὺς στίχους του.

« Ἀντίθεον δὲ Πελασγὸν ἐν ὑψικόμοισιν ὄρεσσι
γαῖα μέλαιν' ἀνέδωκεν, ἵνα θνητῶν γένος εἴη».

Διότι πράγματι στὴν ἀναδυθεῖσα ἐκ τῆς ἁλὸς πρὸ ἑκατὸν σαράντα ἑκατομμυρίων ἐτῶν «Πελαγονικὴν Ὀροσειράν», ὑψηλότερη κορυφὴ τῆς ὁποίας ἦταν ὁ Ὀλυμπος, γεννήθηκε, ὡς ἦτο φυσικό, κάποτε ἐπὶ τῶν ὀρέων ὁ θεὸς-ἄνθρωπος, ὁ ΠΕΛΑΣΓΟΣ.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΤΖΙΜΑΣ Ὀρεῖα Πινακοθήκη

I

Τὸ νοῦν εἰρήνευσον,
τὰς ἐννοίας κάθαρον
μέχρις ὑπερβάσεως ἴσως·
βελάσματα ἐν ἀετοφωλεᾷ, ἄσματα,
γαργάρισμα ρύακος,
ὁ ἀήρ πνεῖ ψυχαγωγῶν,
ἡ ἔντασις ἱεροῦ καὶ βεβήλου,
κάτω ἀπὸ ἓνα πλατάνι
οἶνος/αἶνος — ἄρτος — ἔλαιον,
δὲν πρέπει ποτὲ νὰ τὰ πετᾶμε:
τοῦ κόσμου ὁ ἐξώστης
ἐξώστης τοῦ κόσμου.

[Κέδρα Ὀπεραντίων στ' ἀπάτητα Ὑγραφα τῆς Ρούμελης, Δεκαπενταύγουστος 1988 μ.Χ.].

II

Ὀσμὴ, μυρωδιά, εὐωδία, γεῦσις
ἐλάτου, ἐλάτης
κορμοστασιὰ λυγερόκορμη,
δροσερὴ παρουσία διακριτικὴ
— ἀνοησίες ἀνοήτων.

[Μεσημέρι στὸ πεζοῦλι τοῦ πουργαριοῦ στὸ Διάσελο].

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ

Ι. Ὁ δρόμος τῆς Εὐρώπης

Ἐπανελημμένα ὁ «Δαυλὸς» ἔχει καταφερθῇ κατὰ τῶν τεχνητῶν-«ισμῶν». Τὰ γεγονότα δικαιώνουν τὸ περιοδικό. Δύο «-ισμοί» πέσανε χάμω, μετὰ πατάγου. Ὁ δῆθεν ὑπαρκτὸς σοσιαλισμὸς καὶ ὁ μαρξισμὸς-κομμουνισμὸς, ἀφοῦ κατατυραννήσανε πολλοὺς λαοὺς, εἶναι πιά ἐφιαλτικὸ παρελθόν.

Οἱ διάφοροι ψευδοδιανοούμενοι, ποὺ ἐπιστρατευθήκανε γιὰ τὴν συγγραφὴ βιβλίων γιὰ τὸν «ἐπιστημονικὸ σοσιαλισμὸ», ὅπως μετριόφρονα αὐτοαπεκαλεῖτο ὁ μπολσεβικισμὸς, τᾶχουνε τώρα χαμένα. Τί νὰ ποῦν; Τί νὰ γράψουν; Πῶς νὰ ἐξηγήσουν τὴν αὐτοκατάρρευσι τῶν εἰδώλων; Ἀκόμη καὶ οἱ ἀνδριάντες τοῦ Λένιν ξηλώνονται καὶ στέλλονται στὰ χυτήρια.

Ἀλήθεια, ὁ τιμημένος μὲ τὸ βραβεῖο Λένιν ποιητῆς Ρίτσος γιατί σιωπᾷ; Πρόκειται μᾶλλον γιὰ ἐπιστροφή στὴν ἀρχαιοελληνικὴ σοφία καὶ ἐφαρμογὴ τοῦ «**κρεῖττον τοῦ λαλεῖν τὸ σιγᾶν**»;

Καλὰ, ὁ Στάλιν ἦταν ἀνεγνωρισμένος ἐγκληματίας. Τὸν Λένιν ὅμως τὸν ἐσέβοντο. Μέχρι πρότινος βέβαια. Διότι, ὅπως εἶδαμε στίς ἐφημερίδες, ἐργάτες δῆμων διαφόρων πόλεων γκρεμίζουν τοὺς ἀνδριάντες τοῦ Λένιν. Ἡ Πολωνία, ἡ Οὐγγαρία, ἡ Ρουμανία, ἡ Τσεχοσλοβακία κ.τ.λ. ἀποκηρύσσουν τὸν κομμουνισμό. Ἐνῶ καὶ μέσα στὴ Ρωσία ἀκούγονται τριγμοί, ποὺ κλονίζουν τὸ κομμουνιστικὸ καθεστῶς.

Ἀνατολικοευρωπαῖοι ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος, δημοσιογράφοι κ.τ.λ. στηλιτεύουν καθημερινὰ τὸν μαρξισμό. Τὸν σφυροκοποῦν οἱ διανοούμενοι καὶ τὸν ποδοπατεῖ ὁ λαός. Στὴν Δυτικὴ Εὐρώπῃ ὁ μαρξισμὸς εἶναι ἀνάμνησι. Ἀλλῶς τε ὁ μαρξισμὸς δὲν ὑπῆρξε Εὐρωπαϊκὸ προϊόν, μᾶς ἦλθε ἔξωθεν, ἀπὸ τὸν Μορδοχαί (γνωστὸν σὰν Μάρξ), καὶ τὸν διέδωσαν στὴν Εὐρώπῃ οἱ ἐβραῖοι τῆς διασποράς: Καμένεφ, Ζηνόβιεφ, Τρότσκυ κ.τ.λ. (Ρωσία), Μπέλλα Κουν (Οὐγγαρία), Τέλμανν, Λούξεμπουργκ (Γερμανία), Πάουκερ (Ρουμανία), Ἀβραὰμ Μπεναρόγια (Ἑλλάς) κ.τ.λ. Ἡ Εὐρώπῃ ἐξ αἰτίας τῶν ρωσικῶν ὄπλων ὑπεβλήθη στὴν δουλεία τοῦ ξενόφερτου μαρξισμού. Αὐτὸς στάθηκε, ἐπειδὴ βασιζότανε στὴν βία καὶ τὴν τρομοκρατία. Στάθηκε ὅσο στάθηκε. Τώρα ἡ Εὐρώπῃ τίναξε ἀπὸ πάνω της τὸ αἶσχος τοῦ Μαρξισμού, ποὺ ἦταν τόσο **ἀντίθετος πρὸς τὸ Εὐρωπαϊκὸ πνεῦμα καὶ τὸν πολιτισμό**.

Καὶ πράγματι ὁ Μαρξισμὸς, πρὶν διαλυθῇ πολιτικά, εἶχε συντριβῇ πολιτιστικά. Ὁ Εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς δὲν ἀνεχότανε στὴν φιλοσοφία, στὴν κοινωνιολογία, στὴν ἠθική, στὴν τέχνη τὸν ρύπο, ποὺ οἱ ἐχθροὶ τῆς Εὐρώπης προβάλανε καὶ διαφημίσανε σὰν ἰδεολογία, ἐνῶ πραγματικὰ ἦταν **ἀντιιδεολογία**.

Νὰ δοῦμε τώρα ἡ γνωστὴ πιά μήτρα τῶν ὀλεθρίων-«ισμῶν» τί καινούργιο ἔκτρωμα κυφορεῖ.

Πάντως ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Εὐρώπης φυσᾷ ὁ ζωογόνος πνευματικὸς ἀνεμος, ποὺ ἀποστάζεται στὸ σύνθημα «**Ἐπιστροφή στὴν Ἑλλάδα**». **Δηλαδή υἱοθέτησι τῶν ὑψηλῶν ἀξιῶν τοῦ Ἀρχαιοελληνικοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ δρόμος ποὺ ὁδηγεῖ**

στο μέλλον τῆς Εὐρώπης εἶναι ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ. Αὐτὸ οἱ Εὐρωπαῖοι τὸ γνωρίζουν, τὸ πιστεύουν, τὸ θέλουν, τὸ ὑλοποιοῦν.

Ἀντίθετα, ἐδῶ, στὸ βαλκανικὸ νεοελληνικὸ κρατίδιο παραμένουν τὰ κατάλοιπα τοῦ μαρξισμοῦ μὲ τὰ σφυροδρέπανα. Τὸ μήνυμα τῆς Εὐρώπης δὲν τὸ πῆραν ἀκόμη, δὲν ἄκουσαν τίς φωνές τῶν ἑκατομμυρίων Εὐρωπαίων. Μπορεῖ τὸ «τείχος τοῦ αἵσχους» νὰ γκρεμίσθηκε, ἀλλὰ ὅχι καὶ τὰ τείχη μέσα στὰ αὐτιά καὶ στὶς συνειδήσεις τῶν ἐγχωρίων μαρξιστῶν. Οἱ πρωτοπόροι τῆς ὀπισθοδρομήσεως εἶναι παρόντες. Ἡ παρουσία τους δὲν εἶναι πολιτικὴ θέσι, εἶναι **πολιτικὸς κλαυσίγελως**.

II. Ποιὰ Πνύκα;

Τὴν Καθαρὰ Δευτέρα ἡ τηλεόρασι ἔδειξε τοὺς νέους πὺ πετοῦσαν ἀετοὺς στὸν λόφο τῆς Πνύκας. Μεταξὺ τους ἔγινε μία σφυγμομέτρησι πολὺ ἀποκαλυπτικὴ. Συγκεκριμένα κάποιος δημοσιογράφος τοὺς ρωτοῦσε, ἂν ξέρουν ποῦ εἶναι ἡ Πνύκα. Οὔτε ἓνας ἐγνώριζε, τί εἶναι ἢ ποῦ εἶναι ἡ Πνύκα, μολονότι ὅλοι τους ἦσαν ἐκεῖ καὶ ἀμολοῦσανε τοὺς χάρτινους ἀετοὺς.

Ἄλλη μία ἔνδειξι ὅχι ἀπλῆς ἀμαθείας, ἀλλὰ ἀποτελέσματος ἀφελληνισμοῦ. Ἄν ὑπῆρχε εὐσυνειδήτο Ὑπουργεῖο Παιδείας (καὶ μάλιστα Ἑθνικῆς), θὰ ἀνησυχοῦσε καὶ θὰ διέτασσε ἀμέσως νὰ ληφθοῦν μέτρα στοιχειώδους Πατριδογνωσίας καὶ Ἑλληνογνωσίας, διότι τὸ θέαμα τῶν νεαρῶν-θυμάτων τῆς νεοελληνικῆς «ἐκπαιδεύσεως» ἦταν θλιβερό, ἀξιοθρήνητο. «Ποῦ εἶναι ἡ Πνύκα;» ρωτοῦσε ὁ δημοσιογράφος καὶ ἡ ἐρωτωμένη νέα χαμογελοῦσε ἀμήχανα: «Δὲν ξέρω...» καὶ συνέχιζε νὰ χαμογελᾷ ἱκανοποιημένη ἀπὸ τὴν ἄγνοιά της. «Ἡ Πνύκα;» ἀποροῦσε ἄλλος νέος, «τί εἶναι αὐτό; δὲν ξέρω ποῦ πέφτει». Ἀπὸ τοὺς δέκα περίπου ἐρωτηθέντες, πὺ εὐρίσκοντο πάνω στὴν Πνύκα, δὲν βρέθηκε οὔτε ἓνας νὰ τὴν ξέρῃ.

Ἀλήθεια, δὲν ὑπάρχει κανένας ὑπεύθυνος γι' αὐτὸ τὸ κατάντημα; Πάντως συγχαρητήρια στὸν εὐφυῆ δημοσιογράφο, πὺ ἀπέδειξε μὲ τὸν καλῦτερο τρόπο τὸ πόσο γνωρίζουν οἱ νέες γενιὲς τὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα. Ξεπέφτουν σὲ βαλκάνιους...

Αἶσα

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἀπρίλιος 1910

Ἀπρίλιος 1990

Τὸ λυκαυγὲς τῆς Νεοελληνικῆς Ἀναγεννήσεως

Ὁ Περικλῆς Γιαννόπουλος εἶναι ἓνας ἀπ' τοὺς νεώτερους ἥρωες τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος, ἓνας μάρτυρας τῆς Ἰδέας «Ἑλλάς», στὸ βωμὸ τῆς ὁποίας ἀνάλωσε ὅλες τὶς δυνάμεις του, χωρὶς νὰ προσδοκᾷ καμμιά ὕλική ἢ ἠθικὴ ἀνταμοιβή. Ἐχοντας πλήρη συναίσθηση τῆς ὑπάρξεώς του στὸν κόσμον ὡς Ἕλληνας, ἐπετέλεσε στὸ ἀκέραιο τὸν σκοπὸ του καὶ εὐδαιμονικὰ ἀνελήφθη στοὺς οὐράνιους θόλους τῶν ἰδεῶν καὶ ἀξιῶν, στὴ μεγάλη πατρίδα τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ ἀριστοκράτης νέος τῆς Ἀθήνας εἶναι ὁ μόνος Ἕλληνας, ποὺ ἐρωτικὰ ἐνέκυψε ἐπὶ τοῦ ἐκ συστάσεως ἀρρώστου σώματος τῆς νεώτερης Ἑλλάδος, ποὺ διέγινωσε τὴ βαρεῖα νεοελληνικὴ νόσο, ποὺ ἀνέλυσε τὰ γενεσιουργὰ αἰτία της καὶ συνέστησε τὴν κατάλληλη θεραπευτικὴ ἀγωγή.

«Ἡ νεωτέρα Ἑλλάς», λέει, «εἶναι ἀμαθεστάτη. Στερεῖται καθ' ὅλοκληρίαν τῆς γνώσεως τοῦ ἑαυτοῦ της. Ὁ Ἕλλην στερεῖται καθ' ὅλοκληρίαν τῆς γνώσεως τοῦ ἑαυτοῦ του. Κι αὐτὸ ἀποτελεῖ τὸ βαθύτερον θεμέλιον, ἐφ' οὗ ἐδράζεται σύμπαν τὸ Ἑλλαδικὸν ληστρικὸν φρενοκομεῖον. Τὸ Ἑλληνικὸν Πνεῦμα ἀπὸ τὸ 1821 μέχρι σήμερα — πνεῦμα ἀερολογικὸν — ἐφάνη ἀνικανώτατον νὰ ἐννοήσῃ τὴν Ἑλληνικὴν ἀνθρωπότητα. Ἐφάνη ἀνικανώτατον νὰ ἐννοήσῃ σαφῶς πρῶτον τὴν φυσιολογίαν τοῦ Ἕλληνος καὶ δεύτερον τὴν φυσιολογίαν τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, ἵνα οὕτω ἐννοήσῃ τὸ παρελθὸν αὐτῆς, καθὼς καὶ τὸ παρόν, οὕτως ὥστε νὰ διαγράψῃ σαφέστατα τὰς βάσεις τῆς δημιουργίας ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ».

Ποιὸς εἶν' ὁ Ἕλληνας καὶ ποιά ἡ φυσιολογία του; Ὁ Ἀριστοτέλης ἀποφαίνεται: «ὡς ὁ φρόνιμος ἂν ὀρίσειεν», δηλαδὴ ὅπως ὁ μυαλωμένος ἄνθρωπος θὰ ὥριζε νὰ εἶναι. «Εἶναι αὐτὸς ποὺ συνέλαβε καὶ κρατεῖ ὡς σήμερα στήν κατοχὴν του τὴν ἀνώτερη μόρφωση τοῦ κόσμου· αὐτὸς ποὺ ἔδωσε τὴ βάση γιὰ τὸ λεξιλόγιον ὅλων τῶν λαῶν σὲ κάθε πεδίο σκέψεως καὶ γνώσεως· ποὺ ἄσκησε ἀνεξάντλητη γοητεία ἀκόμη καὶ σὲ πνεύματα ἀλλότρια ἢ ἐχθρικά· ποὺ φέρει μέσα του ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα», παρατηρεῖ ὁ R. Livigstone. Αὐτὸς εἶναι λοιπὸν ὁ Ἕλληνας· ὁ ἄνθρωπος ποὺ γνωρίζει νὰ δημιουργῇ πολιτισμό, νὰ ἐξευρίσκη γνώσεις, ν' ἀνακαλύπτῃ δυνατότητες καλῆς ζωῆς, νὰ μορφώνῃ. Ἀρα αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι κι ὁ προορισμός του στὸν πλανήτη αὐτόν.

«Προορισμός τοῦ Ἕλληνος», λέει ὁ Περικλῆς Γιαννόπουλος, «εἰς τὸν κόσμον αὐτόν ἦτο καὶ εἶναι εἰς κάθε ἐποχὴν, σήμερα καὶ αὔριον, ὁ ἐξανθρωπισμὸς τῆς Οἰκουμένης». Πόθεν ἀπορρέει ἡ πεποίθηση αὕτη τοῦ Π. Γιαννόπουλου; Ἀπὸ τὴ μελέτη τῆς Ἑλληνικῆς φύσεως καὶ τῆς φύσεως τοῦ Ἕλληνος, ποὺ τὴ θε-

ωρεῖ πρότυπον Ὁραιότητος καὶ Εὐγενείας. «*Ἡ φύσις τῆς Ἑλλάδος εἶναι μυθική*», παρατηρεῖ κι ὁ Κ. Παλαμᾶς: «*γι' αὐτὸ κι ἡ Μυθολογία τῆς Ἑλλάδος εἶναι φυσική*». Ἡ Ἑλληνικὴ φύση, ποὺ γέννησε τὸν Ἑλληνα, εἶν' αὐτὴ, ποὺ τοῦ ἐμβολίασε μὲ τὴν ἀνησυχία τῆς ἀδιάκοπης δημιουργίας. Οἱ Ἕλληνες τῶν παλαιῶν καλῶν ἐποχῶν, σκεπτόμενοι καὶ δρῶντες φυσιολογικά, συνέλαβαν καὶ ὀριοθέτησαν τὸν κόσμον, ποὺ ναι καὶ κόσμος μας, κατὰ τὸ μέτρο ποὺ τὸν κατανοοῦμε· γιατί γινώριζαν νὰ ἐρ-ευνοῦν τὴ φύση, νὰ τὴν ἐρ-ωτοῦν, νὰ τὴν ἐρ-μηνεύουν, νὰ σχετίζονται μὲ τὴ φύση ἐρ-ωτικά. Κι ἡ φύση, ποὺ γνωρίζει ν' ἀνταμείβῃ τοὺς πιστοὺς της, εἶν' αὐτὴ ποὺ τοὺς κατέστησε πρωτοπόρους καθόλα, ἥρωες καὶ σοφοὺς.

«*Τὴν Ἑλληνικὴν μας, λοιπόν, φύσιν ἔχοντες ὁδηγόν*», λέει ὁ Περικλῆς Γιαννόπουλος, «*ὡς θεότητα λατρεύοντες Αὐτήν, πιστεύοντες εἰς Αὐτήν, καὶ εἰς τὴν φύσιν ἡμῶν, τηροῦντες τὴν μίαν καὶ τὴν ἄλλην, ἀνεμποδίστως δὲ καὶ ὑπερφάνως ἐκφράζοντες τὸν ἔσω καὶ ἔξω κόσμον ἡμῶν, ἐκφράζομεν καὶ ζωγραφίζομεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὴν τελείαν Ὁραιότητα καὶ Εὐγένειαν τοῦ Εἵδους ἡμῶν*». Ἡ ἐξεναντίωση λοιπόν τῶν Ἑλλήνων μὲ τὴ φύση καὶ τὴ φύση τοὺς κι ἡ ἀδιαφορία τοὺς γι' αὐτήν, ἡ ἄρνηση τῶν Ἑλληνικῶν ἰδεωδῶν κι ἡ ἄγνοιά τοὺς, ἡ ἀλλαγὴ τρόπου ζωῆς καὶ σκέψης — «*ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον ἢ καὶ ἀσιατικώτερον*» — κι ἡ παραβίαση τῆς ἀποστολῆς τοὺς ἀποτελοῦν τὰ γενεσιουργὰ αἷτια τῆς νεοελλαδικῆς κακοδαιμονίας. «*Ὁ ἄνθρωπος*», γράφει ὁ Π.Γ., «*γέννημα τῆς φύσεως, ὅμοιος μὲ τὴν φύσιν του, εἶναι εἰκὼν καὶ ὁμοίωμα αὐτῆς μοιραῖον, ἡναγκασμένον νὰ ἐναρμονισθῇ διὰ νὰ ζήσῃ. Δι' ὅλων τῶν ἐκδηλώσεων τῆς ζωῆς του ἐκφράζει αὐτήν, ἥτις τὸν πλάττει καὶ τὸν κρατεῖ πειθήνιον ἐπὶ ποινῇ θανάτου*».

Τὶ ἔγινε ὅμως στὸν τόπο αὐτὸ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσή του; Οἱ νεοέλληνες ἀπαρνήθηκαν τὸν Ἑλληνικὸ τρόπο ζωῆς καὶ σκέψης: ἀγνόησαν τοὺς Ἕλληνες θεοὺς καὶ καταβεβήλωσαν τοὺς ὠραίους ναοὺς τοὺς, μέχρι ποὺ ἐπέτρεψαν τὴ σύληση καὶ σκύλευσὶ τοὺς. Ἀντ' αὐτῶν ἄνοιξαν τίς πόρτες γιὰ ἐλεύθερη εἴσοδο παντὸς θεοῦ, πάσης φιλοσοφικο-πολιτικῆς καὶ οἰκονομικο-κοινωνικῆς θεωρίας: Ξένες ἰδέες, ξένες τέχνες, ξένες συμπεριφορές. Οἱ Ἑλλαδικοὶ μεταβλήθηκαν σὲ μυθικοὺς τρικέφαλους Γηρυόνηδες, Ρωμιο-Τουρκό-Φραγκοὺς, ποὺ θλιβεροὶ περιφέρονται ἀπὸ «καφενέ» σὲ «μπουζουκτσήδικο» καὶ περίγελα προσπαθοῦν νὰ μιμηθοῦν τοὺς κοσμοπολίτες κουλτουριάρηδες. Οἱ νέοι τῆς Ἑλλάδος, γοητευμένοι ἀπ' τὰ Εὐρωπαϊκὰ πρότυπα, θύματα τῆς διεθνούς προπαγάνδας, τρέχουν στὶς ξένες χῶρες «νὰ μορφωθοῦν» κι ἐπιστρέφουν «κουρδισμένα πορτοκάλια», ἀμαθεῖς, ξενομανεῖς. «*Τὸ κτύπημα τῆς ξενομανίας εἶναι τὸ πρῶτο κίνημα, ὁ πρῶτος ἀγὼν τῶν ποθούντων ν' ἀγωνισθοῦν διὰ μίαν ἀρχὴν Ἑλλάδος*», γράφει ὁ Π.Γ. καὶ προσθέτει: «*Ἡ ξενομανία εἶναι χωριατιά. Εἶναι προστυχιά. Εἶναι κουταμάρα. Εἶναι ἀφιλοτιμία. Εἶναι ἀφιλοπατρία. Καὶ εἶναι ξιπασιά. Καὶ εἶναι ἀμάθεια*».

Αὐτὴ ἡ Ἑλλάδα, ἡ Εὐρωπαϊκὴ-λογοκρατικὴ, ἡ Ἑλλάδα τῆς ἀμάθειας, τῶν ψήφων καὶ τῶν μισθῶν· ἡ Ἑλλάδα τῶν χαρτοπαικτῶν καὶ τῶν κλεπτῶν· τῶν μισθοτροπικῶν καὶ τῶν γυαλιστῶν τῶν ὑποδημάτων τοῦ κόμματος· τῶν μισονεϊστῶν γερόντων καὶ τῆς ἐπιδημίας μακροβιότητος κάθε μηδενικοῦ, κάθε ξεμωραμένου γεροντάματος καὶ κάθε νερούλιασμένου μισθοφάγου· αὐτὴ ἡ Ἑλλάδα —ἀ-

πέραντο νοσοτροφεῖο — εἶναι ξένη γιὰ τὰ ἱερὰ αὐτὰ χῶματα, εἶναι προσβολὴ τοῦ Ἑρχαίου κάλλους, εἶναι ἀπαράδεκτη: «Ἡ θέσις της εἶναι μόνον εἰς τὴν ΛΑΙΜΗΤΟΜΟΝ»!

«Κλάσατέ την, μοιρολογήσατέ την, ἀλλὰ σκοτώσατέ την, ἀλλὰ θάψατε τέλος Αὐτήν, διότι ἤδη τὸ περισσότερον σῶμα της εἶναι πτῶμα. Καὶ θρυμματίσατε ὅλα της τὰ δημιουργήματα καὶ κάψατέ τα καὶ μεταβάλατέ τα εἰς τέφραν καὶ φωνάζατε ὅλους τοὺς Ἀνέμους, νὰ τὰ πάρουν, νὰ τὰ διασκορπίσουν εἰς τὰ τέσσαρα σημεῖα τῶν Οὐρανῶν καὶ ἀπολυμάνετε μὲ τὰ δραστικώτερα καὶ καυστικώτερα ἀπολυμαντικά τὸ ΙΕΡΟΝ ΑΥΤΟ ΧΩΜΑ», γράφει μὲ Ὀλύμπια ἀταραξία ὁ Π.Γ. Ἡ ἀπόρριψη ὅλων τῶν λογοκρατικῶν-ἐξουσιαστικῶν σκουριῶν θὰ σημάνει τὴν ἀφύπνιση τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴ δραστηριοποίησίν τοὺς πρὸς τὴ σωστὴ κατεύθυνση. Τότε μόνο θὰ χαράξουν τὴ σωστὴ, ΝΕΑ ΠΟΡΕΙΑ πρὸς τὸ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΕΛΛΟΝ, ὅπως τὸ ὁραματίστηκαν οἱ Ἑλληνες ἀλλὰ καὶ σύμπασα ἡ «Διανοομένη Καλλιτεχνουσα» ἀνθρωπότητα, ὑπὸ τὴν ἠθικὴ πίεσιν τῆς ὁποίας ἀναγκάστηκε ἡ Ἱερὰ συμμαχία τῶν ἐξουσιαστικῶν κροκοδείλων νὰ υπογράψῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος· γιὰτὶ, λέει ὁ Π.Γ., εἶναι: «Γνωστὸν ὅτι πρὸ, κατὰ καὶ μετὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος ὁλόκληρος ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ὁλόκληρος ἡ Εὐρώπη προσεπάθησαν, προεῖδον, ἐπίστευσαν βαθύτατα, ὅτι ἡ ἀφύπνις τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις ὀλίγων στρεμμάτων γῆς δὲν θὰ εἶχον ὡς μόνον ἀποτέλεσμα τὴν ἀρχὴν τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ὅτι θὰ ἀνέθρωςκεν ἐπὶ τῆς φιλανθρωποτέρας καὶ παραδεισιωτέρας Γῆς τοῦ κόσμου πυρὴν σκέψεως καὶ δημιουργίας, μικροσκοπικὸς μὲν ἀλλὰ πρωτίστης δυνάμεως καὶ ἀξίας, ὅτι θὰ εἰσῆρχετο οὕτω, ὅχι μόνον εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὀλικὴν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν, νέος δυνατὸς παράγων πολιτισμοῦ, ὅτι θὰ ἐφώτιζε τὸν κόσμον Ἑλληνικὴ Ἀναγέννησις Ἰδεῶν, Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν. ΝΕΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ... Πασίγνωστον δὲ εἶναι ὅτι καὶ σήμερον (παρὰ τὰ αἵσχη καὶ τὴν κατὰπτωσιν τοῦ Ἑλλαδικοῦ Κράτους) οὔτε ὁ Ἑλληνισμὸς, ἀλλ' οὔτε καὶ ἡ Διανοομένη καὶ Καλλιτεχνουσα Εὐρώπη οὔτε στιγμὴν ἔπαυσαν ἐκδηλοῦντες τὴν πίστιν, τὴν ἀναμονήν, τὸν πόθον καὶ τὴν δίψαν τοῦ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΩΤΟΣ».

Συμπληρώνονται ἐφέτος 80 χρόνια, ἀφ' ὅτου ὁ «Ἀπόλλων τῆς Ἀναγεννήσεως ἀνθοστεφάνωτος ἐπῆδησεν εἰς τὸ καθάριο κύμα τοῦ Γαλανοῦ. Διὰτὶ ἀπέθανεν; Διότι δὲν τὸν ἠθέλεν ἡ Γῆ ἢ ἡ ἐλληνικὴ. Δὲν τὸν ἐσήκωνεν ἡ κοινωνία ἢ ἡ Ἑλληνικὴ. Τὸν ἀπηχθάνετο ἡ Ζωὴ ἢ ἡ Ἑλληνικὴ. Τὸν ἔτρεμεν ὡς πολὺ ἄγριον χειροῦργον ἢ φθίσις ἢ Ἑλληνικὴ. Τὸν ἐμίσει τὸν ἐρίγδουπον Ποσειδῶνα ἢ Τελματίτις ἢ Ἑλληνικὴ. Μεταξὺ αὐτοῦ τοῦ Μεγάλου καὶ τῆς συγχρόνου Ἑλληνικῆς Μικρότητος γέφυρα δὲν ἠδύνατο νὰ ζευχθῇ», παρατηρεῖ ὁ Β. Γαβριηλίδης.

Κι ὅμως, πόσο τὸν χρειάζεται ἡ Ἑλλάδα κάθε ἐποχῆς...

ΤΑΤΙΑΝΗ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Φοβᾶμαι

Σοῦ ἔλεγα, φοβᾶμαι,
πῶς θὰ φύγεις...
Καὶ ἔγω φοβᾶμαι,
πῶς θὰ μείνω...

Πάνω ἀπὸ ἑκατὸ χρόνια.
Μαρμαρωμένη γοργόνα
κάτω ἀπὸ τὴ λάμψη
τῶν ἄστρων.

Τὸ ἡμερολόγιο ἑνὸς ντέρμπυ

Διὰ τοὺς ἀδαεῖς περὶ τὰ ποδοσφαιρικά, «ντέρμπυ» καλεῖται ἀγὼν τις ἀβεβαίας καὶ ἀμφιβόλου ἐκβάσεως μεταξὺ ἰσοδυνάμων καὶ «αἰώνιων» ἀντιπάλων, ἐκ τοῦ ὁποίου πολλάκις κρίνεται ἡ κατάρκτησις τοῦ πρωταθλήματος. "Ὅμως ἓνα «ντέρμπυ» εἶναι πάντοτε ἓνα ντέρμπυ, καὶ δὲν μπορεῖ νὰ ὀρισθῇ λεξικογραφικά. Καθόσον οἱ ἄψυχες λέξεις δὲν μποροῦν νὰ μεταδώσουν τὸν παλμό, τὴ συγκίνησι καὶ τὸ ρίγος πού διαπερνοῦν τοὺς καλοὺς φιλάθλους τῶν ὀργανωμένων θυρῶν.

Κάθε ντέρμπυ, λοιπόν, πού σέβεται τὸν ἑαυτὸν του, ἀρχίζει τοῦλάχιστον μιὰ βδομάδα νωρίτερα. Στὴν ἀρχή, κατὰ Δευτέρα μεριά, μὲ κάτι ψιλοδημοσιεύσεις στὶς σωματειακές ἐφημερίδες: «Τὸ φῶς τῶν Γαύρων» ἢ «Ἡ φωνὴ τῆς Βαζελίνης» τοῦ τύπου: «Θὰ τοὺς σκίσουμε», «Θὰ τοὺς πιούμε τὸ αἷμα» καὶ ἄλλα.

Τὴν Τρίτη προβαίνουν σὲ δηλώσεις οἱ Πρόεδροι τῶν ἐνδιαφερομένων Π.Α.Ε. Καὶ ὁμιλοῦν περὶ παντὸς ἐπιστητοῦ, αὐτοὶ πού ὑπὸ ἄλλες συνθήκες δὲν θὰ τοὺς ἐγνώριζε οὔτε ἡ μάνα τους. "Ὅμως τώρα, πού ἡ κοινωνικὴ τους καταξίωσις στηρίζεται στὰ χρήματα πού ἐπένδυσαν στὰ πόδια τῶν διαφόρων «ἄσσαν», μποροῦν νὰ προκαλοῦν, νὰ λέγουν ἀτιμώρητα ὅ,τιδήποτε. Καὶ τοὺς ἀκούει μὲ ἀνοικτὸ στόμα καὶ ὁ τελευταῖος ὁπαδὸς καὶ πίνει νερὸ στ' ὄνομά τους.

Κατὰ ἡμέρα Τετάρτη γίνεται ὁ χαμός, καθόσον ἀρχίζει ἡ πώλησις τῶν εἰσιτηρίων καὶ πολιορκοῦνται τὰ ταμεῖα. Οὐρές, βλαστημίδι καὶ ὀρθοστασία μέσα σὲ λιοπύρι, κρύο ἢ βροχή: Τὰ ἀγαθὰ κόποις κτῶνται.

Τὴν Πέμπτη, δειλὰ-δειλὰ, μᾶς ἀναγγέλλονται τὰ ἀστυνομικὰ μέτρα: «Φρούριο τὸ γήπεδο τάδε». «Ὁλόκληρη ἡ ἀστυνομικὴ δύναμις Ἀθηνῶν ἐπὶ ποδὸς γιὰ τὸ ντέρμπυ». «Ἐννιά λόχοι πολυβολητῶν καὶ συστοιχίες ΠΑΟ στοὺς σταθμούς τοῦ μετρό». «Τεθωρακισμένα καὶ ἐλικόπτερα ἔξω ἀπ' τὸ γήπεδο». Παράλληλα ἀναγγέλλονται καὶ τὰ πρίμ.

Τὴν Παρασκευὴ ἀποσύρονται οἱ ὁμάδες σὲ ξενοδοχεῖο γιὰ ἀνάπαυση καὶ οἱ φανατικοὶ φίλαθλοι μὲ τσουβάλια ἀναζητοῦν νύκτωρ νεοανεγειρόμενες οἰκοδομές, πού ἀπ' τὰ ὑλικά τους θὰ πλουτίσουν τὰ ἐπιχειρήματά τους κατὰ τῶν ἀντιπάλων τους.

Τὸ Σάββατο ὅλοι παίζουν ΠΡΟΠΟ. Πρὸς Θεοῦ, δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμε τὸν ἐθνικὸ μας τζόγο. Ἐδῶ παῖκτες καὶ φίλαθλοι λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν τους ὅλους τοὺς σταθμητοὺς καὶ ἀστάθμητους παράγοντες. Ποιός, λ.χ., ποδοσφαιριστὴς εἶναι νταλγκαδιασμένος καὶ δὲν τοῦ κάθεται ἡ «ἔτσι», ποιανοῦ πονᾷ ἡ τσέπη ἢ ποιὸς διαιτητὴς θέλει ν' ἀλλάξῃ αὐτοκίνητο. Τὰ στοιχήματα δίνουν καὶ παίρνουν. Οἱ φίλαθλοι ἐνθουσιάζονται καὶ ἀμολοῦνται. Οἱ μισοὶ τρέχουν στ' ἀφεντικά τους γιὰ νὰ πάρουν ἐντολὲς γιὰ τὸ πῶς θὰ ὀργανώσουν τὰ ἐπεισόδια κι οἱ ἄλλοι μισοὶ γιὰ νὰ βροῦν ἡρεμιστικά χάπια, πού μὲ τὴν βοήθεια τοῦ ἀνάλογου ἀλκοόλ θὰ τοὺς ὀδηγήσουν φτιαγμένους στὸ γήπεδο.

Καὶ ἔρχεται, ἐπὶ τέλους, ἡ περιπόθητη Κυριακή. Στὶς ἀπὸ νωρὶς γεμάτες ἐξέδρες τοῦ σταδίου οἱ μισοὶ περίπου φίλαθλοι ἀναφέρονται στὶς σεξουαλικὲς ἰδιαιτερότητες τῶν ἄλλων μισῶν καὶ τοῦμπαλιν, ἐνῶ ὅλοι μαζί ἀμφισβητοῦν ἐμμέτρως τὸν ἀνδρισμὸ τοῦ διαιτητῆ ἢ τὴν ἠθικὴ τῆς μητέρας του. Τὰ ἐπεισόδια ὀδηγοῦν στὴν συμπλοκή, καταστροφὴ καὶ λεηλασία, μέσα κι ἔξω ἀπὸ τὸ γήπεδο.

Τέλος ὁ ἐπίλογος ἑνὸς ἀξιοπρεποῦς ντέρμπυ γράφεται τὴν Δευτέρα τὸ πρωί, ὅταν οἱ συλληφθέντες προσάγονται στὸ αὐτόφωρο, οἱ τραυματίες ἐξέρχονται τοῦ νοσοκομείου καὶ οἱ τζαμᾶδες ὀλοκληρῶνουν τὴν ἐργασία τους στὰ κατεστραμμένα καταστήματα.

"Ἐνα ἀκόμη ντέρμπυ ἔχει τελειώσει.

Γιώργος Πετρόπουλος

ΑΚΡΟΒΟΛΙΣΜΟΙ

Νέοι: Αυτόσυνείδησι ὅτι εἶναι Ἕλληνες

Εὐρισκόμεθα καὶ πάλι μπροστὰ στὰ τεράστια προβλήματα, πού ἀπαιτοῦν --ἐ-
τσι συνηθίσαμε νὰ λέμε ὅλοι μας-- λύσεις ἐδῶ καὶ τώρα.

Αὐτὴ δὲ ἡ «ἀπαίτησι», πού ὑψώνεται σὰν στρόβιλος δεκάδων «μπωφόρ» καὶ
ρουφάει κάθε ὑπόλοιπο μυαλοῦ, ἐὰν βεβαίως ὑπάρχει καὶ ὑπόλοιπο, μᾶς ὁδηγεῖ,
κυβέρνησι καὶ λαό, μέσα στοῦ μάτι τοῦ κυκλῶνα, πού ἀπὸ καιρὸ τώρα τὸν «ρε-
πορτάρουν» μερικοὶ «οὐτοπιστές» σὰν ἐμᾶς, ἀλλὰ κανένας δὲν θέλει ν' ἀκούσῃ ἢ
νὰ δῇ. Προτιμοῦμε ὅλοι νὰ εἴμαστε «ἐπαῖτες», ἕως ὅτου φαγωθοῦμε μεταξὺ μας
στὰ πεζοδρόμια, ἀφοῦ θὰ ἔχουμε γκρεμίσει προηγουμένως κάθε ἔννοια νόμου, κά-
θε ἐμπόδιο στὰ ἀχαλίνωτα πάθη, πού θὰ ἐξωθῇ ἔντονα τώρα καὶ ἡ ἀνέχεια.

Δίψα - πείνα - ἀρρώστια, ἐὰν δὲν ἀποκτήσουμε αὐτοσυνείδησι, θὰ γίνουν
«βόμβες πυρηνικὲς» σ' ὅλο τὸν πλανήτη.

Ἄς σταθοῦμε πρὸς στιγμὴν ἀκίνητοι ἐκεῖ πού βρισκόμαστε, καὶ ἄς ξαναβά-
λουμε τώρα, ὅσο εἶναι καιρὸς ἀκόμη, τὰ τεράστια, ὅπως φαίνονται, προβλήματα
σὲ μιὰ σειρὰ ὅχι τῶν ἀξιώσεων πού ξεσηκώνονται ἀπὸ τίς μωρίες τῶν συνδικα-
λιστῶν ἢ τίς ξυλοφιλοσοφίες τῶν «προοδευτικῶν» καὶ τίς κομπίνες τῶν «internati-
onal ἐκμεταλλευτῶν τῶν λαῶν», ἀλλὰ σὲ μιὰ σειρὰ, πού ἡ λογικὴ τῆς πανάρ-
χιας θέμιδος ἐπιβάλλει.

★ ★ ★

Τὸ πρῶτο πού πρέπει ἀμέσως νὰ κάνουμε εἶναι, νὰ ριχτοῦμε μὲ τὰ μοῦτρα στὴ
δουλειά, ὅχι σ' αὐτὴν γιὰ τὴν ὁποία μᾶς προπαρασκεύασαν οἱ ἄθλιοι ἐξουσια-
στές μας, διότι τότε θὰ παραμείνουμε ἄνεργοι, ἀλλὰ σ' ὁποιαδήποτε δουλειὰ ἀ-
παιτοῦν τὰ γενικὰ συμφέροντα, τὰ συμφέροντα ὅλων μας.

- Ἔργα γιὰ νερὸ ἀρχίζοντας ἀπ' τὴν οἰκονομία τοῦ ὑδάτινου πλούτου μέχρι
τὴν ἀφαλάτῳσι.
- Ἔργα γιὰ περισσότερη ἐνέργεια μὲ κέντρο τὸν ἥλιο, τὸν ἄνεμο, τὴν γεωθερ-
μία, τὴν θάλασσα.
- Ἔργα γιὰ τὴν γεωργία, ξεκινῶντας ἀπ' τὴν ἀρχὴ ὅτι κανένα κομμάτι γῆς δὲν
πρέπει νὰ μείνῃ ἀναξιοποίητο.
- Ἔργα γιὰ τὴν κτηνοτροφία στηριγμένα σὲ μοντέρνους τρόπους ἐκμεταλλεύ-
σεως.

Δὲν εἶναι σκοπός μου νὰ παραθέσω τὰ ἔργα πού πρέπει νὰ γίνουν, ἀλλὰ νὰ
τονίσω ὅτι τὰ ἐργοτάξια, πού πρέπει νὰ σχηματισθοῦν ἀμέσως, θὰ πρέπει νὰ θυ-
μίζουν κυψέλες.

Ἐγερτήριο μὲ τὴν σάλπιγγα, ὕψωσι τῆς σημαίας καὶ μετὰ δουλειά. Φαῖ καὶ
ὑπνος δωρεὰν μέσα στοῦ ἐργοτάξιο. Αὐτὰ γιὰ τοὺς νέους τοὺς ἀνύπαντρους· καὶ
ταυτοχρόνως παιδεία· μὲ βάσι τὸν ἐλληνικὸ ἀντιεξουσιαστικὸ λόγο. Τὰ κέντρα αὐ-
τὰ πρέπει νὰ γίνουν ἐργαστήρια αὐτοσυνειδήσεως, τοῦ τί δηλαδὴ πρέπει νὰ ση-
μαίνει ἄνθρωπος καὶ τί Πολιτεία.

★ ★ ★

Πρέπει νὰ ξεκαθαρισθοῦν πολλὰ πράγματα, ὥστε οἱ νέοι νὰ καταλάβουν,
ποιοὺς εἶναι ἐπὶ τέλους ὁ δρόμος, πού δὲν τοὺς ὁδηγεῖ στὴν αἰχμαλωσία τῆς κα-
ταναλώσεως.

- Πρέπει νὰ καταλάβουν, ὅτι ὁ πλανήτης δὲν «φουσκώνει» ἄλλο, διότι θὰ σκάση, ἀλλὰ καὶ δὲν μπορεῖ νὰ φορτῶνεται συνέχεια μὲ ἀδηφάγα ζῶα, διότι ἔτσι θὰ ἐξαντληθοῦν τὰ ἀποθέματά του.
- Πρέπει νὰ καταλάβουν, ὅτι γεμίσαμε τὴν ζωὴ μας μὲ «συγκινήσεις», οἱ ὁποῖες αἰχμαλωτίζουν τὴν ἐλευθερίαν καὶ ταπεινώνουν τὴν γενναιότητα ὑψώνοντας στὰ βάθρα τῆς νίκης τὰ ἐκφυλιστικὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀπανθρώπων αὐτῶν συγκινήσεων.
- Πρέπει νὰ καταλάβουν τὴν τεράστια σημασία τῆς γλώσσας μας ὡς ὄργανου ὅχι μόνο συνεννοήσεως, ἀλλὰ καὶ διανοίξεως τοῦ πολιτισμοῦ σ' ὅλη τὴ γῆ.
- Πρέπει ἀγόρια καὶ κορίτσια σὲ μιὰ νέα ἐποχὴ νὰ παύσουν νὰ στηρίζονται σὲ συστήματα, πού ἀγνωστο ποιοὶ τὰ ποδηγετοῦν ἀπ' τὰ παρασκῆνια, ἀλλὰ μόνο στὴ «λογικὴ», πού ἐρμηνεύει τὰ συμβαίνοντα ἀπὸ τὴν ἀλληλουχία τῶν πρότερον συμβάντων. Δὲν ὑπάρχουν πράγματα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ὥραϊα ἢ ἄσχημα, ὅλα εἶναι ἀποτελέσματα τῶν δικῶν μας ἐνεργειῶν. Χρειάζεται ἐπομένως αὐτοπειθαρχία στὴν «πειθὴ τοῦ λόγου». Αὐτὴν πρέπει νὰ ἐκφράσῃ ὁ ἡγέτης καὶ αὐτῆς τὸ δρόμο πρέπει ν' ἀκολουθῇ ὁ νέος.

Πρέπει μὲ αἰσιοδοξία νὰ δοῦμε τὸ μέλλον. Ἄλλὰ αἰσιοδοξία δὲν σημαίνει μωρία, δηλαδὴ αἰσιόδοξος δὲν σημαίνει «χαζοχαρούμενος». Ἡ αἰσιοδοξία πρέπει νὰ ξεκινᾷ ἀπὸ τὴν χαρὰ πού δίνει ἡ φύσις: Τὰ βουνὰ τῆς πατρίδας μας, ἡ θάλασσα, ἡ γῆ, τὰ δένδρα, τὰ λουλούδια, τὰ ζῶα.

Πρέπει νὰ δῇ τὸν ἔρωτα ὁ νέος μέσα ἀπ' τὴν φύσις, ὥστε νὰ καταλάβῃ τὸ βαθύτερο νόημα τοῦ ὄργασμοῦ, τὸ μωρὸ πού θὰ βλαστήσῃ, τὸ σπῖτι πού θὰ στεριώσῃ, τὰ γλέντια πού θὰ σύρουν χοροὺς καὶ τραγούδια — κι' ἔτσι νὰ συνάξῃ κάποια στιγμή τὰ σύνεργα τοῦ νοῦ, ὅπως θὰ ἔλεγε ὁ Καζαντζάκης, καὶ νὰ πῇ: τέλεψε τὸ μεροκάματο, θὰ κατέβω πάλι στὴ μάννα γῆ.

Τὴν ζωὴ, ὅταν ξέρῃς, θὰ τὴν περάσῃς χωρὶς στρεψοδικίες καὶ πράξεις αἰσχυρὲς γιὰ τὸ δικό σου συμφέρον. Θέλει κέφι γιὰ ἀγῶνα καὶ δουλειὰ καὶ «ζορμπαλίκι» καὶ γλέντι ἡ ζωὴ.

«Βίος ἀνεόρταστος μακρὰ ὁδὸς ἀπανδόκευτος» (ἀπ. 280), ὅπως θὰ ἔλεγε ὁ Δημόκριτος.

Πρέπει οἱ νέοι νὰ ἀποκτήσουν, αὐτοὶ γιὰ πρώτη φορά, κάτι πού ἔλειπε ἀπ' ὅλες τὶς προηγούμενες γενιές, δηλαδὴ «αὐτοσυνείδησι» ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ ἄνθρωποι τοὺς ἔλαχε νὰ εἶναι Ἕλληνες.

Ὁ Ἕλλην δὲν εἶναι μόνο ὁ κάτοικος τῆς γῆς αὐτῆς μὲ τὰ ἰδιαίτερα προβλήματα, εἶναι ὁ φορεὺς «λόγῳ γλώσσης» τοῦ μόνου ἀντιεξουσιαστικοῦ πανάρχαιου λόγου. Πρέπει λοιπὸν νὰ ξυπνήσῃ μέσα του τὸν γίγαντα, τὸν μεγάλο ἐκπολιτιστὴ τῶν λαῶν, πού διαλύονται τώρα ἐπικίνδυνα. Ἔχουν προορισμὸ σπουδαῖο οἱ νέοι τῆς Ἑλλάδος. Ἐμπρὸς λοιπόν, τὰ προβλήματα «ἀπαιτοῦν». Ἐσεῖς ὅμως οἱ νέοι ἀποδείξτε, ὅτι δὲν εἴσαστε ἐπαῖτες ἀλλὰ μαχητὲς μιᾶς νέας ιδέας, πού ἔρχεται ἀπ' τὰ πανάρχαια χρόνια: τῆς ιδέας τοῦ «Ἕλληνο».

Αὐτὸς ὁ ἀγῶνας πρέπει νὰ ἀρχίσῃ **τώρα**: δὲν ὑπάρχει χρόνος γιὰ ἄσκοπες φλυαρίες.

Ἐρινὺς

Ἔξω ἀπὸ τὰ δόντια

Ἐνῷ ἀρχίζει ἡ εἰσαγωγή (καὶ) ὕδατος «λάτρας» στὴ χώρα μας, κι ἀποδεκατίζει τὸ ἐλληνικὸ νιάτο ἡ ἀμάθεια μὲ τὰ συνακόλουθά της (τρυφήν, μαλθακότητα, ναρκωτικά, μετασκυλάδικο «σανίδωμα»¹), ὅ,τι καιρίως ἀπασχολεῖ τὴν νεοελληνικὴ διανόησι-δημοσιολογίαν εἶναι ἡ κατ' ἀποκλειστικότητα ἀναγωγή στὴν «ὁμοφυλοφιλία Ἀχιλλέως, Μεγάλου Ἀλεξάνδρου...» [ἀκριβῶς: παντὸς «μεγάλου» —ἥρωος, φιλοσόφου, ἐπιστήμονος, καλλιτέχνου...] καὶ ἡ τιμὴ ποὺ ὀφείλουμε στοὺς μεγάλους... ρεμπέτες —πρωτοπόρους περὶ διὰ πρέζα, λουλάν, τσιφτιτέλι... Τοῦτο, ὅσο κι ἂν ἐκπλήττει τὸ δυνατόν μυθικοὶ ἥρωες νὰ ὑπῆρχαν «παθητικοί»² [τέτοιοι διεκδικοῦνται —μ' ὅλο ποὺ εἶναι γνωστὸ ποιοὶ φωνάζουν «μαμάααα!»], μόλις ἰδοῦν... «σαμιαμίδι»³, ἢ τὸ πρὸς τί ἡ ἀναφορὰ σὲ τόσο μακρινὴ κινάιδειαν⁴, ἐνῶ θὰ ἦταν ἀπείρως πειστικότερη ἡ παραπομπὴ στοὺς... «συντρόφους» **σημερινῶν** «μεγάλων» Ἑλλήνων —δόξα τῷ Θεῷ δὲν μᾶς λείπει ἡ... μεγαλωσύνη: στὴν δυσώδη ἀγκαλιά της πεθαίνει ἡ χώρα...

Στὴν «ΕΞΟΡΜΗΣΗ» τῆς 18ης Φεβρουαρίου διαβάζουμε ἄρθρον τοῦ συγγραφέως (κατὰ δῆλωσί του) κ. ΔΗΜΗΤΡΙΗ ΔΕΙΛΙΝΟΥ. Ὑπόχρεοι ἐφεξῆς νὰ ἐλπίζουμε μόνο στὴν... δειλινὴ χειραγωγίαν (μετὰ τὴ μονοπώλησιν τύπου-ραδιοφώνου-τηλεόρασης ὑπάρχει ἄλλη;) δίνουμε τὴν εὐκαιρία νὰ ἀπολαύσετε ὠρισμένα ἀποσπάσματα, ὅπως παρατίθενται κατωτέρω —ἀπαντήσεις κατὰ περικοπὴν ἢ φράσιν τοῦ κειμένου τοῦ μόλις ἀναφερθέντος συγγραφέως:

1. *«Τὰ Καρλιαντὰ εἶναι ἓνα λεξικό. Τὸ μῖσος τῆς ἀνεπιείκειας γιὰ τὸν ΗΛΙΑ ΠΕΤΡΟ-ΠΟΥΛΟ τοῦ τὸ ἔγραψε, μοιάζει μὲ τὸ μῖσος ὀρισμένων “καλῶν” χριστιανῶν ἐναντίον τῶν Ἑβραίων».*

Ἀπάντησι:

Συνθηματολόγος κι ἀνακαλεῖ χαμένο ἔρεισμα ὁ κ. Δειλινός, ποὺ χωρὶς συνθήματα διαλύεται —δρυσουλίτης ἅμα τῇ ἔφ: οἱ «καλοὶ» χριστιανοί, ποὺ ψάχνετε, κ. Δειλινέ, δὲν ὑπάρχουνε πλιό: ὑποκαθιστῶσα τὸν ταρτουφισμό, ἡ μονοπώλησις τῶν μέσων πληροφόρησης (ἡ πρόσβασις στὰ μέσα δημοσιότητος τῆς... συγγραφικῆς θλιβερότητας, ἀδαημοσύνης, προπέτειας...) ἔχει τὴν εὐχέρεια **αὐτὴ** νὰ βγάξει... μαυρότατο τὸ ἀσπρότατο — δι' ὑποβολῆς, διακέλευσης, ἐτσιθελισμοῦ... Ὅσο γιὰ τὸ «λεξικό ποὺ ἔγραψε ὁ Πετρόπουλος», δὲν εἶναι παρὰ κωδικοποιημένο τὸ σκοτεινὸ εἶδος ἀργκό ποὺ χρησιμοποιοῦν οἱ ἑτεραφροδιασιακοὶ συνθηματικά ἢ εἰς προστασίαν τους ἀπ' τοὺς κακοποιούς-ἐραστές —ποτὲ σ' ἄλλῃ περίπτωσι.

2. *«Οἱ ὁμοφυλόφιλοι στὸν τόπο μας, καὶ σ' ὅλη τὴν Εὐρώπη, ἀποτελοῦν ὁμάδα καταπιεσμένων ἀνθρώπων. Καὶ ὅπως ὅλοι οἱ καταπιεσμένοι, ἔχουν κι αὐτοὶ τὸ μυστικὸ τους κώδικα, τὴ δική τους γλῶσσα. Εἶναι ἓνας τρόπος γιὰ νὰ ὑπάρξουν καὶ νὰ ἐκφραστοῦν διαφορετικὰ ἢ σύμφωνα μὲ τὴ δική τους φαντασία καὶ σκέψη».*

Ἀπάντησι:

α. Ἐξαρτημένα ἄτομα καὶ τίποτ' ἄλλο εἶναι οἱ ὁμοφυλόφιλοί σας, κ. Δειλινέ. Καί, ἀντίθετα, δὲν καταπιέζονται, μὰ καταπιέζουν: ἐξαρτημένοι ἀπ' τὴν ἀδήριτη ἀνάγκη τους γιὰ τὸ μεγάλον ἄρθρον ἑραστῶν-περιπτύξεων ποὺ προϋποθέτει ἡ πνευματικὴ-ὀργανικὴ ἰδιαιτερότητά τους⁵ (οἱ ὑπηρεσίες τῶν στιβαρῶν ζιγκολό ἐχουν ὑψηλότατο κόστος)⁶, φέρονται σὲ συνωμωτικό-ὁμερτίστικο ἐκμαυλισμὸν **ἄβγαλτων ἀγοριῶν** —ἐφήβων, νέων, ἀναγκασμένων. Πού, εὐλογο, ταχύτατα συνειδητοποιοῦντες **χρυσοφόρα** τὴν παροχὴ τῶν ὑπηρεσιῶν ποὺ ζητάει ἡ «πιάτσα», ὁδηγοῦνται εὐθέως εἰς ἀεργίαν, νωχέλειαν, ραθυμίαν, παρασιτίαν, νυκτερι-

νή ζωή, συβαρατισμόν, ἔγκλημα, διαφθοράν —δηλαδή στήν εἰς ἔπακρον «ἀξιοποίησιν» τῶν ὑπηρεσιῶν ποῦ παρέχουν. Τοῦτο σημαίνει πῶς, μετ' οὐ πολὺ, θὰ μεταβληθοῦν σέ ἄθλιους διαθέτες σερνικάδας, σέ συγνοὺς κερδοσκόπους, ἐκβιαστές, κακοποιούς, σέ σκαιοὺς ἐκμισθωτὲς —οἱ μὴ ρέποντες στήν εὐκολή ζωὴ (κακοποιίαν) δὲν περιφέρονται νύκτωρ στὶς βεσπασιανὲς Ζαπτείου-Συντάγματος...

β. Μπορεῖτε, κ. Δειλινέ, νὰ μᾶς ἀναφέρετε μιὰν ἄλλην τάξι «καταπιεσμένων ἀνθρώπων», ποῦ τάχα, **«γιά νὰ ὑπάρξει»**, ἔχει ἐπίσης τὸν **«μυστικό της κώδικα»**; Σᾶς προλαβαίνουμε, μὴν ἀστοχῆσετε: «ἀργκό» εἶναι ἡ **«συνθηματική γλῶσσα τῶν Γάλλων φαυλοβίων»** —κι ὅσο γιὰ τοὺς τελευταίους εἶναι οἱ **«διάγοντες αἰσχρὸν βίον»** (καὶ γιὰ τὶς δυὸ περιπτώσεις: στὸν Δημητράκο γρήγορα)...

γ. Αὐτὸς ὁ **«μυστικός κώδικας»** δὲν εἶναι ὅσα ἰσχυρίζεσθε. Ἀκριβῶς εἰπεῖν πρόκειται γιὰ τὴν «στό περιθώριο τῆς γλώσσας **λεκτική** συγκαλύψιν (παράχωσι, μεταμφέειν) τῆς φιλαύτως καὶ κρυψιβούλως σκοπευόμενης ἐξυπηρέτησης ἐκνόμων, **ἀποκλειστικὰ σεξουαλικῶν, ἀναγκῶν**» —ὅπερ μεταφραζόμενο σημαίνει ἀπαίτησιν εἰς **ἀπονεῖ διαφθορά** τῶν νέων (διαφθείρω ἴσον καταστρέφω τελείως). Τὸ γεγονὸς, καίτοι ὄχι καθ' ἑαυτὸ σκοπευόμενο, βαραίνει ἐξ ἴσου —κακὸ συνακόλουθο **ἀχαλίνωτης** ἀφροδισίας (λαγνείας) κ' **ἐκ τῶν πραγμάτων** ἀδυναμίας-ἄρνησης εἰς μίσθωσιν πανάκριβων ὑπηρεσιῶν... [Ἐπ' τὸν ἴδιο τοῦτο χῶρον εἶχε προταθεῖ παλιότερα (καὶ προτείνεται ἐκ νέου) ἡ **νομιμοποιήσις τῆς ὁμοφυλοφιλίας** μετὰξὺ ἀτόμων ἄνω τῶν εικοσιῆξι ἐτῶν, ἀλλὰ καὶ ὁ **ἐξοντωτικὸς κολασμὸς** τοῦ πρεσβυτέρου τῶν «ἐταίρων» εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν]. Πάντα τὰ ἄνω σημαίνουν πῶς οἱ ἑτεροφροδισισακοί, ποῦ ἤδη στὸ ὄνομα τῆς... δημοκρατίας εἶναι περίπου ἀήττητοι, διεκδικοῦντες... δημοκρατικὸ τους τάχα δικαίωμα τὸ

«νὰ κάνουν τὸ σῶμα τους ὅ,τι θέλουν»,

διαβουκολοῦν μιὰν **ὀλότελα σάπια** διανόησι-δημοσιογραφίαν (καί, κοντά, σύνολη τὴν κοινωνία-δημοσία διοίκησιν) —τί ἄλλω, ἐν ὅσῳ **ὑπάρχει ἀνίκανη** νὰ τοὺς ἀντιτάξει τὸ ἀκριβές, τραγικὸ, ὀλέθριο. Πῶς δηλαδή

«τὸ σῶμα ποῦ κάνουν ὅ,τι θέλουν» εἶναι **ὄχι
τὸ δικό τους, ἀλλὰ τοῦ νέου ποῦ διαφθεί-
ρουν!**

Συμπέρασμα: οἱ ἑτεροφροδισισακοὶ ἔχουν τὸν **«μυστικό τους κώδικα»** ὄχι γιὰ νὰ ὑπάρξουν, ὄχι γιὰ νὰ μὴν καταπιέζονται (δῆθεν... ἀδικημένοι καὶ θύματα)^δ, μὰ γιὰ νὰ καταπιέζουν αὐτοὶ —μὲ τὸ ποῦ σύρουν στὴ συμφορὰ ὀλόκληρη τὴν οἰκογένεια τοῦ ἐκμαυλισθέντος-διαφθαρέντος νέου,

Ἄλλω, ὅσο γιὰ τὴν παρλαπίπα **«γιὰ νὰ ἐκφραστοῦν διαφορετικὰ ἢ σύμφωνα μὲ τὴ δική τους φαντασία καὶ σκέψη»**, μήπως μπορεῖτε, κ. Δειλινέ, νὰ κομίσετε **ἕνα κείμενο** —μὲ ἀνάλογη... **«φαντασία καὶ σκέψη»**; Γιατί, δὲν νομίζουμε, νὰ ἰσχυρισθῇ γραμμένα στὰ **Καλιαρντά**, ἢ πῶς ἔχουν κάποια σχέσι τὰ μυστικὰ ἐκεῖ ψηλὰ στὸν Ὑμηττό, οἱ κλαρωτὲς φοῦστες, οἱ στίφτισες τσιγγάνες Τουρκογύφτισσες...

3. **«Πρόκειται βέβαια γιὰ τοὺς γνωστοὺς ἐθνοσωτῆρες, ποῦ θὰ προτιμοῦσαν τοὺς γιούς τους πετυχημένους λεφτάδες, ἀντὶ νὰ γίνουν σάν τὸν Χατζιδάκη, τὸν Μαρσέλ Προύστ, κι ἀκόμα τὸν Ἀχιλλέα καὶ τὸν Πάτροκλο, τὸν Ἀλέξανδρο καὶ τὸν Ἡφαιστίωνα, τὸν Ἀρμόδιο καὶ τὸν Ἀριστογείτονα. Ἄν ἤξεραν λίγο ἀπὸ Ἑλλάδα, δὲν θὰ τάραζαν τὰ νερά, γιατί ἀντὶ γιὰ ψάρια θὰ βγαῖναν ὁμοφυλόφιλοι».**

Ἀπάντησι:

Ἀφήνοντας κατὰ μέρος τὴν ὕβρι εἰς βάρος τοῦ κ. Χατζηδάκη κι ὅλα τὰ παλαβὰ (ποῦ βρέθηκαν οἱ... ἐθνοσωτῆρες!), οὐδεμία ἀντίρρησης ὅπως οἱ ἀναφερθέντες εἶναι ὅ,τι ἀκριβῶς θέλει ἡ αὐθεντία σας, κ. Δειλινέ, —μικρὸ τὸ κακό, ἐδῶ τὸ πᾶν ἀπόλλυται... Ὅμως:

α. ἐπειδὴ ὄχι μόνον οἱ ἀναφερθέντες, μὰ ἐν γένει οἱ (ἐπὶ καλῷ δῆθεν) ἐπώνυμοι (ἥρωες, μεγάλοι, δημιουργοὶ) ὑπάρχουν τάχα ὁμοφυλόφιλοι (τὸ κομίζετε ἀναιδῆ ὑπαινιγμόν κι ἀπειλή...),

β. ἐπειδὴ μᾶς τρομοκρατεῖτε (δημοκρατικότατα, γιά!) νὰ σωπαίνουμε (μὴ τὸ παραψάχνουμε, μὴ «ταράζουμε τὰ νερά» --ἐμεῖς οἱ ἀγράμματοι!!), γιὰτὶ τάχα ἡ περαιτέρω ἔρευνα θὰ βεβαίωνα ὁμοφυλοφίλους ἀπείρως περισσότερους -- ὅσων ἤδη μόνον μικρὸ μέρος τοὺς μᾶς κάνετε τὴ χάρι νὰ ρίχνετε στὸ τάσι, καί, τέλος,

γ. ἐπειδὴ, στὸ βαθμὸ ποὺ τόσο σεμνὰ τοποθετεῖτε τὸν ἑαυτὸ σας στοὺς ἐγγραμμάτους, κ. Δειλινέ, σᾶς πέφτει ὄντως λόγος (τὸ λέτε ξεκάθαρα, πῶς ὁ ἴδιος γνωρίζετε «πολὺ ἀπὸ Ἑλλάδα»!), σᾶς παρακαλοῦμε νὰ μᾶς γνωρίσετε: μήπως πράγματι αὐτὴ ἡ (κατὰ τὴν θαυμαστὴ διακήρυξί σας) **τόσο κοινὴ ὁμοφυλοφιλία** στίς τάξεις τῶν «τὰ πρῶτα φερόντων» (ἀρίστων, ἐπιλέκτων, μεγάλων, πρώτων σ' ὅλους τοὺς τομεῖς...) ἐξηγεῖ τὴν νῦν ἰσχύν, ἐπάρκεια, ἐτοιμότητα, εὐρωστία κ' εὐεστὴ αὐτῆς τῆς ράτσας, αὐτῆς τῆς χώρας; Ἄν ὀρκισθεῖτε πῶς ναί, αὐτὸ συμβαίνει, θὰ ἐπιβεβαιώσετε πῶς, τῶνόντι, ψωνίσαμε ἀπὸ σβέρκο...

4. «*Ἡ ἐπίθεσις καὶ τὸ ὕβρεολόγιο τῶν ἀγραμμάτων ἦταν ἀγριότερη αὐτὴ τῇ φορᾷ, χυδαία στὴ φρασεολογία τῆς καὶ βλακώδης στὴ συλλογιστικὴ τῆς. Τοῦ τύπου, θὰ θέλατε, κ. Πετρόπουλε, ὁ γιός σας νὰ γίνεῖ ὁμοφυλόφιλος;*» · ἐδῶ γυρίζουμε τὰ μπρὸς-πίσω γιὰ νὰ κλείσουμε ἐνστόχως, καὶ μὲ τὴν ἀπαραίτητη σοβαρότητα, τοῦτο τὸ κείμενο...

Ἀπάντησι:

Ἀφῆστε τὸν κ. Πετρόπουλο, κ. συγγραφεῦ, ἀφήστε τοὺς ἄλλους: σεῖς θέλετε τὸ δικό σας γιὸ ὁμοφυλόφιλον —**ναὶ ἢ ὄχι**; Ἄν ναί, σᾶς τὸ εὐχόμεθα, ἂν ὄχι, πῶς γίνεται, τόσον ἐγγράμματος κι ἀσφαλῶς ὄχι... παλιοεθνοσωτήρας, νὰ μὴ ντρέπεστε ποὺ στερεῖτε ἀπὸ μὲν τὸν ἑαυτὸ σας δόξαν... Πηλέως, ἀπὸ δὲ τὴν πατρίδα τὸν ... Ἀχιλλέα τῆς;

5. *«Μὲ τὸ βιβλίό του γιὰ τὸ ρεμπέτικο ὁ Πετρόπουλος ἔσωσε⁹ ἓνα πραγματικὸ ἐλληνικὸ καλλιτεχνικὸ εἰκοσιένα».*

Ἀπάντησι:

Αὐτὸ τό... καλλιτεχνικὸ εἰκοσιένα, ποὺ τάχα ἦ ὄντως διέσωζε τὴν ἱστορία τοῦ ὁ κ. Πετρόπουλος¹⁰ (μὲ τὸν «ὀγκώδη τόμο του γιὰ τὸ ρεμπέτικο»), θαρρῶ το «πιπίλα» στὰ χεῖλη ὅσων, ὅπως ὁ κ. Δειλινός, κορδακίζονται τὴν ὥρα ποὺ τούτη ἡ τελειωμένη (ξοφλημένη κατὰ... προτεραιότητα) πατρίδα πνέει τὰ λοίσθια...

— Ὑπερβολές...

· Σιώπα καὶ διάβαζε.

Ποὺ δὲν τὸ βλέπουν, ὀφείλεται στὸ ὅτι δὲν τοὺς περισσεύει ἐνδιαφέρον · πέραν τοῦ διαθετιμένου γιὰ τοὺς περὶ τίς βεσπασσιανές... Ἀχιλλεῖς καὶ περὶ τὸν λουλᾶν ἀχχαχίς:

Στὸ μεσαῖο δισέλιδο τοῦ **ἴδιου φύλλου** ποὺ δημοσιεύονται οἱ ἐμπερίστατες «θέσεις» τοῦ κ. Δειλινοῦ, στὸν πολυτιμότεον δηλαδὴ χώρον («σαλόνι») τοῦ ἐντύπου, φιλοξενεῖται ἡ «*Ανησυχητικὴ ἔκθεσις γιὰ τὸ περιβάλλον ἀπ' τὸ Παγκόσμιο Ἰνστιτοῦτο Παρατήρησης*». Τίτλος · ἀπλός, εὐγλωττος, χαρίεις, πανηγυρικός: **«Η ΓΗ ΜΑΣ ΠΕΘΑΙΝΕΙ»**. Ἄμεν.

Σκεφθῆτε το λίγο: **Η ΓΗ ΜΑΣ ΠΕΘΑΙΝΕΙ!** Κ' οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς νὰ ψάχνουν μὲ τὸν «βερνιέρο» —ταπεινὸ δῶρημα εὐγνώμονος ἀνταπόδοσης στοὺς Μεγαλέξαντρος τῶν οὐρητηρίων!

Θαρσεῖτε. Πεθαίνει ὁ κόσμος, τὸ Εἶδος, ἡ Ζωή, τὰ παιδιὰ σας, μά... ἀρχίστε τὴν ἐπανάστασι δίχως μας —**ὄχι καὶ νὰ ξεμείνει** ἡ μεγαλωσύνη...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1) «Εἰσιέναι εἰς τὰς πόλεις πρῶτον τρυφὴν, ἔπειτα κόρον, εἴτα ὕβριν, μετὰ δὲ ταῦτα ὀλεθρον...».

2) Μόνον αὐτοὺς θεωρεῖ ὁμοφυλοφίλους ὁ γράφων · -δικαίως, θαρρῶ, ἀφοῦ οἱ «ἐνεργητικοὶ» προσέρχονται περιστάσιακὰ κατὰ κανόνα ἢ ἐκ νοσηρότητος.

3) Ἀποδείξεις δειλίας, ἀνανδρίας, ἀνισχυρίας, ἀνάγκειας τῶν ἑτεροφροδισιακῶν εἶναι ἢ, στίς συνηθέστατες περιπτώσεις πάλης τοὺς μὲ τὸν κακοποιόν-ἐραστήν, κατάληξις · -ὅπου ποτὲ δὲ φονεύεται ὁ τελευταῖος. Κύριε Δειλινέ, πῶς συμβιβάζεται ἡ θυρικὴ πολεμικότης-ἀρειμανιότης Ἀχιλλέως-Μεγάλου

Ἄλεξάνδρου, μὲ τὴν φοινικιστικὴν παραλυσίαν; Κι ἂν συμβιβάζεται (εἴμεθα πρόθυμοι νὰ τὸ παραδεχθοῦμε), γιατί δὲν τὸ ἐπισημαίνετε στὴ **σύγχρονη πραγματικότητα** (ὅπου θὰ ἦταν ἐφικτὴ ἢ ἐπαλήθευσις), ἀλλὰ μᾶς πᾶτε χιλιάδες χρόνια πίσω; Λόγου χάριν, στὴν τυχὸν θηλυπρέπεια **σύγχρονων** ἀγωνιστῶν-ἀθλητῶν-ποδοσφαιριστῶν-καλαθοσφαιριστῶν —στὴν μὲ τόσο ζόρι προωθούμενη στὸ προσκόνιο αὐτονόη-τη δῆθεν **σύμπτωσιν** (ἐναρμογὴν-ὁμοτονίαν τῆς πολεμικῆς (καὶ λοιπῶν) διέγερσης-καταπόνησης-κακουχίας, μὲ τὴν μαλθακότητα ποὺ συνεπάγεται κραυγαλέως ἡ ἡδυπάθεια, τρυφηλότης, συβαριτισμός καὶ... εἰδικὸς ἀφροδισιασμός; Γιατί τρέχουν σὲ στίβους καὶ γήπεδα, ὅχι οἱ ἄρρενες (ξοπίσω ὑποτίθεται θηλυπρεπῶν πρωταθλητῶν...), μὰ οἱ θήλειες —συχνὰ «πρῶται κυρίαι» τῆς νεοελληνικῆς... ἀοιδίας;

4) Ὁ γράφων, ἀπὸ παλιὰ ἔχων ὑποκαταστήσει τοὺς ὅρους «κιναιδέια», «ὁμοφυλοφιλία», «φοινικισμὸν» καὶ λοιπούς, μὲ τὸν διακριτικότερον «ἐτεροαφροδισία», ὑποχρεοῦται ἐδῶ εἰς ἔμφασιν —τὸν ὑποχρεώνει ἡ πέραν παντὸς ὁρίου ἀναιδέια καὶ ἀσχημόνισις τοῦ κ. Δειλινοῦ.

5) «στὰ χεῖλιν καθενὸς καινούριου ἐραστῆ»
Καβάφης, «**ΕΝ ΑΠΟΓΝΩΣΕΙ**» —προσοχὴ στὸν τίτλο: τὰ λέει ὅλα.

6) «...Μ' ἄφισεν ὁ Ταμίδης
κ' ἐπῆγε μὲ τοῦ Ἐπάρχου τὸν υἱό, γιὰ ν' ἀποκτήσει
μιὰν ἑπαυλὶ στὸ Νεῖλο, ἓνα μέγαρον στὴν πόλιν».

Καβάφης, «**ΜΕΣΑ ΣΤΑ ΚΑΠΗΛΕΙΑ**». Ὅπως βλέπουμε, διόλου δὲν ἀστειεύονται οἱ Ταμίδια, κοστο-λογοῦν... πανάκριβα! Πόσοι μποροῦν νὰ πληρώνουν ἀνάλογες ὑπηρεσίες; Ἀκόμα, πάντα ὁ Καβάφης, στὸ «**ΣΟΦΙΣΤΗΣ ΑΠΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΕΚ ΣΥΡΙΑΣ**»:

«...Γιὰ νάχουνε τὸν Μέβη
μονάχα δυὸ, τρεῖς μέρες, πολὺ συχνὰ τὸν δίνουν
ὡς ἑκατὸ στατήρας...»

7) Διαφθείρω ἴσον: καταστρέφω τελείως.

8) Ὁ ἰσχυρισμὸς πῶς ὑπῆρξαν-ὑπάρχουν (πάλαι καὶ τώρα) ἀδικημένοι, θύματα, «καταπιεσμένοι» οἱ... Ἀχιλλεῖς καὶ Ἄλεξάνδροι εἶναι καὶ γελοῖος καὶ μαρτυρικός γελοιότηας! Ἔτσι κι ἀλλιῶς ὁμως πρέπει νὰ συμπεράνουμε κάψιν τῆς φυλετικῆς μας ὁρμῆς —ὀλοφάνερη στὸ ὅτι, ἡ ἔχουμε ἀρκετὴ γραφὴ καὶ διόλου... ἀνάγνωσιν, ἡ ἢ βλακεία εὐτυχῇ μεταγυρίζομένη: λειτουργεῖ τὸσον ἄμεσα καὶ καταλυτικά, ὥστε συγγραφεὺς-ἀναγνώστης νὰ εὐθυγραμμίζονται... ἐν ἀκαρεῖ: οὔτε ὁ ἓνας οὔτε ὁ ἄλλος κατάλαβαν ποτὲ «τί συμβαίνει»...

9) «Διέσωζε», θέλει νὰ εἰπεῖ ὁ κ. Δειλινός, μὰ τὸν τρώει ἡ πολλὴ μόρφωσις.

10) Ὁ «καλὸς ἄνθρωπος» κ. Πετρόπουλος (ποῦ κατὰ τὸν κ. Δειλινὸ, χρόνια τώρα πίνει τρεῖς γκαζο-τενεκέδες «ἐλληνικὸ κώνειον» ἡμερησίως —τέτοιοι ἀγνώμονες οἱ Ἕλληνες...) ἀπεδείχθη τετραπέρατος ἔμπορος —πουλάει φούλ: Ἀντιληφθεῖς ἐπικαίρως τὴν «ἀξία» τοῦ συμπαγοῦς **εἰδικοῦ** πελατειακοῦ κοινοῦ, ποῦ ἀδυνατώντας νὰ «βγάξει τὴ γλῶσσα του» αὐτὸ τὸ ἴδιο (γιὰ λόγους εὐνοήτους...) θὰ πλήρωνε ὅσο-ὅσο τοὺς προσφερομένους νὰ «βγάξουν τὴ δική τους γλῶσσα» **γιὰ δικό του** λογαριασμό, ἐπιδίδε-ται ὅλο καὶ περισσότερον στὴν καινούργια του ἐπιχείρησι: εἶδος τι «Βαλέσα τῶν ἀρτοποιῶν»... μὴ ἀρτο-ποιός... Ὅπως δὴποτε ὑπῆρξεν ἀξιόλογὴ ἢ ἐπίνοια τοῦ κ. Πετροπούλου: μετὰ τῇ συρρίκνωσι τῶν ὀριζό-ντων (τὸν κορεσμὸ εἰς πρακτόρευσιν κυρίως τοῦ μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ —ὅπου ἀκόμα καὶ οἱ... δεξιοὶ λο-γοτέχνηαι ὑπεκρίνοντο τοὺς «ἰδεολόγους», ἵνα μὴ ἐπισύρουν τὴ συνωμοτικὴ **σίγασιν** ἐκ μέρους τοῦ φοβε-ροῦ ἐκδοτικοῦ μηχανισμοῦ τοῦ Κ.Κ.Ε.), ἄνοιξε τὸν δικό του δρόμον, δημιούργησε τὸ δικό του «στάδιον δόξης λαμπρόν»... Βέβαια ἤδη διαγκωνίζονται πάρα πολλοὶ μ' αὐτὸς προηγεῖται εἰκοσαετίαν καὶ βιά-λε...

Α-ΠΑΙΔΕΥΤΑ, ΑΝ-ΙΣΤΟΡΗΤΑ ΚΑΙ Α-ΛΟΓΑ

«Έργο» τῆς Παιδείας ἢ ἀγλωσσία τῶν Ἑλλήνων

«Δὲν θέλουμε νὰ κατανοήσουμε τὸν κόσμο, θέλουμε νὰ τὸν ἀλλάξουμε», ἔλεγε ὁ Κ. Μάρξ· καὶ ὁ Παραῖν μετέφραξε: «Δὲν θέλουμε νὰ κατανοήσουμε τὴ γλῶσσα, θέλουμε νὰ τὴν ἀλλάξουμε, γιατί ἀλλάζοντας τὴ γλῶσσα, ἀλλάζεις τὸν κόσμο»!

«Οἱ κραυγὲς αὐτὲς τῶν μεθυσμένων χαλαστῶν, ποὺ ἀγωνίζονται νὰ κατασκευάσουν ἕναν κόσμο ποὺ ἀγνοοῦν, καὶ ποὺ δὲν θ' ἀναγνωρίζουν ὅταν θὰ τὸν ἔχουν πλάσει» (Σάρτρ), ἔχουν ἀτονήσει τελευταῖα μετὰ τὸ φαινομενικὸ θρίαμβο τῶν δημοτικιστῶν, ποὺ ἀνήγαγαν τὴ γλῶσσα σὲ ἀντικείμενο πολιτικῆς διαμάχης καὶ ἀντιπαράθεσης. Οἱ δημοτικιστὲς «μας» πιά δὲν ἀσχολοῦνται μὲ τὴ γλῶσσα, ἀλλ' ἀρκοῦνται σὲ μιὰ μορφὴ ἄτονης πολεμικῆς, πυροβολώντας κατὰ διαστήματα στὸν ἀέρα πρὸς ἐκφοβισμό τῶν τυχόν ἐμφανισθησομένων «λογίων»... "Ὅσον ἀφορᾷ στὸ πλῆθος τῶν κωμικο-τραγικῶν, ἀντιφατικῶν καὶ λανθασμένων στοιχείων, ποὺ περιλαμβάνονται στὴν ἔγκριτη «Γραμματικὴ» τους, κανεὶς δὲν φαίνεται πρόθυμος νὰ τὰ διορθώση.

Σταχυολογοῦμε, λοιπόν, λίγα στοιχεῖα ἀπὸ τὴν «Νεοελληνικὴ Γραμματικὴ, Ἀναπροσαρμογὴ τῆς Μικρῆς Γραμματικῆς τοῦ Μανόλη Τριανταφυλλίδη», ποὺ ἀποτελεῖ τὸ μόνο βοήθημα δασκάλων καὶ μαθητῶν τῶν Δημοτικῶν Σχολείων καὶ Γυμνασίων-Λυκείων (ἔκδοση ΟΕΔΒ):

★ ★ ★

1. **Τὸ τελικὸ ν** (σελ. 38, παραγ. 47 καὶ 48). «Σὲ μερικὲς λέξεις ἄλλοτε φυλάγεται τὸ τελικὸ ν κι ἄλλοτε χάνεται. Οἱ λέξεις αὐτὲς εἶναι τὸ ἄρθρο τόν, τήν, τὸ ἀριθμητικὸ καὶ ἀόριστο ἄρθρο ἕναν, ἡ προσωπ. ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου αὐτήν, την καὶ τὰ ἄκλιτα δέν, μήν.

»Φυλάγουν τὸ τελικὸ ν, ὅταν ἡ ἀκόλουθη λέξη ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν ἢ ἀπὸ σύμφωνο στιγμιαῖο (κ, π, τ, γκ, μπ, ντ, τσ, τζ) ἢ διπλό (ξ, ψ) (ἀκολουθοῦν παραδείγματα).

»Τὸ τελικὸ ν φυλάγεται πάντοτε στὸ ἄρθρο τῶν, στὴν προσωπικὴ αὐτῶν τοῦ γ' προσ. αὐτόν, τον, καθὼς καὶ στὸ τροπικὸ σάν (μὲ τόνο).

Παρατηρήσεις: α) Γιατί ἀραγε αὐτὴ ἡ πολεμικὴ ἐναντίον τοῦ ν; Προφανῶς ἔγινε χάριν ἀπλουστεύσεως (ὁ νόμος τῆς ἥσσανος προσπαθείας). Ποιὸ ὅμως εἶναι ἀπλούστερο: Τὸ νὰ γνωρίζουν οἱ μαθητὲς —καὶ οἱ δάσκαλοι— ὅτι ὅλα τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ἄρθρα στὴν αἰτιατικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ ἔχουν ν ἢ ὅτι αὐτὰ καὶ ἐκεῖνα τότε καὶ τότε τὸ ἀποβάλλουν, ἐνῶ ἐκεῖνα κι αὐτὰ στὶς ἀντίστοιχες περιπτώσεις τὸ διατηροῦν; Στὴν περίπτωσή αὐτή, θαρρῶ, ὁ Γ. Ἰωάννου δικαιώνεται ἀπόλυτα: Κανένας δὲ γνωρίζει τοὺς κανόνες τῆς Μικρῆς Γραμματικῆς τοῦ Μ. Τριανταφυλλίδη, πέραν τοῦ ὅτι κι οἱ ἴδιοι οἱ μαθητὲς του τοὺς καταστρατήγησαν.

β) Γιατί τὸ ἀρσενικὸ τῆς ἀντωνυμίας «αὐτόν, τον» διατηρεῖ τὸ τελικὸ ν, ἐνῶ τὸ θηλυκὸ «αὐτήν, την» τὸ ἔχασε; Πρόκειται γιὰ φυλετικὴ διάκριση ἢ γιὰ ἀπροσεξία τοῦ θηλυκοῦ γένους;

★ ★ ★

2. **Τὸ ἀπαρέμφατο** (σελ. 144, παράγρ. 209,4) «εἶναι ἄκλιτος τύπος τοῦ ῥήματος καὶ χρησιμεύει γιὰ νὰ σχηματίζονται, ὅπως θὰ δοῦμε, ὀρισμένοι χρόνοι τοῦ ῥήματος. Ἀπαρέμφατο ἔχει καὶ ἡ ἐνεργητικὴ φωνὴ (δέσει, γράψει, βρέξει) καὶ ἡ παθητικὴ (δεθεῖ, γραφεῖ, βραχεῖ)».

Παρατηρήσεις: Μὰ εἶναι πράγματι ἀπαρέμφατα οἱ ἐντὸς τῶν παρενθέσεων λέξεις; Ποιὰ σχέση ἔχουν οἱ τύποι αὐτοὶ μὲ τὰ ἀπαρέμφατα γράφ-ειν, γράψ-ειν, γρά-ψαι καὶ γράφ-εσθαι, γράψ-εσθαι, γράψ-ασθαι τόσο ἀπὸ ἀποψη μορφῆς ὅσο καὶ περιεχομένου; Θέλω νὰ πῶ, αὐτὸς ἦταν ὁ σκοπὸς καὶ ἡ σημασία τοῦ ἀπαρεμφάτου; βοηθητικός;

Μπροστὰ μου ἔχω ὀκτὼ Λεξικά καὶ τρεῖς Ἑγκυκλοπαίδειες (μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὸ Λεξ. τῆς Δημοτικῆς τῆς Ε.Ε.Ε), πού συμφωνοῦν σχεδὸν κατὰ γράμμα στὰ ἐξῆς: «Τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι ῥηματικὸν οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον: λύειν, λύεσθαι, λῦσαι, λυθῆναι. Καλεῖται δὲ ἀπαρέμφατον, διότι εἰς πάντα χρόνον ἔχει μίαν μόνον κατάληξιν καὶ μόνον του δὲν (παρεμφαίνει, ἤτοι δὲν) δηλοῖ ὠρισμένον πρόσωπον καὶ ἀριθμόν: βούλομαι λέγειν (=θέλω νὰ λέγω)· βουλόμεθα λέγειν (=θέλομεν νὰ λέγωμεν)· βούλονται λέγειν (=θέλουν νὰ λέγουν)». («Γραμματικὴ τῆς Ἀρχ. Ἑλλ. Γλώσσης», Ἀχιλλέως Α. Τζαρτζάνου, παραγρ. 178).

Στὴν περίπτωση αὐτὴ δικαιώνεται ἀπόλυτα ὁ Σάρτρ («Μετάβαση καὶ Ἐπιστροφή»), πού λέγει ὅτι οἱ χαλαστὲς αὐτοὶ ὑποφέρουν ἀπὸ λεζόπονο (κατὰ τὸν κοινόπονο) καὶ γι' αὐτὸ καταστρέφουν τίς λέξεις μὲ πείσμα. Κι ἐνῶ ὅλοι οἱ ἄλλοι λαοὶ διατηροῦν τὸ ἀπαρέμφατο, οἱ δικοὶ μας γλωσσολόγοι τὸ κατήγγησαν — καὶ ὄχι μόνον· τὸ διέστρεψαν! Λὲς κι ἦταν δύσκολο νὰ βροῦν ἓνα ὄρο, γιὰ νὰ προσδιορίσουν τὸ σχηματισμὸ τῶν περιφραστικῶν χρόνων (παρακειμένου, ὑπερσυντέλικου καὶ τετελεσμένου μέλλοντος), τῇ στιγμῇ κατὰ τὴν ὁποίαν λειτουργεῖ ἀκόμη τὸ ἀπαρέμφατο (δὲν θέλω δοῦναι καὶ λαβεῖν μαζί σου· ἀπαγορεύεται τὸ ὀμιλεῖν κ.ἄ.).

3. (α) **Οἱ τόνοι** (σελ. 22, παρ. 26). «Σὲ κάθε λέξη πού ἔχει δύο τουλάχιστον συλλαβὲς μία συλλαβὴ προφέρεται δυνατότερα ἀπὸ τίς ἄλλες, τονίζεται. Πάνω στὸ φωνῆεν τῆς συλλαβῆς πού προφέρεται πιὸ δυνατὰ σημειώνουμε ἓνα σημάδι πού λέγεται τόνος. Ὡς τονικὸ σημάδι χρησιμοποιεῖται ἡ ὀξεῖα ('). Κήπος, γερός, ἀγαπούμε» (κι ἐμεῖς).

Παρατήρηση: Γιατὶ τόνοι, ὅπως δίκαια παρατηρεῖ ὁ Γ.Ν. Γαβριηλίδης («Ἐνάντια στὴν ἰσοπέδωση τῆς Γλώσσας»), κι ὄχι τόνος ἢ τονισμὸς ἐπιτέλους, ἀφοῦ περὶ ἑνὸς τόνου πρόκειται, τῆς ὀξεῖας;

β) ● «Τονικὸ σημάδι παίρνει κάθε λέξη πού ἔχει δύο ἢ περισσότερες συλλαβὲς» (παρ. 28, 1).

● «Οἱ μονοσύλλαβες λέξεις δὲν παίρνουν τονικὸ σημάδι» (28,2).

● «Οἱ μονοσύλλαβες λέξεις πού χάνουν τὸν τόνο τους ἢ πού τὸν ἀνεβάζουν στὴ λήγουσα τῆς προηγούμενης λέξης λέγονται ἐγκλιτικές» (παρ. 30).

Παρατήρηση: Γιὰ νὰ χάσει κανεὶς κάτι, ὑποτίθεται ὅτι τὸ ἔχει. Πῶς ὅμως χάνουν τὸν τόνο τους οἱ ἐγκλιτικὲς λέξεις — πού εἶναι ἄτονες, καθότι μονοσύλλαβες; «Ἐξηπάτηνται <λοιπὸν> οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὴν γνῶσιν τῶν φανερῶν παραπλησίως Ὁμήρῳ, ὃς ἐγένετο τῶν Ἑλλήνων σοφώτερος πάντων. Ἐκεῖνόν τε γὰρ παῖδες φθειρας κατακτείνοντες ἐξηπάτησαν εἰπόντες· ὅσα εἶδομεν καὶ ἐλάβομεν, ταῦτα ἀπολείπομεν, ὅσα δὲ οὔτε εἶδομεν οὔτε ἐλάβομεν, ταῦτα φέρομεν» (Ἡράκλειτος, ἀπόσπ. 56)· ἢ ἰσχύει τὸ Παλαμικόν («Ὁ Δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου», Λόγος Ε', 24):

«Ξέρω γὼ πολλὰ τραγούδια,
μὰ γιὰ νὰ τὰ πῶ,

τὰ ταιριάζω τὰ τραγούδια
στὸ δικό μου τὸ σκοπό»;

Σαράντος Πὰν

ΓΙΑΝΝΗΣ Ν. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ

Ξενομανίες, ξενοδουλίες και γραικυλισμοί

«Ἡ κόρη ἔμαθεν ἀβράκωτος καὶ βρακωμέντσα ἐντρέπεται» [Ποντιακή παροιμία]

Τὰ ὀνόματα τῶν ἀνθρώπων, τῶν κατοκημένων τόπων, τῶν ποταμῶν, ὁρέων κ.λπ. ἀποτελοῦν μαρτυρίες γιὰ τὴν ἱστορία τῶν συγκεκριμένων λαῶν καὶ γεωγραφικῶν περιοχῶν. Κάποια κράτη προσπαθοῦν νὰ ἐξαφανίσουν τὶς ἀποδείξεις τῶν μαρτυριῶν αὐτῶν, γιὰ νὰ ἀποκτήσουν ἱστορικά δικαιώματα ἐπὶ τοῦ συγκεκριμένου γεωγραφικοῦ χώρου. Ὅταν οἱ Τοῦρκοι κατελάμβαναν τὶς ἐπαρχίες τοῦ Βυζαντίου, μετέφραζαν τὰ ἑλληνικὰ τοπωνύμια στὴ γλῶσσα τους. Ἔτσι ἡ Κωνσταντινούπολις μετωνομάσθη σὲ Σταμπούλ· ἀπὸ τὴν πολυσύλλαβη λέξη οἱ Τοῦρκοι ἐκράτησαν μόνο δύο συλλαβές, ἐλαφρῶς παρεφθαρμένες, γιὰ νὰ ἱκανοποιήσουν τὸν ἐθνικισμό τους, ἀλλὰ καὶ νὰ ἔχουν ἓνα εὐχρηστο ὄνομα, ἀνάλογο μὲ τὸ πνευματικό τους ἐπίπεδο (δὲν μποροῦσαν νὰ προφέρουν μεγάλες λέξεις). Στὸ ἴδιο πνεῦμα ἡ Ἀργυρούπολις Πόντου, ἰδιαίτερα μου πατρίδα, μετεφράσθη σὲ Κιουμούς-χανά. Σὲ δεῦτερο στάδιο μετονομασιῶν (μετὰ τὸν Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο) ἡ πόλις αὐτὴ ἐπῆρε τὸ ὄνομα Σαμσίρ (στὸ διαβατήριό μου τόπος γεννήσεως ἀναγράφεται τὸ Σαμσίρ Τουρκίας — ἐξαφανίστηκε ἀκόμη καὶ ὁ Πόντος).

Ἡ ἑλληνικὴ πολιτεία περὶ τὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ '20 ἐφρόντισε νὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια, εἴτε ἐπαναφέροντας τὶς παλιές ἑλληνικὲς ὀνομασίες στὴ Μακεδονία, Θράκη καὶ ἄλλοι, εἴτε μεταφράζοντας τὶς ξένες ὀνομασίες. Ἔτσι τὰ τουρκικὰ Δεδε-ἀγάτς καὶ Σαρρῆ-σαμπάν, παραδείγματος χάριν, ἔγιναν Ἀλεξανδρούπολις, Χρυσούπολις, τὸ σλαβικὸ Σόροβιτς ἐπῆρε τὸ ὄνομα Ἀμύνταιον καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ἀλλὰ οἱ Τοῦρκοι δὲν περιορίστηκαν μόνο στὴν μετονομασία τῶν γεωγραφικῶν στοιχείων, «ἐφρόντισαν» νὰ ἀλλάξουν καὶ τὴ δημογραφικὴ σύνθεση τῶν πληθυσμῶν, ἐξισλαμίζοντας διὰ τῆς βίας πολλοὺς χριστιανούς. Στὴν περίοδο ἐκείνη τοῦ ἐξαναγκασμοῦ πρέπει νὰ ὀφείλεται ἡ υἱοθέτηση τῆς τουρκωνυμίας ἀπὸ κάποιους χριστιανούς: -ογλοῦδες καὶ ἄλλοι Ἕλληνες, Καραγκεόργκι κ.λπ. στὴ Σερβία, Τσαουσέσκου (τσαοῦς=λοχίας) στὴ Ρουμανία. Ἡ τουρκωνυμία στὶς ἄλλες βαλκανικὲς χώρες ἔχει ἐξαλειφθῇ σχεδὸν ὁλοκληρωτικὰ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσή τους ἀπὸ τὸν τουρκικὸ ζυγὸ, στὴν πατρίδα μας ὅμως ἐλάχιστοι εἶχαν τὴν ἐθνικὴ εὐαισθησία νὰ ἀλλάξουν τὰ τουρκικὰ τους ἐπώνυμα, ἐνῶ ἡ μουσουλμανικὴ μειονότητα τῆς Βουλγαρίας διεκδικεῖ μαχητικὰ τὴν ἐπανάκτηση τῶν ἐθνικῶν της ἐπιθέτων, ποὺ ἔχουν ἐκβουλγαρισθῇ. Καὶ εἶναι μειονότητα!

Πέραν ὅμως τῶν τουρκικῶν ἐπωνύμων στὴν πατρίδα μας ἔχομε καὶ σλαβικά, γερμανικά κ.ἄ., πολλοὶ δὲ Ἕλληνες καὶ πάρα πολλὰς Ἕλληνίδες σήμερα προτιμοῦν «μετὰ μανίας» ξένα ὀνόματα ἢ ψευδώνυμα, κυρίως ἀμερικανικά. (Ξενώνυμοι συμπατριῶτες μας φτάνουν σὲ ἀνώτατα κρατικὰ καὶ ἄλλα ἀξιώματα, κανένας ὅμως ἀπλὸς Τοῦρκος, Γερμανὸς ἢ ἄλλος ξένος δὲν ἔχει ἐπίθετο σὲ -ίδης, -άδης, -όπουλος κ.λπ.).

Τὸ ἐλληνικὸ κράτος ἐπῆρε σωστὰ μέτρα σχετικὰ μὲ τὶς τοπωνυμίες, ἀλλὰ ἐκεῖ ἐσταμάτησε. Ἡ πνευματικὴ ἡγεσία τοῦ λαοῦ μας περὶ ἄλλα μεριμνᾷ καὶ τυρβάζει Περί ποῖα; Θὰ δοῦμε πιὸ κάτω. ("Αν οἱ Ἕλληνες Γιάννης, Μιχάλης καὶ Νίκος, λόγου χάριν, θελήσουν νὰ γίνουν ἀμερικανοὶ πολῖτες, θὰ ὑποχρεωθοῦν νὰ ἀλλάξουν τὰ ὀνόματά τους σὲ Τζών, Μάικλ, Νίκ!)

1. Ἡ τουρκωνυμία στὴν Ἑλλάδα ἔχει τρεῖς βαθμούς: α) πενήντα τοῖς ἑκατό, β) ἑξήντα ἐπὶ τοῖς ἑκατό (περίπου) καὶ γ) ἑκατό τοῖς ἑκατό.

α) Ἡ πιὸ ἐλαφρά μορφή τουρκωνυμίας ἔχει μισὰ καὶ μισὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὶς δύο γλῶσσες: Ἑλληνοτουρκικὰ ὀνόματα: Ἐφραίμογλου, Καμπούρογλου, Σωτήρογλου (ἥρωας θεατρικοῦ ἔργου), Ἀντὼν-τσαούς. Τουρκοελληνικά: Δεληγιώργης (ντελῆ= τρελλός), Καραπάνος (καρὰ=μαῦρος), Χατζή-Ἀνδρέου.

β) Περισσότερη «δόση» τουρκισμοῦ ἔχουν τὰ ὀνόματα μὲ ρίζα τουρκικὴ καὶ κατάληξη ἐλληνική: σημαντικὰ τοῦ τόπου καταγωγῆς: Ἰσταμπολοῦς (παλιὸς μου συμμαθητής), Καραμανλῆς· ἐνδεικτικὰ τοῦ ἐπαγγέλματος ἢ ἄλλης ιδιότητος: Ἀραμπατζῆς, Ἀρμούτης (Ἀχλάδης), Βέης ἢ Μπέης, Γκιουζέλης (Ὡραῖος), Γκοτσαμάνης, Δεβετζῆς (Καμηλάρης), Δελῆς (Τρελλός), Δεμερτζῆς (Σιδεράς), Δουλγέρης (Μαραγκός), Ζαῖμης (Εἰσπράκτορας), Καμπάντης, Καρᾶς, Κεχαγιᾶς (Οἰκονόμος), Κουσούρης, Μπαλντατζῆς (Τσεκούρας), Μπακιρτζῆς (Χαλκωματᾶς), Μπουλουκος (Χοντρούλης), Ναλμπάντης (Πεταλωτής), Οὔζούνης (Μακρῆς), Πασβάντης (Νυκτοφύλακας), Σαρρῆς (Ξανθός), Ταουσιάνης (Λαγός), Τερζῆς (Ράπτης), Τοπούζης (Ροπαλοφόρος), Τσαούσης (Λοχίας), Τσολάκης (Ἀριστερόχειρ), Τσακίρης (Γαλανομάτης), Γιοσμᾶς (Κομπός).

γ) Ἐξ ὀλοκλήρου τουρκώνυμοι Ἕλληνες: Ἀρζόγλου (;), Ἀσλάνογλου (Λεοντόπουλος), Δεμίρογλου (Σιδηρόπουλος), Κούλογλου (;), Ναζίρογλου (;), Σαμπάχ (Πρωινός), Σαράφογλου (Χρυσοχοΐδης), Τσολάκογλου, Κισάπατζακ (Κοντοπόδαρος), Τσακίρογλου (Γαλανόπουλος), Δερμεντζόγλου (Μυλωνόπουλος), Χιττίρογλου (;)...

2. Σλαβώνυμοι Ἕλληνες: α) μερικῶς σλαβώνυμοι: Βελίκης (Μέγας), Ζολώτας (ζόλοτο=χρυσός), Τόλεφски (στὴν Ἑλλάδα ἐλέγετο Τόλης, στὴν πολιτικὴ προσφυγιά ἔβαλε κατάληξη σλαβική· ἐπαναπατρισθεὶς ἐπῆρε πάλι τὴν ἐλληνικὴ ἐκδοχὴ Τόλης· ἦταν καὶ εἶναι στέλεχος τοῦ ΚΚΕ)· β) ὀλοκληρωτικῶς σλαβώνυμοι: Ἀβέρωφ, Ζαχάρωφ, Κολοζώφ, Νάσιουτζικ, Μοσκώφ.

3. «Γερμανίζοντες» Ἕλληνες: Ἐβερτ, Κάουφμαν, Νέζερ...

4. «Γαλλο-Ἕλληνες»: Ἐλέν, Πῶλ, Πωλίνα... Πολλοὶ ἐπιγράφουν τὰ καταστήματα τους γαλλιστί: Zolotas, Lalaounis, Solomonides καὶ ἄλλοι. Ὁ ράπτης ὕψηλῆς τέχης Σωκράτης Παναγιωτίδης, ποὺ ἐπιγράφεται ἐπίσης στὰ γαλλικά καὶ ἀγγλικά, μοῦ ἐξηγήσε, ὅτι δὲν τὸ κάνει ἀπὸ ξενομανία, ἀλλὰ γιὰ ἐπαγγελματικούς λόγους: ἔχει διεθνή πελατεία (Ἀκαδημίας, δίπλα στὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν). Δυὸ ἀδελφές κομώτριες ὀνομάζονται (γραπτῶς) τὸ κατάστημά τους (Ἰπάρχου, Νέος Κόσμος) Chez Paris. Ὁ λόγος; «Τὸ Παρίσι εἶναι κέντρο τῆς μόδας», μοῦ εἶπαν.

5. Ἀμερικανοπληξία. Μετὰ τὸν δεῦτερο παγκόσμιον πόλεμον πολλοὶ Ἕλληνες ἔγιναν (ὀνομαστικὰ τουλάχιστον) ἀγγλο-ἀμερικάνοι. Τὰ ἐγγλέζικα ρυπαίνουν τὴ γλῶσσα τῶν ἐλληνικῶν μέσων μαζικῆς ἐνημερώσεως, ἀντικαθιστοῦν τὴν ἐλληνικὴν στὸν δημοσιογραφικὸ λόγον, στὸν ἀθλητισμὸ κ.λπ.

● Ξιππασμένοι "Έλληνες, ιδίως "Ελληνίδες: "Αννυ, Βίκυ, "Αντζελα, Γκέλλυ, Κέλλυ, Μπέτυ, Μάριον, Ούρσουλα, Πέγκυ, Τζέλλυ, Τζένη, Τζούλια, Τέρενς, Φρέντυ, Χάρρυ. Τα όνόματα αυτά δέν κλίνονται, φυσικά, αφού έχουν τυπικό ξένο πρὸς τὸ ἑλληνικό.

● Τα κανάλια τῶν ιδιωτικῶν μας τηλεοράσεων φέρουν κατὰ κανόνα ἐγγλέζικα όνόματα (οἱ τιμητικές ἐξαιρέσεις εἶναι ἐλάχιστες): α) ANTENNA, β) Τὸ μὲ ἑλληνοαμερικανικό τίτλο MEGA CHANNEL. Για τὰ ἑλληνικά τοῦ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΑΝΑΛΙΟΥ (κάποτε τὸ λέν καὶ ἔτσι) μπορούμε νὰ κρίνομε ἀπὸ τὴ φράση «Τεχνικὲ Ζόρεφ, ἀνέφερε τὴν κατάσταση» (τὴ διαβάσαμε σὲ κάποια ταινία, πὺ μετέδωσε). Ἐπρόκειτο γιὰ ἐντολὴ προϊσταμένου πρὸς ὑφιστάμενον, ἄρα τὸ ρῆμα βρίσκεται στὴν προστακτική. Ὁ Καβάφης ἀντεκατέστησε μιὰ φορὰ στὴ ζωὴ του τὸν ἀόριστο τῆς ὀριστικῆς μὲ ἀόριστο τῆς προστακτικῆς, ἀλλὰ ἐκεῖνος ἀπαλλάσσεται ποιητικὴ ἀδεία. Ἡμεῖς; γ) Ἐχομε ἀκόμη τὸ SKY (ΟΥΡΑΝΟΣ), τὸ TOP κ.λπ., κ.λπ. Τὸ τέλος κάποιων ἑλληνικῶν κινηματογραφικῶν ταινιῶν σημειώνεται ὡς THE END.

● Οἱ δημοσιογράφοι εἰσάγουν πολλές ἐγγλέζικες λέξεις, ἀλλὰ καὶ τὸ τυπικὸ τῆς ἀγγλικῆς γλώσσας: γκάλλοπ (δημοσκόπηση), θρίλλερ, ρεπόρτερς, φίλμς, χούλιγκανς... Τὸ 1989 ἀκούσαμε τὸν ὄρο μπλάκ ἄουτ (σκοτεινὸς ἢ μαῦρος χρόνος;). Ἀπὸ χρόνια ἔχομε τὸ ἀγγλοελληνικὸ πόιντ σύστεμ...

● Κατὰ τὴν μετάδοση τῶν διαφόρων ἀθλητικῶν συναντήσεων οἱ βασικὲς ἐνέργειες τῶν ἀθλητῶν ἐκφέρονται ἀπὸ τοὺς «ἀρμόδιους» στὰ ἐγγλέζικα (φάουλ, ἄουτ, κόρνερ, πέναλτυ, σούτ, ριμπλέι, πλεημέικερ, ριμπάουντ, πίβοτ, τζάμπολ κ.λπ.). Οἱ Ρῶσοι τὰ λέν ὅλ' αὐτὰ στὴ δική τους γλῶσσα καὶ μόνον. Στὰ τέλη Δεκεμβρίου 1989 οἱ «ἀρμόδιοι» «ἐπλούτισαν» τὴ γλῶσσα μας καὶ μὲ τὸ Λίγκ-Κάπ (Κύπελο Κατηγορίας, ὑποθέτω).

Οἱ λαοὶ τοῦ κόσμου ἔπαιρναν ἀνέκαθεν καὶ παίρνουν λέξεις ἀπὸ τὴ γλῶσσα τῶν θεῶν, ὅπως ὀνομάζεται ἡ ἑλληνική, ἀλλὰ προσαρμόζουν τίς ἑλληνικὲς λέξεις στὸ τυπικὸ τῶν ἰδικῶν τους γλωσσῶν, πρᾶγμα πὺ ἐπιτυγχάνεται μὲ τίς καταλήξεις (ὁ χαρακτήρας ὅλων τῶν γλωσσῶν εὐρίσκεται ὅχι στὶς ρίζες τῶν λέξεων, ἀλλὰ στὶς καταλήξεις αὐτῶν). Ἐδανείζετο καὶ ἡ ἑλληνική λέξεις ἀπὸ ἄλλες γλῶσσες, ἔδινε ὅμως σ' αὐτὲς ἑλληνικὸ χρῶμα μὲ τίς καταλήξεις τῆς γλώσσας μας. Ἰδοὺ ὀρισμένα οὐσιαστικά, πὺ εἶναι τὰ συχνότερα δάνεια: ὁ ἄρριβίστας, ὁ κανάγιας, ἡ πιατέλλα, ἡ σκρόφα, τὸ γιαούρτι, τὸ μόμπιλο, τὸ πιάνο (προσδιορίζεται ὅπωςδὴποτε καὶ τὸ γένος). Σήμερα τὰ ξένα λεκτικά στοιχεῖα εἰσβάλλουν στὴ γλῶσσα μας ὡς ἔχουν (μὲ τὴν ξενικὴ τους μορφή), ὅπως εἶδαμε πὺ πάνω, ἐνῶ οἱ ἀρμόδιοι πνευματικοὶ μας ἡγέτες κλείνουν τὰ μάτια. Οἱ «ἀρμόδιοι» ὅμως δέν περιορίζονται μόνο σ' αὐτό, προπαγανδίζουν τὴν ἰδέα, ὅτι τὰ ξένα οὐσιαστικά πρέπει νὰ μείνουν ἄκλιτα στὴ γλῶσσα μας, ἀσχέτως ἂν ὁ τύπος τους συμπίπτει ἀπολύτως μὲ τὸν ἑλληνικὸ τύπο. Λένε λοιπὸν καὶ γράφουν οἱ "Έλληνες στὴν καταπληκτικὴ τους πλειοψηφία: ἡ Βενεζουέλα-τῆς Βενεζουέλα, ἡ Μπραζίλια-τῆς Μπραζίλια, ἡ Νικαράουα-τῆς Νικαράουα, ἡ Πραιτώρια-τῆς Πραιτώρια, ἡ περεστρόικα-τῆς περεστρόικα. Οἱ γραικύλοι ἐπαγίδευσαν τοὺς "Έλληνες μὲ τὴ βλακῶδη θεωρία τους γιὰ σεβασμὸ πρὸς τίς ξένες γλῶσσες (ἔλλειψη ὅμως σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἑλληνική).

Γιὰ τὴν κατάσταση αὐτὴ εὐθύνεται ἡ Πολιτεία (τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας), οἱ πολιτικοὶ ὀργανισμοί, τὰ ἀνώτατα πνευματικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ ἱδρύματα, ἐπειδὴ ἄλλοι μὲν ὑποτάσσουν τὸ σχολεῖο στὰ κομματικὰ τοὺς συμφέροντα, ὅταν ἔρθουν στὴν ἐξουσία, ἄλλοι δὲ ἀνέχονται τὴν ὑποταγὴ αὐτῇ. Τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας, ὅπως καὶ τὸ Ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν Ὑποθέσεων, πρέπει νὰ ἔχει μόνιμον ἐθνικὸ προσανατολισμό.

Πόσο ἐνδιαφέρεται γιὰ τὰ προβλήματα τῆς γλώσσας ἡ πνευματικὴ ἡγεσία τοῦ λαοῦ μας; Τὸ ἀνώτατο πνευματικὸ ἱδρυμα τῆς χώρας μας, ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, δὲν ἀκούστηκε ὡς **σῶμα** κατὰ τὴν ἐξέλιξη τῶν «κοσμογονικῶν» γεγονότων (καθιέρωση τῆς δημοτικῆς γλώσσας, ἐπιβολὴ τοῦ μονοτονικοῦ συστήματος γραφῆς κ.λπ.), δὲν λέγει τίποτε καὶ γιὰ τὴ ρύπανση τῆς γλώσσας μας μὲ ξένες λέξεις καὶ ξένα τυπικά. Ἐξάλλου, ἡ ἐπίσημη Γλωσσικὴ μας Ἐπιστῆμη (οἱ Ἑδρες τῆς Γλωσσολογίας στὰ Πανεπιστήμια) δὲν ἔχει πάρει ἐνιαίᾳ θέσῃ ἀνω στὰ μεγάλα προβλήματα τῆς γλώσσας μας, δὲν τολμᾷ νὰ βγῇ ἀπὸ τὰ πλαίσια τῆς θεωρίας τοῦ Τριανταφυλλίδη, ἀφοῦ ἀγνοεῖ τὴν ἄποψη τοῦ Γ. Χατζηδάκι σχετικὰ μὲ τὸ γερούνδιο, παραδείγματος χάριν, καὶ θεωρεῖ τὸν τύπο σέ -οντας (-ώντας) ἐνεργητικὴ μετοχή. Τὴν ἄποψη αὐτὴ τοῦ Χατζηδάκι μοῦ ἐξέθεσε ὁ φίλος Β. Κωνσταντῖνος τὴν πρώτη ἐβδομάδα τοῦ 1990, κι ἐγὼ ἐνθουσιάστηκα: γιὰ τὸ γερούνδιο μιλάω ἀπὸ τὸ 1979. (Ἡ ἐπισήμανση τοῦ Χατζηδάκη ἐμπεριέχεται στὸ ἔργο του «Γλωσσολογικαὶ Ἑρευναι», τόμος Β', σελ. 483-486, Ἐν Ἀθήναις, 1977).

Ἀφοῦ λοιπὸν οἱ ἀρμόδιοι δὲν ἀσχολοῦνται μὲ τὰ θέματα τῆς γλώσσας, ἰδιαίτερα τῆς Γραμματικῆς μας, ἤρθαν νὰ συμπληρώσουν τὸ κενὸ οἱ «ἀγραμμάτιστοι γραμματικοί». Ἀπὸ τὸ 1976 ἡ γλῶσσα μας ἐπῆρε μιὰ τροπὴ ἀπλουστεύσεως τῶν πάντων ὑπὸ τὴν καθοδήγηση ὁμάδας φιλόλογων, ποὺ εἶναι ἄσχετοι πρὸς τὴ γλωσσικὴ θεωρία. (1) Δὲν ἔχουν γράψει οὔτε ἓνα σημείωμα γιὰ τὴ Σύνταξη τοῦ λόγου, ἀσχολοῦνται μόνον μὲ τὴ Μορφολογία, ἐνδεχομένως δὲ καὶ μὲ τὴ Σημασιολογία, δηλαδὴ μὲ τοὺς εὐκολότερους τομεῖς τῆς Γλωσσολογίας (ἰδὲς τὸ βιβλίο μου «Ἐνάντια στὴν ἰσοπέδωση τῆς γλώσσας» γιὰ τὸν ἡγέτη τῆς «Σχολῆς» καθηγητὴ Ἑμμ. Κριαρᾶ καὶ ἄλλους «πρωταγωνιστὲς» τῆς ὁμάδας). (2) Ὅταν ἀποπειραθοῦν νὰ θεωρητικολογήσουν, προκαλοῦν τὴ θυμηδία (ἰδὲς τὸ «Πορτραῖτο τοῦ Βασίλη Φόρη» στὸν «Δαυλό», τ.91). (3) Γράφουν ἐμπειρικὰ μὲ βάση τὸ γλωσσικὸ τοὺς αἶσθημα, γι' αὐτὸ πέφτουν σὲ κραυγαλέους σολοικισμοὺς (στὸ βιβλίο «Ἐνάντια στὴν ἰσοπέδωση τῆς γλώσσας» ἀναφέρονται οὐκ ὀλίγαι περιπτώσεις ἀσυναξιών καὶ ἄλλων γλωσσικῶν σφαλμάτων). (4) Οἱ ἐν λόγω φιλόλογοι καλύπτουν τὶς θεωρητικὲς τοὺς ἀδυναμίες μὲ ἓναν λαϊκισμό ἀνευ προηγουμένου (παραδείγματα ὑπάρχουν καὶ στὸ βιβλίο μου, καὶ στὸ «Πορτραῖτο τοῦ Βασίλη Φόρη»· ἰδοὺ ἀκόμη ἓνα, ἀθησαύριστο ὡς τώρα: ὁ Κώστας Γεωργουσόπουλος γράφει «πρὶν ἀπὸ τὸ Χριστό», «λαϊκότεροπα» τάχα, ἀντὶ τοῦ παραδεδεμένου καὶ ἀπὸ τὸν λαὸ «πρὸ Χριστοῦ»). Ὁ λαϊκιστικὸς δημοτικισμὸς τῆς «Σχολῆς Κριαρᾶ» δὲν ἔχει καμμιά σχέση μὲ τὸν προοδευτικὸ παλαιὸ δημοτικισμό. (Τὸ φαινόμενο ὑπάρχει καὶ στὴν πολιτικὴ μας ζωὴ: τὰ κόμματα, ὅλα, συναγωνίζονται σὲ λαϊκισμό, γιὰ νὰ κερδίσουν τὶς ἐκλογές· πολλοὶ βουλευτὲς καὶ ὑπουργοὶ εἶναι γνωστοὶ μὲ τὰ ὑποκοριστικὰ τοὺς ὀνόματα!)

Ἔχομε ὅμως καὶ τά... ξεφτέρια, ποὺ εἶναι λίγο ἀπ' ὅλα, ὅπως λέμε συνήθως. Ἕνας τοὺς ἔχει τὴ φήμῃ δεινοῦ θεατρικοῦ κριτικοῦ, ἐγὼ ὅμως δὲν εἶδα ἵχνος

κριτικής σὲ ὕβριστικά του κείμενα ἐναντίον τοῦ Ρόμπερτ Στούρουα. Περνάει καὶ γιὰ διακεκριμένος γλωσσολόγος, διευθύνει τηλεοπτικὴ συζήτηση γιὰ τὴν ὁμιλία τῶν παιδιῶν καὶ καταφέρνει νὰ λανσάρει μιὰ ἀντιδραστικὴ ἄποψη ὡς προοδευτικὴ (Μάρτιος 1989). Τὸν ἓνα χρόνο ὑπογράφει διακήρυξη ὑπὲρ τοῦ «Συνασπισμοῦ τῆς Ἀριστερᾶς» καὶ τὸν ἐπόμενο ὁμιλεῖ γιὰ τὴν «πεφωτισμένη ἐποχὴ» τοῦ Καραμανλῆ μὲ κάποιο σκοπὸ προφανῶς.

Ἡ ξενομανία καὶ ἡ ξενοδουλία ὁδηγοῦν στὴν καταρρακτώδη εἰσβολὴ ξένων λεκτικῶν στοιχείων στὴ γλῶσσα μας, ποὺ ἀλλάζουν ὁσημέραι τὸν χαρακτήρα της. Τὸ βιβλίο «Ἐνάντια στὴν ἰσοπέδωση τῆς γλώσσας» καὶ κατοπινὰ κείμενά μου στὰ περιοδικὰ «Δαυλὸς» καὶ «Γλῶσσα» καταγγέλλουν ὅλα αὐτὰ καὶ καταλογίζουν συγκεκριμένες εὐθύνες σὲ συγκεκριμένα πρόσωπα, οἱ ἐνδιαφερόμενοι ὅμως δὲν ἀπαντοῦν, διότι εἶναι τρωτοὶ καὶ στὸν τομέα τῆς ἐπιστήμης, καὶ στὸν τομέα τῆς ἠθικῆς τάξεως.

Καλῶ ἀκόμα μιὰ φορὰ τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας νὰ ἀπολύσει τοὺς ἀναρμόδιους συμβούλους του καὶ νὰ ὑποχρεώση τοὺς ἀρμόδιους ἐπιστημονικοὺς φορεῖς νὰ λάβουν θέση στὰ καυτὰ προβλήματα τῆς γλώσσας μας!

ΜΙΜΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ

Προσμονή

Στὰ μάτια σου δὲν εἶδα τὸ ὄνειρο.
Δὲν εἶδα παρὰ τὴν ἀμφιβολία,
τὸ σμίξιμο τῆς ἀπορίας καὶ τῆς θλίψης.
Δὲν εἶπες τίποτα στὰ ρωτήματα τοῦ ἀνέμου.
Βουβή. Μιὰ περίσκεψη, μιὰ ἀπορία
βγαλμένη ἀπ' τὴν ἀναμνήσεις τῶν κρεματορίων τοῦ Ἀουσβιτς,
ἀπ' τὰ στρατόπεδα συγκέντρωσης,
ἀπ' τὸ θλιμμένο βλέμμα τῶν παιδιῶν τῆς Χιροσίμας.
Θὰ σὲ τραγουδήσω μὲ τὸ ρυθμὸ τοῦ κύματος,
ποὺ χαϊδεύει τὸ ἀκρογιάλι,
ὅπως ἓνα χέρι ἀβρὸ ἓνα ἀγαπημένο πρόσωπο.
Θὰ σοῦ πλέξω στεφάνια ἀπὸ ἀχτίδες ἡλίου,
θὰ σὲ ντύσω μὲ τ' ἄνθη ἐνὸς Ἀπρίλη ἡλιόλουστου.
Θὰ παίξω γιὰ σένα τοὺς πιὸ ὁμορφους σκοποὺς
τῶν πρωινῶν καὶ τῆς νύχτας.
Θὰ ὑψώσω μπροστὰ σου στῆλες ἀπὸ φῶς.
Θὰ καλέσω τὶς αὖρες, νὰ χαϊδέψουν τὰ μαλλιά σου,
νὰ σβήσουν ἀπ' τὸ μέτωπό σου τὴ θλίψη.
Βλέπω ἐντὸς σου τὸν κῆπο μὲ τὰ ἄνθη ποὺ μαράθηκαν,
τὰ δέντρα ποὺ ἔμειναν χωρὶς καρπούς,
τὰ ὁράματα ποὺ μάδησε ἡ θύελλα.
Ἐνῶνω στὴ θλίψη σου τὴ θλίψη μου.
Στέκω πλάι στὴ ματωμένη σου ἀνάμνηση
προσδοκώντας τὸν ἥλιο.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΡΟΖΟΣ Ἐπαγγελματίας «φίλος»

Τὸν ἄνθρωπο, ποὺ γι' αὐτὸν θὰ σᾶς μιλήσω ἐδῶ, δὲν τὸν γνῶρισα ποτέ. Οὔτε καὶ ἦταν δυνατόν. Σ' ἄλλους χώρους ζῶ ἐγὼ καὶ σ' ἄλλους κινεῖται ἐκεῖνος. Ἄλλωστε καὶ ἂν τύχαινε νὰ τὸν συναντήσω, δὲν θὰ καταδεχότανε τὴ φιλία μου. Δὲν θὰ εἶχε τίποτα νὰ κερδίσει ἀπὸ μένα ἢ νὰ ὠφεληθεῖ. Ἀκόμα κι αὐτὸς τὴν φιλία μας θὰ τὴν θεωροῦσε χάσιμο χρόνου. Naί, ὅσο κι ἂν σᾶς φαίνεται περίεργο, ὁ φίλος μας, ἂν καὶ ἦταν συνειδητὰ ἀνεπάγγελτος καὶ ἀργόσχολος, εἶχε πετύχει αὐτὸ τὸ σπάνιο: ἐκμεταλευότανε τὸ χρόνο ποὺ καθότανε. Καλὰ ἀκούσατε, καὶ δὲν ὑπερβάλλω.

Αὐτὴ ἦταν ἡ πραγματικὴ ἐργασία τοῦ κατὰ τ' ἄλλα ἐντιμότατου καὶ ἀξιοπρεπέστατου κ. Δημήτρη Πλοκάμη. Ἐδῶ καὶ χρόνια, σύμφωνα πάντα μὲ τοὺς πληροφοριοδότες μου, ζοῦσε, καὶ πολὺ καλὰ μάλιστα, «πουλώντας» φιλία σὲ κατὰ κανόνα ὑψηλῆς κοινωνικῆς στάθμης πρόσωπα. Χῶρος τῆς «δουλειᾶς» του, ὅπουδήποτε εὐνοοῦσαν οἱ συνθήκες καὶ τὸ ἐπέβαλλαν οἱ περιστάσεις: σαλόνια, μπάρ, καφενεῖα, διάδρομοι καὶ προθάλαμοι ὑπουργικῶν γραφείων, ταβέρνες, ρεστωράν πολυτελείας, σουίτες ἀκριβῶν ξενοδοχείων κ.λπ. Σ' ἓνα πρῶτο ἐπίπεδο ἦταν αὐτὸ τὸ πολὺ ἀσαφές καὶ συγκεχυμένο, ποὺ λέει τόσα πολλὰ καὶ ταυτόχρονα: ἦταν ἓνας ἄνθρωπος τοῦ κόσμου. Ἐνας κοσμικός, κοινωνικός θάλεγα, ἄνθρωπος, ποὺ ἓνα μεγάλο μέρος τῆς πολυτιμῆς φαῖας του οὐσίας τὸ δέθετε σὲ γνωριμιές καὶ συσφίξεις φιλικῶν δεσμῶν. Ὅπως ἄλλοι ἔχουν συλλογὲς γραμματοσήμων, πινάκων ἢ σπάνιων βιβλίων, αὐτὸς ἔχει συλλογὲς φίλων. Γι' αὐτοὺς ποὺ τὸν ξέρουνε καλὰ, εἶναι ἓνας ἀπαράμιλλος καὶ ἀσυναγώνιστος καλλιεργητὴς φιλικῶν σχέσεων. Εὐγενής, μειλίχιος, πνευματώδης, ὑποχωρητικός καὶ πάντοτε πρόθυμος νὰ κερᾶσει, νὰ κολακεύσει, ἀρκεῖ αὐτὸς νὰ τὸ βελτίσει καὶ νὰ τοῦ δοθεῖ ἡ εὐκαιρία.

Φυσικὰ ἡ ἐξωτερικὴ του ἐμφάνιση εἶναι ἀψεγάδιαστη ὅσο καὶ ἐντυπωσιακὴ: εὐπαρουσίαστος, ψηλός, λεπτὸς μὲ ἀριστοκρατικὴ ἐμφάνιση, ὕψος λίγο «μπλαζέ», λίγο

μυστηριώδες, χαμόγελο ζεστό, φυσικὴ ἐγκαρδιότητα. Ὅσο γιὰ τὰ ὑλικά «μέσα», τὸ ἴδιο σημαντικὰ καὶ σὲ ἀφθονία. Χρήματα δὲν τοῦ λείψανε ποτέ, ὅπως δὲν τοῦ ἔλειψε ποτέ ἡ προθυμία καὶ ἡ διάθεση νὰ ἐξυπηρετεῖ, νὰ δανεῖζει, νὰ κερνάει, νὰ «ὀποχρεώνει» μὲ ὅ,τιδήποτε.

Ὅσο γιὰ τὸ αὐτοκίνητό του, μιὰ καλοδιατηρημένη «μερσεντές», εἶναι πάντα στὴ διάθεση τῶν φίλων, ὅπως στὴ διάθεσή τους εἶναι καὶ τὸ σπίτι του, τὰ δύο ἐξοχικά του, ἡ μία ἢ δύο γκαρσονιέρες του. Ἀκόμα καὶ μιὰ ἐπαγγελματικὴ προκάλυψη διαθέτει ἀρκετὰ ἡχηρὴ καὶ ὁπωσδήποτε εὐπρόσωπη. Ἄλλοι τὸν ξέρουν ὡς ἐπιχειρηματία καὶ ἄλλοι ὡς εἰσαγωγέα. Ἀλλοῦ ἐμφανίζεται ὡς ἐφοπλιστὴς καὶ ἄλλοῦ ὡς βιομήχανος. Τ' ἀγγλικά του, οἱ καλοὶ τοῦ τρόποι, οἱ κατὰ καιροὺς ἐξαφανίσεις του δημιουργοῦν κάποιο μυστήριο γύρω του, ἐνῶ ὁ ἴδιος ἀναφέρεται ἀόριστα σὲ οἰκονομικὲς καὶ ἐπιχειρηματικὲς του δραστηριότητες στὸ ἐξωτερικόν.

Χωρὶς ἀμφιβολία τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν ἐπιτυχιῶν του τὸ ὀφείλει στὶς γυναῖκες. Μαζί τους εἶναι ἄσφογος. Οἱ χειρισμοὶ του, οἱ τρόποι του, τὰ κοπλιμένα του θὰ ἦταν ὑποδείγματα ἀκόμα καὶ γιὰ διακεκριμένους γυναικοκατακτητὲς. Αὐτὸ τὸ μίγμα οἰκειότητας καὶ ἀπόστασης, ἡ λεπτότητα καὶ ἡ διακριτικότητά του εἶναι κυριολεκτικὰ ἀριστουργήματα τακτικῆς ἀπέναντι στοὺς εκπροσώπους τοῦ «ἄλλου φύλου», ποὺ κατὰ κανόνα τὸν βρίσκουν γοητευτικό, εὐχάριστο, ἀκόμα καὶ πνευματώδη.

Ἀλλὰ ἂς σταματήσουμε ἐδῶ τὴν περιγραφή καὶ τὴν ἀνάλυση τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν γνωρισμάτων τοῦ Δημήτρη Πλοκάμη, ποὺ γιὰ τὴν ὀλοκλήρωσή τους θὰ χρειάζονταν πολλὲς σελίδες ἀκόμα. Ἄλλωστε οἱ πληροφοριοδότες μου δὲν ἦταν σὲ ὅλα ἐπαρκεῖς. Τώρα ποὺ τὰ συναρμολογῶ, βλέπω πῶς ὑπάρχουν πολλὰ κενὰ, ποὺ καλεῖται ὁ ἀναγνώστης νὰ τὰ καλύψει μὲ τὴν φαντασία του. Αὐτὸ ποὺ ἔχει σημασία εἶναι τοῦτο: ὁ ἥρωάς μας ἦταν καὶ εἶναι μιὰ ἰδιότυπη προσωπικότητα. Μὲ τὸν

τρόπο του πέτυχε να φτάσει «ψηλά», να γίνει ένα πρόσωπο αξιο της προσοχής, ακόμα και της μελέτης μας.

Είχε στη διάθεσή του τις όμορφότερες εταίρες, χορεύτριες, γνώριζε μαννεκέν, τραγουδίστριες των καλύτερων νυχτερινών κέντρων. Γνώριζε το ίδιο καλά και τους ιδιοκτήτες τους, όπως γνώριζε καλά και μεγάλα τμήματα της ιδιωτικής αλλά και της άπορρητης ζωής πλήθους επωνύμων καλλιτεχνών και καλλιτέχνιδων της μουσικής, του άσματος και του θεάματος γενικότερα. Ο ίδιος, μόνος του ή με φίλους «άπλους», σπάνια σύχναζε στα νυχτερινά κέντρα. Σ' αυτά πήγαινε μόνο όταν ήταν να συνοδεύσει ύψηλα ιστάμενους φίλους. Στην διάρκεια τέτοιων νυχτερινών εξόδων, που γι' αυτόν ήταν μέρος της δουλειάς του, εκμαίευε συνήθως τις περισσότερες και πιο προσοδοφόρες εκδουλεύσεις.

Μά τι ήταν αυτές, θα ρωτήσει ο πολύ περίεργος. Ο,τιδήποτε μπορείτε να φανταστείτε. Ο,τιδήποτε μπορούσε να αποδώσει όφελος ή κέρδος τώρα ή μακροπρόθεσμα, ο,τιδήποτε θα του χρησίμευε να κερδίσει άμεσα ή έμμεσα από τρίτους. Έτσι μάζευε (και διοχέτευε στη συνέχεια) πληροφορίες οικονομικού περιεχομένου και ειδήσεις. Μεσολαβούσε για το κλείσιμο διαφόρων αγορών. Προσφερόταν να μεσιτεύσει για συμφωνίες ανάμεσα σε πρόσωπα που δεν γνωρίζονταν ως τότε μεταξύ τους και που μπορούσαν να επωφεληθούν ή να κερδοσκοπήσουν, να πετύχουν ευνοϊκές ρυθμίσεις και κάθε είδους διευκολύνσεις. Ήταν ιδιαίτερα ικανός να πετυχαίνει δάνεια από τράπεζες, να διαπραγματεύεται αγορές ακινήτων σε τιμές ευκαιρίας, να αγοράζει από δημόσιους πλειστηριασμούς, να ελαφρύνει τους φίλους του από βαρείες φορολογίες, δασμούς, τέλη.

Οι φιλικές του ώστόσο εξυπηρετήσεις αποκορυφώνονταν στον ιδιωτικό τομέα. Για τους φίλους του διέθετε, με το πιο διακριτικό και άθόρυβο τρόπο, γκαρσονιέρες και εξοχικά, όπου μπορούσαν με τις έρωμένες τους να περνούν υπέροχες μέρες μακριά από τη δημοσιότητα. Αν ήθελαν να βγάλουν συνάλλαγμα άφορολόγητο στο έ-

ξωτερικό, τους έβρισκε τρόπους ασφαλούς και σίγουρης διαφυγής. Αν ήθελαν να αγοράσουν κάτι, μεσολαβούσε αποφασιστικά και πετύχαινε για το «φίλο» του, τι το καλύτερο και στη φθηνότερη τιμή. Υποθέσεις σε ύπουργεία, τελωνεία, έφορίες ήταν παιχνίδια γι' αυτόν. Επιλύονταν γρήγορα και κατά τις προσδοκίες των φίλων του με ένα απλό τηλεφώνημα στον κατάλληλο «φίλο» του, διευθυντή ή ύπουργό.

Δεν θ' αναφερθούμε εδώ στις πολλές του έρωτικές επιτυχίες, τις άπειρες και δαψιλείς προσφορές του, την γενναιοδωρία του, την έχεμύθεια και την απόλυτη έμπιστοσύνη που ενέπνεε. Όλα αυτά δεν θα άρκοῦσαν, για να τον παρυσιάσω ως ήρωα του διηγήματός μου αυτού. Την δική μου «έκτίμηση» την κέρδισε για δύο κυρίως κύρια έπιτεύγματα. Το πανηγυρικό του πέραςμα στην δημοσιότητα πρώτα, και δεύτερον την πρόσφατη ύπουργοποίησή του. Έδώ και ένα χρόνο περίπου δειλά στην αρχή και άβέβαια το όνομά του φιγουράριζε σ' όλα τα πρωτοσέλιδα των μεγάλων αθηναϊκών έφημερίδων. Οι ιδιότητες που τον χαρακτήριζαν ήταν αρκετά εύγλωττες: «ο φίλος του Πρωθυπουργού», «ο άνθρωπος που μπαινοβγαίνει συχνότερα απ' οποιοδήποτε άλλον στο πρωθυπουργικό γραφείο», «ο μόνος άνθρωπος, που ξέρει πώς πίνει τον καφέ του ο κ. Πρόεδρος της Κυβερνήσεως...», «ο «μυστηριώδης φίλος...». Όλα αυτά και άλλα πολλά γράφονταν σχεδόν καθημερινά τον τελευταίο καιρό μαζί με μονόστιλες αναλύσεις των δραστηριοτήτων του. «Ο είδικός σε θέματα Ε.Ο.Κ.», «έγραφε κάποια, «ο άνθρωπος δεξι χέρι του κ. Προέδρου...», «ο κ. Σύμβουλος...». Έδώ πρέπει να πούμε, ότι ήταν και σύμβουλος σε κάποια Τράπεζα, έναν Όργανισμό με άμοιβη ύψηλοτάτη.

Επιστέγασμα όλης αυτής της πρώτης ήταν ή θέση του στο Έπουργικό Συμβούλιο. Έκπληκτος πριν λίγο, διάβασα στις έφημερίδες, πώς ανάμεσα στους ύπουργούς που όρκίσθηκαν με τον νέο ανασχηματισμό ήταν κι' αυτός. Ναι, αυτός: ο Δημήτρης Πλοκάμης. Και μάλιστα ύπουργός σε ύπουργείο-κλειδί (ή αντικλειδί, ό-

πως κάποιος παρατήρησε). Νομίζω, πώς ό «φίλος» μου μ' αὐτὴ τὴν τελευταία του ἐπιτυχία θὰ μπορεῖ νὰ νιώθει ἰδιαίτερα εὐτυχής. Παίρνοντας ἓνα ἰδιαίτερα περίπλοκο δρόμο ἔφθασε σ' ἓνα τέρμα, πού μόνο ἀριστεῖς τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς πολιτικῆς (καὶ ὁπωςδήποτε ἐκλεκτοὶ τοῦ Κόμματος) θὰ μπορούσαν νὰ φθάσουν. Στηριζόμενος ἀποκλειστικά στὴν εὐνοία τῶν «φίλων» του, ὕψηλά (καὶ χαμηλά) ἰσταμένων, προωθήθηκε, μὲ τὴν πρωθυπουργικὴ συγκατάθεση, σὸν ἐπίζηλο ὑπουργικὸ θῶκο. Ὁ διορισμός του ἐπιβράβευσε τοὺς κόπους καὶ τοὺς μόχθους ἐτῶν. Γιὰ νὰ «φτάσει», κατανάλωσε ἑκατοντάδες καφέδες καὶ ἄπειρες φιάλες ἀναψυκτικῶν στὴν διάρκεια φιλικῶν ἐπισκέψεων στὰ γραφεῖα τῶν «φίλων» του. Γιὰ νὰ «φτάσει», κόντεψε νὰ γίνει ἀλκοολικός ἀπὸ τ' ἀναρίθμητα ποτήρια οὐίσκου (κατὰ προτίμηση) πού ἤπιε θερμαίνοντας τὴν ἀτμόσφαιρα τῶν δεκάδων φιλικῶν

συναντήσεων, συσκέψεων, δισβουλεύσεων κ.λπ., πού προηγήθηκαν καὶ χρειάστηκαν νὰ γίνουν, γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ τὸ ἐπιθυμητὸ ἀποτέλεσμα. Γιὰ νὰ «φτάσει», ἔχασε ἑκατοντάδες ἐργάσιμες ὥρες καὶ ξεροστάλιασε ἀναρίθμητες ἄλλες περιμένοντας σὲ διαδρόμους καὶ προθαλάμους.

Σύμφωνα μὲ μιὰ ἀνεπιβεβαίωτη φήμη, γιὰ νὰ «φτάσει», κόντεψε νὰ χάσει καὶ τὴν γυναῖκα του. Ὁ κ. ἀντιπρόεδρος ἢ κάποιος ἄλλος ὕψηλά ὅμως ἰστάμενος κυβερνητικὸς παράγων λένε πὼς τὴν ἐρωτεύθηκε τρελλά· καὶ χρειάστηκε γιὰ ἓνα διάστημα νὰ «κλείσει τὰ μάτια του» μπροστὰ στὴν ἐξέλιξη πού πῆρε τὸ «εἰδύλλιο». Καὶ παρ' ὅλες τὴς προσπάθειες δὲν μπόρεσε νὰ τὸ διατηρήσει στὰ ἐπιθυμητὰ ὅρια. Τὸ μέλλον θὰ δείξει τίς συνέπειες πού θὰ ἔχει ἡ ὑπόθεση. Γιὰ τὴν ὥρα ἂς περιμένουμε. Αὐτὸ πού ἀρκεῖ εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ὁ φίλος μας ἐξελίσσεται σ' ἓναν πετυχημένο ὑπουργό...

Γιὰ τοὺς συνδρομητές:

Ὑπενθυμίζεται, ὅτι ἡ ἐτήσια συνδρομὴ τοῦ «Δαυλοῦ» προκαταβάλλεται στὴν ἀρχὴ τοῦ ἔτους. Παρακαλοῦνται ὅθεν οἱ ὑπολειπόμενοι λίγοι ἀμελεῖς, πού δὲν ἔχουν ἀκόμη ἐκπληρώσει τὴν, ἀσήμενη ἄλλωστε, οἰκονομικὴ ὑποχρέωσή τους πρὸς τὸ Περιοδικό, νὰ ἀποστείλουν τὴν συνδρομὴ τοῦ 1990. Γιὰ ἓνα περιοδικὸ σὰν τὸν «Δαυλό», πού δὲν ἔχει κανένα ἀπολύτως ἔσοδο πλὴν τῶν εἰσπράξεων ἀπὸ τὴν κυκλοφορία του καὶ δὲν δημοσιεύει ποτὲ —γιὰ λόγους ἀρχῆς— διαφημίσεις, ἡ οἰκονομικὴ συνέπεια τῶν συνδρομητῶν του ἀποτελεῖ βασικὴ προϋπόθεση γιὰ τὴν ἐπιβίωση καὶ τὴν συνεχῆ ποιητικὴ του ἀνοδο.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Περὶ Ἀλβανῶν καί... «ἐπίσημης θέσεως» τοῦ «Δαυλοῦ»

Ἀγαπητὲ κ. διευθυντά,

Μὲ μεγάλο ἐνδιαφέρον διάβασα τὴν ἀνάλυση τοῦ συνεργάτη σας κ. Ὁρέστη Ἡλιανοῦ, μὲ τίτλο: «Ἕλληνες καὶ Ἀλβανοί», ποὺ δημοσιεύτηκε στὸ 98ο τεῦχος τοῦ «Δαυλοῦ». Εἶναι μία ἀνάλυση, ποὺ ἀγγίζει τὴν οὐσία καὶ τὸ περιεχόμενο τοῦ προβλήματος. Βέβαια αὐτὰ σὲ πολλοὺς εἶναι ἤδη γνωστὰ ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ Ἀριστείδη Π. Κόλλια, «Ἀρβανίτες καὶ ἡ καταγωγή τῶν Ἑλλήνων» (1983), καὶ ὑποθέτω ὅτι ἡ παράλειψη αὐτοῦ τοῦ ἔργου προφανῶς θὰ ὀφείλεται σὲ λόγους συγγνωστούς καὶ μιὰ ἐπανόρθωση δὲν θὰ ἔβλαπτε.

Ἀλλ' ἐρωτῶ, τί νόημα εἶχε τὸ κάτωθι τοῦ κειμένου, ἐντὸς πλαισίου, σχόλιο τοῦ κ. Μπογδανόπουλου, μὲ ἐντελῶς ἀντίθετο πνεῦμα; Μήπως γιὰ νὰ τονίσει τὴν ἀντίθετη ἐπίσημη θέση τοῦ περιοδικοῦ; Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι τὸ θέμα «Ἀρβανίτες-Ἕλληνες-Ἀλβανοί» δὲν τὸ θεωρήσατε σημαντικό ἀπ' ἀρχῆς (ἂν κρίνω μάλιστα καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιθετικὴ κριτικὴ τοῦ ἄλλου ἔργου τοῦ Ἀριστείδη Κόλλια «Ἡ Γλῶσσα τῶν Θεῶν», ποὺ δημοσιεύσατε), ἀλλὰ εἶναι κεφαλαιῶδες καὶ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ γιὰ τὴν γνώση τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ Γλώσσας.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἐπειδὴ ἀρκετοὶ --σὰν τὸν κ. Μπογδανόπουλο-- πρεσβεύουν τ' ἀντίθετα καὶ παρουσιάζονται σὰν λαῦροι Ἡρακλεῖς, κήνσορες καὶ τιμητὲς τῆς Ἑλληνικότητας ἄλλων, καλὸ θὰ ἦταν, πρὶν πιάσουν τὸν κάλαμο, νὰ ἐξετάσουν τίς δικές τους ρίζες, γιὰτὶ μπορεῖ νὰ βρεθοῦν πρὸ ἐκπλήξεως... Νὰ λ.χ. ποὺ τὸ ἐπώνυμο τοῦ κ. Μπογδανόπουλου, παραγόμενο ἐκ τοῦ σλαβικοῦ «Μπογδάν», σημαίνει τὸν γιὸ τοῦ Θεοδοσίου, πρᾶγμα ποὺ βέβαια δὲν ἀποδεικνύει σλαβικὴ καταγωγή,

ἀλλ' οὔτε τὴν ἀποκλείει πειστικά.

Ἄς μοῦ ἐπιτρέψει λοιπὸν ὁ κ. Μπογδανόπουλος, νὰ θεωρῶ πῶς Ἕλληνες τοὺς Ἀλβανούς, λ.χ. τὸν πρῶν Πρωθυπουργὸ Μεχμέτ Σέχου, ἀπόγονο τῆς ἡρωικῆς Τζαβέλαινας ἢ τὸν σημερινὸ ὑπουργὸ Σωκράτη Πλάκα, παρὰ τὸν ἴδιο. Ἄς μὴν ἐπικαλεσθεῖ τὴν ὑπαρξὴ Ἑλληνικῆς συνειδήσεως, γιὰτὶ αὐτὸ εἶναι ἓνα μὴ ἀντικειμενικὸ στοιχεῖο τῆς Ἐθνικότητος, καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι τὸ ζητούμενο στὴ μεταξύ μας διαμάχη: Γιὰτὶ Ἕλληνες καὶ Ἀλβανοὶ ἔχουν διαφορετικὴ ἐθνικὴ συνείδηση, διαφορετικὰ κράτη καὶ ἓνα αἰώνιο καὶ οὐσιαστικὰ ἀναιτιολόγητο ἐπίσημο μῖσος, ἐνῶ εἶναι λαοὶ ὁμόφυλοι καὶ ὁμαίμονες καὶ ὄχι «ἀνάδελφοι», ὅπως ὑποστηρίζουν καὶ αὐτοὶ καὶ ἐμεῖς, ἐπίσημα;

Ἡ Ἠπειρος δὲν εἶναι διαφιλονικούμενο οἰκόπεδο μεταξύ Ἑλλάδος καὶ κάποιων ἁλλοεθνῶν, ὥστε νὰ ἐπικαλεῖσθε τίτλους ἰδιοκτησίας, κ. Μπογδανόπουλε. Εἶναι κοινὸς τόπος καὶ πηγὴ ἑνὸς λαοῦ, ποὺ τὰ θρησκευτικὰ πάθη τῆς Ἀνατολῆς (Χριστιανισμὸς-Μωαμεθανισμὸς) ρήμαξαν καὶ τὸν ἔκαναν κομμάτια.

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴν φιλοξενία
Δημήτρης Καλατζῆς

Δίρκης 3, Θήβα

Υ.Γ. Στὸ ἄρθρο περὶ τοῦ τετραγράμματος τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ τοῦ αἰδ. κ. Γάτσια (τ. 97), νὰ παρατηρήσω, ὅτι οὔτε ἡ Ἀλβανικὴ εἶναι συγγενὴς μὲ τὴν Ρωσικὴ οὔτε βέβαια τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ στὰ Ἀλβανικά εἶναι Bogo. Ὁ Θεὸς στὰ Ἀλβανικά εἶναι Peredi-a καὶ προσαγορεύεται Ζῶτ(=Κύριος). Βέβαια ὑπάρχει ἡ πανάρχαια καὶ πρωτίστη θεότητα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὁ ἥλιος, ποὺ στὰ Ἀλβανικά εἶναι τετραγράμματος: Dial ἢ Dian ἢ Diau, ἀπ' ὅπου καὶ ὁ ἑλληνοπελασγικὸς «Δίας» (βλ. Ἀριστείδη Κόλλια: «Ἡ Γλῶσσα τῶν Θεῶν»).

Δ.Κ.

Σχόλιο τοῦ Δαυλοῦ:

Τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Δημ. Μπογδανόπουλου ἀνεφέρετο στὴν διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἔως σήμερα παρουσία τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὴν Ἠπειρο, ἐνῶ τὸ ἄρ-

θρο τοῦ κ. 'Ορέστη 'Ηλιανού ἀνεφέρετο στὴ σχέση, ὁμοιότητα καταγωγῆς καὶ συγγένεια διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἕως σήμερα, 'Ελλήνων καὶ 'Αλβανῶν- 'Ιλλυριῶν. Δὲν ὑπάρχει συνεπῶς μεταξύ τους καμμία ἀντίφαση, ἀλλὰ καθένα ἀπ' αὐτὰ συμπληρῶνει ἱστορικὰ τὸ ἄλλο. 'Ανεξαρτήτως αὐτοῦ βρίσκεται ἐκτὸς οἰασθήποτε λογικῆς ὁ τυπικῶτα ἀντιφατικὸς ὑπαινιγμὸς ὅτι ἓνα ἄρθρο ποὺ δημοσιεύεται στὸ «Δαυλὸ» ἐκφράζει τὴν γραμμὴ του, ἀλλὰ ἓνα ἄλλο ἄρθρο ποὺ ἐπίσης δημοσιεύεται στὸν «Δαυλὸ», καὶ μάλιστα μὲ μεγαλύτερη ἐκτένεια καὶ προβολή... «τονίζει τὴν ἀντίθετη ἐπίσημη θέση τοῦ Περιοδικοῦ»! Συνεπῶς οἰαδήποτε συζήτηση ἐπὶ τῶν ἀπόψεων αὐτῶν τοῦ ἐπιστολογράφου —καλοπροαίρετου, ὑποθέτουμε— καθίσταται λογικῶς ἀδύνατη, ὅπως στερεῖται ἀκόμη καὶ στοιχειώδους ἀποδεικτικότητος ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ κ. Δ.Κ. ὅτι ἡ ἐλληνικὴ λέξις «Δίας» ἐλήφθη ἀπὸ τὴν ἄλβανικὴ γλῶσσα (πότε; ὑπὸ ποιῆς συνθήκες; ἀπὸ ποιῆς φιλολογικῆς ἢ ἄλλης γραπτῆς ἢ μὴ, πηγῆς; βάσει ποίων μαρτυριῶν ἢ ἄλλων στοιχείων συνάγεται αὐτό;)...

Τὸ λέσβιον σύστημα τῆς ἀρχαίας τοιχοδομίας

Κύριε διευθυντά,

Διάβασα μὲ πολὺ ἐνδιαφέρον τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Η.Α. Τσατσόμοιρου «Ποία τεχνολογία ἐφαρμόσθηκε στὰ προκατακλυσμιαῖα τείχη τῆς 'Ελλάδος;» (τεῦχος Νοεμβρίου 1989). Ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ συμπληρώσω ὁρισμένα στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὸ θέμα αὐτό.

Πράγματι τὸ σύστημα δομήσεως τῶν ἀναφερομένων τειχῶν εἶναι ἀξιοθαυμάστου τεχνικῆς. Τὸ κατώτερο τμήμα τοῦ ἀναλημματικοῦ τείχους τῶν Δελφῶν ἀλλὰ καὶ τὸ μέρος τοῦ τείχους ἀνατολικά τῆς ἀκροπόλεως τῶν Οἰνιάδων, ὅπως εἰκονίζονται εἰς τὸ ἄρθρο, ἔχουν ἀνεγερθῇ κατὰ τὸ ἐπονομαζόμενον «λέσβιον» σύστημα δομήσεως, ἐνῶ ἄλλα τμήματα τῶν τειχῶν αὐτῶν ἔχουν ἀνεγερθῇ κατὰ τὸ πολυγωνικὸν σύστημα δομήσεως.

Εἰς τὸ λέσβιον σύστημα ἐλάχιστοι μόνον ἄρμοι εἶναι εὐθύγραμμοι, οἱ περισσότεροι δὲ καμπύλοι εἰς τρόπον, ὥστε νὰ ἀποκλείωνται οἱ σαφεῖς γωνίες. Ἐφαρμόσθηκε δὲ αὐτὸ κυρίως γιὰ τὴν κατασκευὴ ἀναλημματικῶν τοίχων εἰς τὴν Ἀττικὴν, τὴν Θεσσαλίαν, τὴν νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ τὴν δυτικὴν ἀκτὴς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, δηλ. εἰς περιοχάς, οἱ ὁποῖες ἐτέλουν ὑπὸ Αἰολικὴν ἢ Ἰωνικὴν ἐπίδραση. Ἄριστο —ὅχι ὁμως καὶ τὸ ἀρχαιότερον— παράδειγμα αὐτοῦ παρέχει τὸ κατώτερον ἀνάλημμα τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς Δελφούς. Εἶναι ἄγνω-

στο πότε ἄρχισε ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ λέσβιου συστήματος, ὅπωςδὴποτε ὁμως αὐτὸ εἶναι γνωστὸ κατὰ τὸν 7ον π.Χ. αἰῶνα, ὅπως ἀποδεικνύει ἡ χρησιμοποίησή του εἰς τοὺς τοίχους τοῦ ἀρχαιοτάτου Τελεστηρίου τῆς Ἐλευσίνας. Ἡ ἀκμὴ του ἐντοπίζεται εἰς τὸν 6ον π.Χ. αἰῶνα, ἡ δὲ παρακμὴ του τίθεται περὶ τοὺς χρόνους τῶν Περσικῶν πολέμων. Ἀπομνήσεις ὁμως τοῦ καμπυλοπλεῦρου δὲν ἔλειψαν καὶ κατὰ τοὺς ἐπομένους αἰῶνες.

Τὸν χαρακτηρισμὸ τοῦ ὡς «λέσβιον» ὀφείλει τὸ σύστημα τοῦτο εἰς τὸ χωρίον 1137 β 30 τοῦ ἔργου «*Ἠθικά Νικομάχεια*» τοῦ Ἀριστοτέλους, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ ἀνατροφή τῶν νέων ὀφείλει νὰ προσαρμόζεται πρὸς τὰ πράγματα, ὅπως «ὁ μολύβδινος κανὼν τῆς λέσβιας οἰκοδομίας, ὅστις πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ λίθου μετακινεῖται καὶ οὐ μένει». Τὸ χωρίον τοῦτο σχολιάζει Μιχαήλ ὁ Ἐφέσου καὶ τὸ ἐρμηνεύει ὡς ἑξῆς: «τοῦ δὲ τῶν ἀορίστων τοὺς κανόνας ἀορίστους εἶναι καὶ συμμεταβάλλειν τοῖς ὀριζομένοις σημείοις παρέθετο (ἐνν. ὁ Ἀριστοτέλης) τὸν μολύβδινον κανόνα τῆς λέσβιας οἰκοδομῆς· οὐ γὰρ ἐκ λείων λίθων καὶ ἴσως συντεθειμένων καὶ εὐθυσμένων ἢ καλουμένην λέσβιος οἰκοδομὴ ὠκοδόμηται. Λεσβία δὲ λέγεται οἰκοδομή, ὅτι ἐκεῖνοι (δηλ. τοῖς Λεσβίοις) ἐν συνηθείᾳ τοῦτο· ἐσοχὰς γὰρ καὶ ἐξοχὰς ἔχοντας τοὺς λίθους ὠκοδό-

μουν· ὡς οὖν ἐκεῖνος ὁ μολύβδινος κανὼν ἐσχηματίζετο ταῖς τῶν οἰκοδομουμένων λίθων ἀνωμαλίαις, οὕτω δὴ καὶ τὰ ψηφίσματα ταῖς τῶν πραγμάτων ἄλλοτε ἄλλης χρείας συνεβάλλετο».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται: α) ὅτι Λέσβιοι οἰκοδόμοι ἐφήρμοζαν τοιχοδομίαν ἀπὸ ἀκανονίστους λίθους, ἥτοι μὲ ἐσοχές καὶ ἐξοχές καὶ β) ὅτι ἐξηρησιμοποιοῦν μολύβδινον κανόνα. Αὐτὸς θὰ πρέπει μᾶλλον νὰ ἦταν φύλλο ἢ ταινία ἀπὸ εὐμάλακτο μόλυβδο, μὲ τὴν βοήθεια τῆς ὁποίας ἀπετυπώνετο τὸ σχῆμα τῆς ἄνω ἀνωμάλου ἐπιφανείας τῶν τοποθετημένων ἤδη λίθων μιᾶς στρώσεως. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τοῦ ἀποτυπώματος αὐτοῦ ἐκανονίζετο καὶ ἡ λάξευση τῆς κάτω ἐπιφανείας (ἔδρας) τῶν ὑπερκειμένων λίθων, ὡς παρατηρήθη εἰς τὸ ἀνάλημμα τῶν Δελφῶν, τοῦ ὁποίου οἱ λίθοι εἶναι λαξευμένοι μέχρι βάθους 0,30 ἕως 0,50 μ. ἀπὸ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας, ὥστε νὰ δεχθῶν τοὺς ὑπεράνω αὐτῶν, οἱ ὅποιοι εἶναι ἐπίσης εἰς τὸ βάθος λαξευμένοι, ὥστε νὰ προσαρμόζονται εἰς τοὺς ὑποκειμένους.

Ὁ Α.Κ. Ὁρλάνδος σχολιάζει εἰς τὸ ἔργο του «Τὰ ὑλικά δομῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων» τὸ λέσβιον σύστημα δομήσεως ὡς ἑξῆς: «Ἀπὸ ἀπόψεως ἐκτελέσεως ἡ λεσβία δομὴ ὑπῆρξεν ἡ ἐπιπονωτέρα τεχνικὴ, ἡ ὁποία ἐφηρμόσθη ποτὲ εἰς τὴν τοιχοδομίαν καὶ ἔνεκα τούτου ἡ δαπανηροτέρα. Ἀλλὰ τὸ ὅπτικόν ἀποτέλεσμά της ὑπῆρξεν συναρπαστικόν. Τοῦ ἐπιμήκους μάλιστα (83 μ.) παραδείγματος τῶν Δελφῶν αἱ κυματοειδεῖς καμπύλαι τῶν ἀρμῶν ἐλισσόμεναι εἰς μυστηριώδεις μαγικὰς γραμμὰς ὀδηγοῦν τὸ βλέμμα τοῦ παρατηρητοῦ εἰς ἓνα ἀτέρμον λίκνισμα. Καὶ δὲν ἔγιναν βεβαίως

χάριν οἰκονομίας τοῦ ἀνωμάλως θραυομένου ἀσβεστολιθικοῦ πετρώματος, ὡς τοῦτο συνέβη ἀργότερον μὲ τὸ πολυγωνικὸν σύστημα. Καλλιτεχνικὴ ἰδιοτροπία τῆς φαντασίας ὠδήγησεν ἀσφαλῶς εἰς τὴν ἐφαρμοσθεῖσαν ἰδιότυπον τεχνικὴν, τὴν ὁποίαν μὲ χαρὰν καὶ ὑπομονὴν ἐξετέλεσαν οἱ λιθοτόμοι, μὴ φεισθέντες οὔτε κόπου οὔτε χρόνου».

Ὅσον ἀφορᾷ στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν λίθων τῆς λεσβίας τοιχοδομίας, αὐτὴ ἄλλοτε μὲν ἀφίεται μὲ τὴν ἀδρὰ πελέκισι τοῦ λατομείου, ἄλλοτε δὲ λαξεύεται περαιτέρω.

Εἰς τὸ πολυγωνικὸν σύστημα οἱ λίθοι ἔχουν συνήθως ἀριθμὸ πλευρῶν μεγαλύτερον τῶν τεσσάρων. Εἶναι δὲ αὐταὶ εὐθύγραμμοι καὶ συναντῶνται πρὸς σαφῶς διαγραφόμενας γωνίας. Δίδουν τὴν ἐντύπωσιν ἐνὸς πολυπλόκου δικτύου ἀρμῶν. Ἐφαρμόσθη δὲ αὐτὸ εἰς τὴ Νότια Στερεὰ Ἑλλάδα καὶ τὴν Πελοπόννησο. Ὀλίγα μόνον παραδείγματά του ὑπάρχουν εἰς τὴν Θεσσαλίαν, τὴν Μακεδονίαν, τὰς νήσους καὶ τὴν Μικρὰ Ἀσίαν. Ἡ ἀνωτέρα ποιότης τῶν εἰς Δυτικὴν Ἑλλάδα καὶ Πελοπόννησον δεικνύει, ὅτι ἐκεῖ ἐξηκολούθησε ἐφαρμοζόμενο καὶ ὅταν ἡ βόρειος Ἑλλάς ἐστράφη εἰς τὸ τετράπλευρον σύστημα. Φαίνεται, ὅτι ἐφαρμόσθη καθ' ὅλον τὸν 5ον π.Χ. αἰῶνα, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ὁποίου ἄρχισε νὰ ὑποκαθιστᾷ τὸ ὡς τότε ἐφαρμοζόμενον «λέσβιον».

Μὲ ἐκτίμηση

Ν. Ἀργυροπούλου

Πολιτικὸς Μηχανικὸς

Ν. Σμύρνη, Ἀθῆναι

Ἰσλὰμ καὶ εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς

Κυρίε διευθυντά,

Μία φυλὴ, ποὺ ἐπὶ πεντακόσια χρόνια ἐλήστευε, ἀτίμαζε κι ἔσφαζε ἀνελέητα ὄσους δὲν δέχονταν νὰ ὑποταχθῶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς σκλάβους της, καὶ στὴν ἀρχὴ τοῦ αἰῶνα μας ἔπεσε σὲ ἀφασία ἀπ' τὰ πλῆγματα αὐτῶν ποὺ εἶχαν ὑποστεί τις θηριωδίες της, ἄρχισε νὰ ζωντανεύει. Μερικοί, ποὺ εἶδαν αὐτὸ τὸ τέρας ν' ἀφυπνίζεται καὶ

νὰ τοὺς δείχνει ἀπειλητικὰ τὰ σουβλερὰ καὶ ματωμένα δόντια του, ἀνατρίχιασαν κι ἔκρουσαν τὸν κώδωνα κινδύνου. Δὲν τοὺς πρόσεξε κανεὶς. Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν μεγάλων δυνάμεων, ποὺ δὲν εἶχαν ἀκούσει τίποτα ἀπ' τίς οἰμωγὰς τῶν θυμάτων τους κατὰ τὸ παρελθόν, δὲν τοὺς πρόσεξαν, δὲν τοὺς ἄκουσαν, ὅπως κι αὐτοὶ ποὺ κατόρθωσαν νὰ ἐπιζήσουν ἀπ' τὰ βασανιστήρια καὶ τὸ ξε-

κληρίσµα. Τὸ τέρας αὐτό, ὅπως θὰ καταλάβετε, εἶναι τὸ Ἰσλάµ, µὲ κεντρικὸ ἥρωα τὴν Τουρκία, ποὺ τῆς ἔχει µεῖνει ἔμφυτη ἡ δίψα γιὰ πολὺ αἷµα. Ἐλάχιστοι, ποὺ ζοῦν καὶ γινώρισαν τὰ τερατουργήµατά τους καὶ τὰ συγκρίνουν µὲ αὐτὰ τοῦ Νταχάου καὶ ῥΑουσβιτς, βλέπουν νὰ ὠχριοῦν τὰ δευτέρα. Οἱ Τοῦρκοι ἀτίµαζαν κατὰ τὸν πλέον ἀνατριχιαστικὸ τρόπο τὰ θύµατά τους μπροστὰ στὰ µάτια τῶν δικῶν τους καὶ ὕστερα τὰ ἐκτελοῦσαν µὲ τὸν πιὸ φριχτὸ τρόπο. Σήμερα, χωρὶς αἰδῶ καὶ µὲ θρασύτητα, λένε πὼς εἶναι ἀπόγονοι τῶν ... Ἰωάνων καὶ Αἰολέων... Καὶ δὲν βρέθηκε ἓνας πολιτικὸς ἢ ἄνθρωπος τῶν γραµµάτων νὰ τοὺς μάθει λίγη ἱστορία καὶ νὰ ἀποδείξει µὲ στοιχεῖα, πὼς τότε ποὺ ἀκτινοβολοῦσε ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισµὸς στὴ Μικρὰ Ἀσία, οἱ πρόγονοι αὐτῶν ζοῦσαν μέσα σὲ σπῆλαια μεταξὺ Κίνας καὶ Μογγολίας, ἀπ' ὅπου τοὺς ἀποδεκάτισε γιὰ τὰ ἴδια ἀπὸ τότε αἰµοβόρα αἰσθηµατά τους ὁ Τζενγκίς Χάν. Μερικοὶ (50.000-100.000) μόλις κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα µ.Χ. ἐγκαταστάθηκαν στὰ ἀνατολικά σύνορα τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, ποὺ ἔκανε τὸ θανάσιµο σφάλµα νὰ τοὺς ἀνεχθεῖ. Ἡ ἱστορία τους ἀπὸ τότε εἶναι γνωστὴ: Δέκα σάλτους μπροστὰ σὲ κάθε κατεύθυνση, ἐξολοθρεµός, λίγη ἀνάπαυλα καὶ πάλι τὸ ἴδιο. Ἡ σημερινὴ Τουρκία, ποὺ µὲ σύστηµα καὶ εὐσχηµο τρόπο προλεϊαίνει τὸ ἔδαφος γιὰ τὸν ἐπεκτακτισµὸ τῆς, ἔχει κάνει φανερὴ τὴν πρόθεσί της καὶ µόνον οἱ ἐθελουφλοῦντες δὲν τὴν βλέπουν, караδοκεῖ κι ἐλπίζει πὼς µὲ τὴν

συµπαράσταση ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων Μωαµεθανῶν —κι ἐδῶ δὲν πέφτει ἔξω— θὰ ξαναβιώσει τὴν ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία. Οἱ βλέψεις τῆς δὲν εἶναι γιὰ λίγη θάλασσα στὸ Αἰγαῖο, ποὺ διεκδικεῖ. Αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ δεῦτερο ἄλµα (ἄσχετα, ἂν λογαριάζει χωρὶς τὸν ξενοδόχο), ἀλλὰ γιὰ τὸ µεγαλύτερο κοµµάτι τῶν τριῶν Ἠπείρων.

Ἄς μὴ γελιώμαστε, μέσα στὸ αἷµα τοῦ κάθε Τοῦρκου (τὸ ἀποδεικνύουν ἄλλωστε κάθε τόσο) φωλιάζει τὸ αἶσθηµα τῆς ληστείας, ὁ σφετερισµὸς τῆς ξένης περιουσίας κι ὁ μαρτυρικὸς θάνατος κάθε «ἀλλόφυλου»... Ἀποτελεῖ µεγάλο, γιὰ νὰ μὴν πῶ θανάσιµο, σφάλµα νὰ τὸ παραγνωρίζουν αὐτὸ οἱ γειτονικοὶ λαοί, ἀλλὰ καὶ οἱ ἡγέτες τῶν μεγάλων δυνάµεων. Βέβαια οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ δὲν γνωρίζουν πὼς ὁ λαὸς τοῦτος µόνον δηώσεις καὶ γενοκτονίες ἐπρόσφερε στὴν ἀνθρωπότητα. Εἶναι ἀσυγχώρητο λάθος, ἂν ὑποτιμοῦν τὴν ἀπειλή, ἐπειδὴ τοὺς θεωροῦν ὡς ὑπανάπτυκτους. Ἄς μὴ ξεχνοῦν τέλος, πὼς ἤδη τὸ Πακιστὰν καὶ ἡ Ἰνδία διαθέτουν ἀτομικὴ βόµβα... κι ἀκόµη πὼς ὁ σχιζοφρενικὸς φανατισµὸς τοῦ Ἰσλάµ ξεπερνάει κάθε φαντασία.

Υ.Γ. Ἐλπίζω, ὁ κ. Γκορµπατσὼφ νὰ ἔλαβε σοβαρὰ ὑπ' ὄψιν τοῦ τὸ µήνυµα γιὰ τὰ ὀγδόντα ἑκατομμύρια Ὀθωμανῶν ποὺ ζοῦνε στὴ Ν. Ρωσσία: τοῦ τὸ παρήγγειλε, µὲ τὸν τρόπο του, ὁ φίλος του ὁ κ. Ὁζάλ...

Μετὰ τιμῆς
Ἡλίας Γαζῆς
Ἑρέτρια

Ἡ Ζωή

• Ζωή ἴσον μνήμη. • Ζῇ πιό συνειδητὰ ὅποιος θυμᾶται πιό πολλά. • Μαγεμένοι γύρω-γύρω σέ κύκλο, στο χρηματιστήριο τῶν ἀξιών τῆς ζωῆς φωνάζουμε οἱ ἄνθρωποι καί χειρονομοῦμε καί ἀγωνιζόμαστε νά ἐπιβάλουμε τή δική του ὁ καθένας ἀποψη ἐπὶ αἰῶνες, διεκδικώντας πεισματικά τὸ ἀλάθητο, μπροστὰ στο ἀνυποχώρητο καί ἀναπάντητο ἐρώτημα: Ποιὸ εἶναι τὸ νόημα; «Τὸ χρῆμα!», θὰ πεῖ κάποιος. «Ἀνοησίες!», θὰ ἀπαντήσῃ κάποιος ἄλλος. «Ὁ ἔρωτας εἶναι τὸ πᾶν!» «Ὁ ἔρωτας!», θὰ παρέμβῃ σαρκαστικά ἓνας τρίτος. «Μὰ εἴστε τυφλοὶ λοιπόν; Δὲν βλέπετε γύρω σας; Ἐξευτελισμοί, ἀπάτες, δράματα, τραγωδίες, ρημαγμένες ζωές... Τὰ κατορθώματα τοῦ ἔρωτα! Μόνο γιὰ τὴ γνώση ἀξίζει νὰ ζῇ κανεὶς!» Βλοσυρὸς θὰ διακόψῃ ὁ ἐπόμενος: «Ἡ γνώση εἶναι χίμαιρα! Ρίχνει τὸν ἄνθρωπο σ' ἓνα φαῦλο κύκλο καί γεμίζει τὴ ζωὴ ἀγωνία, προβλήματα καί δυστυχία! Μόνο ἡ δόξα φέρνει τὴν ἱκανοποίηση καί τὴν εὐτυχία!» Κι ὕστερα ὁ πρῶτος θὰ ἐπανέλθῃ μὲ νέο πείσμα καί νέα ἐπιχειρήματα καί θὰ τὸν ἀκολουθήσῃ κατόπιν ὁ δεῦτερος κι ὕστερα ὁ τρίτος κι ὁ τέταρτος... Καί ὁ κύκλος θὰ κλείνῃ καί θ' ἀνοίγῃ ξανὰ καί ξανὰ χωρὶς τελειωμὸ καί ὁ στεῖρος διάλογος θὰ ἐπαναλαμβάνεται στο διηνεκές... Μάταιος καυγᾶς σκοτεινῶν ὑπάρξεων γύρω ἀπὸ τὸ χεῖλος τοῦ τάφου! • Τοῦ κάθε ἀνθρώπου ἡ ζωὴ εἶναι ἓνα «σενάριο» διαφορετικὸ ἀπὸ κάθε ἄλλο, γιατί ἔχει σὰν θέμα μιὰ μοναδική κι ἀνεπανάληπτη ὑπόθεση. Μερικὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ σενάρια δὲν εἶναι παρὰ στεγνὲς βιογραφίες λίγων σελίδων δίχως ἐνδιαφέρον. Κάποια ἄλλα εἶναι συγκλονιστικὰ δράματα καί κάμποσα ἱλαροτραγωδίες. Ὅμως ὅλα τους, χωρὶς τὴν παραμικρὴ ἐξαίρεση, ἔχουν ἓνα ἀπολύτως κοινὸ σημεῖο: Τὸν ἐπίλογο. • Ἡ ζωὴ δὲν εἶναι οὔτε ὑποχρέωση οὔτε δικαίωμα. Εἶναι μιὰ ἀντικειμενικὴ ἀναγκαιότητα, ἀνεξάρτητη ἀπὸ μᾶς, μὲ ἀδηλοὺς σκοπούς. • Ὅλες κι ὅλες πέντε-ἑξὶ σημαντικὲς στιγμὲς εἶν' ἡ ζωὴ μας. Ὀλόκληρος ὁ ὑπόλοιπος βίος μας περιστρέφεται γύρω ἀπὸ τὶς στιγμὲς αὐτές. • Στο σχεδιασμὸ κοινωνιῶν ἐπιβάλλεται σὲ ὅλα ἓνας διαρκῶς ἐπεκτεινόμενος ἀσφυκτικὸς ἔλεγχος. Πρόβλεψη, στατιστικὲς, βεβαιότητα. Στὴν πράξη ὅλα τοῦτα γιὰ τὸν ἄνθρωπο σημαίνουν: Ἀνία, πλήξη, μαρασμὸ, αἴσθησις μηδαμινότητας μπροστὰ στὴν παντοδυναμία τοῦ συστήματος, ἀπογοήτευση, παραίτηση ἀπὸ κάθε αὐθόρμητη δημιουργικὴ παρόρμηση. Ὅμως ποῦ ὁδηγεῖ αὐτὴ ἡ πορεία; Τὴ ζωὴ μάθαμε νὰ τὴν προϋπολογίζουμε. Ξέρουμε πᾶ ἀπὸ πρὶν τοὺς μέσους ὅρους τῶν ἡλικιῶν, τὴ μακροβιότητα. Μὰ τὸ μῆκος τῆς ζωῆς δὲν μετρίεται μὲ χρόνια καί ὥρες οὔτε μὲ ἔνσημα. Ἡ ζωὴ εἶναι μιὰ ἀλυσίδα ἀπὸ ὁμορφες καί ἄσχημες στιγμὲς. Ἡ κομπιουτεροποίηση, ἡ πρόκληση τῆς ἐποχῆς μας, στὴν ὁποία ὅλο καί πιό ἐπίμονα οἱ πολιτικοὶ καί οἱ τεχνοκράτες φωνάζουν ὅτι πρέπει νὰ ἀνταποκριθοῦμε, γιὰ νὰ μὴ χάσουμε τὸ τραῖνο, σκοτῶνει τὴν οὐσία τῆς ζωῆς, τὴν ὁμορφιὰ τῆς ἀβεβαιότητας, τὴ γλυκεῖα ἐπιβεβαίωση τῆς ἀτομικῆς ἀξίας μέσα ἀπὸ τὶς ἐπιτυχίες καί τὶς ἀπογοητεύσεις τῆς προσωπικῆς δημιουργικῆς δράσης καί τῆς ἀνεξάρτητης ἔμπνευσης. Ἐκατὸ χρόνια ἀπρόσωπης, μαζικοποιημένης ζωῆς εἶναι ἓνα ἀφόρητο βάρος, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἓνα ζωντανὸ πλάσμα μόνο νὰ ἀπαλλαγεῖ μπορεῖ νὰ ἐπιθυμεῖ. Ὅμως πέντε-δέκα ἔστω χρόνια ἐλεύθερης πράξης, ἐλευθερου διαλόγου μὲ ἓνα ἀσχηματοποίητο περιβάλλον, ποῦ συνεργάζεται μόνο, χωρὶς νὰ δυναστεύῃ, εἶναι μιὰ ὁλόκληρη, ἀλησμόνητη ζωὴ. Ξέρω πῶς ὅσο περνοῦν τὰ χρόνια — καί τώρα περνοῦν πολὺ πιό γρήγορα ἀπὸ ἄλλοτε —,

ὅσο βυθίζομαι πιὸ βαθειὰ στὸ σκοτεινὸ ἄγνωστο, αὐτὸ ποὺ τόσο πολὺ παγώνει τὴν καρδιά μου, τόσο πιὸ παράξενα θὰ ἤχουν αὐτὲς οἱ σκέψεις. Ὁ ἄνθρωπος ἀλλάζει. Λίγο-λίγο χάνει τὸν παλιό του ἑαυτό. Κάποιοι ἤδη τὸν βάφτισαν μεταλλάκτη. Σὲ κάμποσο καιρὸ ἴσως τὸν καταφέρουν νὰ πάψει ν' ἀγαπᾷ τὸ δξυγόνο καὶ τὴ βροχή. Τὶ σοὶ πρᾶγμα θὰ 'ναι ὁμως αὐτό; Μία ζωὴ ἀπονευρωμένη, χωρὶς πάθος, ἄνθρωποι χωρὶς πάθη, χωρὶς ὄνειρα — ἴσως θέσουν καὶ τὰ ὄνειρα ἐκτὸς νόμου —, χωρὶς ἐρωτηματικά, χωρὶς αὐριο, ἀφοῦ κι αὐτὸ θὰ εἶναι προγραμματισμένο στοὺς κομπιούτερ. Ζωὴ - διεκπεραίωση συμβατικῆς ὑποχρέωσης, ἀπὸ ἀριθμοὺς μὲ καρτελλάκια στὸ πέτο. Ζωὴ χωρὶς τὴ συμμετοχὴ τῆς καρδιάς. Ζωὴ μὲ τὴ φαντασία στὴν ἐξορία. Ἐκμηδενίζοντας τὸ ἀπρόοπτο καὶ τὴν ἐλεύθερη δημιουργία, περιορίσαμε τὰ ὅρια τῆς ζωῆς, ἐκμηδενίσαμε αὐτὴν τὴν ἴδια τὴ ζωὴ, φέραμε κοντά, πολὺ κοντά, τὸ φόβο τοῦ θανάτου. • Ἡ ζωὴ μᾶς δίνει τὴν εὐτυχία μὲ τὸ σταγονόμετρο, ἐπειδὴ εἶναι φιλόανθρωπη καὶ θέλει νὰ μᾶς σώσει ἀπὸ τὸν ἐκφυλισμὸ καὶ τὴν ἀποβλάκωση. • Σὰν ἤμουν μικρός, μοῦ 'λεγε ὁ πατέρας μου: « Ἡ ζωὴ, παιδί μου, εἶναι ἓνας κῆπος στρωμένος μὲ νάρκες!» Καὶ 'γὼ γελοῦσα -- τί ἄλλο μπορούσε νὰ κάνει ἓνα παιδί; Χρειάστηκε νὰ πατήσω δυὸ-τρεῖς ἀπὸ δαῦτες, νὰ ἔχω καταντήσει στὰ σαράντα μου σχεδὸν σακάτης, γιὰ νὰ πιστέψω πὼς ὁ λόγος αὐτὸς ἔκρυβε ἀλήθεια μέσα του. • Ἡ βροχὴ πέφτει περισσότερο γιὰ νὰ μαστιγώσει τὴ σάρκα τῶν ζωντανῶν πλασμάτων παρὰ γιὰ νὰ τὴ δροσίσει, ὁ ἥλιος λάμπει περισσότερο γιὰ νὰ τὴν κάψει παρὰ γιὰ νὰ τὴ ζεστάνει, οἱ ἄνεμοι φυσοῦν πιότερο γιὰ νὰ μᾶς σπρώχνουν στὸν ἀφανισμό παρὰ γιὰ νὰ μᾶς ὁδηγοῦν στὴ σωτηρία... • Τὰ κριτήρια γιὰ τὴν ἠθικὴ ἀξιολόγηση τῶν πράξεων ἢ παραλείψεων ὑπῆρξαν πάντοτε ἐπισηφαλῆ. Αὐτὸ καταδεικνύεται στὴν περίπτωση τοῦ σεβασμοῦ τῆς ζωῆς. Ἡ ἔλλειψη σεβασμοῦ γιὰ ὀρισμένες μορφές ζωῆς ἢ ὀρισμένα μόνο εἶδη θεωρεῖται ἠθικὴ παράβαση. Ὅλα ὁμως ἐκκινοῦν ἀπὸ ἐσφαλμένη ἀφετηρία. Ἄν σκοτώσεις ἀναίτιως ἓναν ὁμορφο κέλητα, ἢ πράξη σου μπορεῖ νὰ σὲ φτάσει ὡς τὴν κοινωνικὴ διαπόμπευση. Θὰ στηλιτεύει τὴν ὑπόληψή σου καὶ θὰ τροφοδοτήσῃ μὲ ὑλικὸ τὸν τύπο, ποὺ θὰ φροντίσει νὰ σκιαγραφήσῃ τὴν προσωπικότητά σου μὲ τὰ μελανότερα τῶν χρωμάτων. Καθημερινὰ ἐν τούτοις ἐξοντώνεις — ἀνυποψίαστος πολλὰς φορὲς — ἓνα σωρὸ ἄλλες μορφές ζωῆς μὲ τὰ χέρια, τὸ κορμί, τὰ πόδια, ἀκόμα καὶ μὲ τὴν ἀνάσα σου. Μία ἀπειρὴ ποικιλία πλασμάτων ποὺ ὑπάρχουν σὲ παράλληλη - καὶ ὄχι ἀνώτερη ἢ κατώτερη — διάταξη μὲ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὶς ἀξίες του. Καὶ κανεῖς, βέβαια, δὲν διαμαρτύρεται γι' αὐτό. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ περιορισμένη ἀνθρώπινη ἀντίληψη μεταβάλλει τὴν οὐσία τοῦ προβλήματος, διασπᾷ τὴν ἐνότητά του καὶ τὸ κάνει πρόβλημα μεγέθους. Ἄν ὁμως ἦταν ἔτσι τὰ πράγματα, τότε καὶ στίς μεταξὺ μας σχέσεις θὰ ἔπρεπε νὰ σεβόμαστε καὶ νὰ ἐκτιμοῦμε περισσότερο τοὺς ψηλοὺς καὶ τοὺς χοντρούς! Κάτω ἀπὸ τὸ πέλμα τοῦ παπουτσιοῦ σου καταστρέφεις συνέχεια ἀναρίθμητα πλάσματα. Ὅποιαδήποτε μικροσκοπικὴ ἐξέταση ἐνὸς ἀπ' αὐτὰ θὰ ἀποκάλυπτε ἓνα καταπληκτικὸ ὀργανικὸ σύστημα, ποὺ εἶναι ἀποτέλεσμα ἐξαντλητικῶν ἐπιλογῶν ἑκατομμυρίων ἐτῶν. Θὰ 'πρεπε λοιπὸν νὰ ἀποφεύγει καὶ νὰ βαδίζει κανεῖς; Ἡ ἠθικὴ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου τῆς Ἀσσίζης ὁδηγεῖ σὲ παράλογα συμπεράσματα. Τὸ μόνο ὁμως συμπέρασμα ποὺ ἀντέχει σ' αὐτὴ τὴν κριτικὴ εἶναι ἡ ἠθικὴ τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς.

Χρῆστος Τσαγκαρίδης

MARTIN HEIDEGGER

Ἐπιμνημόσυνος Λόγος (1955)

[Ἐκτεταμένα ἀποσπάσματα]

Ὁ κόσμος, ὁ «πληθυσμός» καθ' ὥραν καὶ καθ' ἡμέραν προσδένεται στὸ ραδιόφωνο καὶ τὴν τηλεόρασι. Κάθε ἐβδομάδα τὰ τηλεοπτικά-κινηματογραφικά ἔργα τὸν μεταφέρουν σὲ ἀσυνήθεις, ἀλλ' ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνήθεις καὶ κοινοτόπους χώρους τῆς φαντασίας καὶ προσδίδουν τὴν ψευδαίσθησι ἑνὸς κόσμου ὅστις δὲν εἶναι κόσμος, εἶναι ἄκοσμος... Ἡ ἔρριζωσις, ἡ αὐτοχθονία τοῦ ἀνθρώπου ἀπειλεῖται σήμερα ὥς τὰ τρίςβαθὰ τῆς, ἐν τῷ πυρρῇ αὐτῆς... Ἡ ἀπώλεια τῆς αὐτοχθονίας ἐκπηγάξει ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς ἐν ἣ ἐγεννήθημεν. Ἄς τὸ σκεφθοῦμε αὐτὸ βαθύτερα καὶ ἄς ἀναρωτηθοῦμε: Ἐὰν αὐτὸ εἶναι ἔτσι, μποροῦμε ἀκόμη νὰ ἀναμένωμε ὅτι στὸ μέλλον ἡ ἐργασία τοῦ ἀνθρώπου θὰ εὐδοκιμήσῃ [θὰ προκόψῃ, θὰ ἀναπτυχθῇ, θὰ ἀναφυῇ] στὸ γόνιμο ἔδαφος μιᾶς πατρίδος καὶ θὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸν αἰθέρα, εἰς τὸ ἅπλωμα, τὰ πέρατα τῶν οὐρανῶν καὶ τοῦ πνεύματος; Ἡ τὰ πάντα τῶρα θὰ ἐκπέσουν, θὰ ριφθοῦν στὴν ἀρπάγῃ τοῦ σχεδιασμοῦ καὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ, τῆς ὀργανώσεως καὶ τοῦ αὐτοματισμοῦ;...

Ποιὸ εἶναι τὸ ἔδαφος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπέτρεψε, κατέστησε ἱκανὴ τὴν σύγχρονο τεχνικὴ ν' ἀνακαλύψῃ καὶ ν' ἀπελευθερώσῃ νέες ἐνέργειες στὴν φύσι; Αὐτὸ συνέβη ἐξ αἰτίας μιᾶς ἐπαναστάσεως στὶς κυρίαρχες ἔννοιες, ἡ ὁποία συνετελέσθη ἐπὶ ἀρκετοὺς αἰῶνες καὶ διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος τοποθετεῖται σ' ἓνα διαφορετικὸν κόσμον. Αὕτῃ ἡ ριζικὴ ἐπανάστασις στὸν τρόπο θεάσεως τῶν πραγμάτων συνέβη ἐν τῇ συγχρόνῳ φιλοσοφίᾳ. Ἐξ αὐτῆς ὀρθοῦται μία ἐντελὴς νέα σχέσι τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν κόσμον καὶ τῆς θέσεώς του ἐν αὐτῷ.

Ὁ κόσμος τῶρα ἐμφανίζεται ὡς ἀντικείμενον ἐκτεθειμένον στὶς ἐπιθέσεις τῆς ὑπολογιστικῆς σκέψεως [νοοτροπίας, ἀντιλήψεως], ἐπιθέσεις ἔναντι τῶν ὁποίων πιστεύεται ὅτι τίποτε δὲν δύναται ν' ἀντισταθῇ. Ἡ φύσις καθίσταται ἓνα γιγαντιαῖον πρατήριον καυσίμων, μία ἀποθήκη ἐνεργειακῶν πόρων γιὰ τὴν σύγχρονο τεχνικὴ καὶ τὴν βιομηχανία. Αὕτῃ ἡ σχέσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν κόσμον, ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον σχέσις τεχνικῆ, ἀνεπτύχθη κατὰ τὸ δέκατον ἑβδόμον αἰῶνα κατ' ἀρχὰς μόνον στὴν Εὐρώπῃ. Ἐπὶ μακρὸν παρέμεινε ἄγνωστος στὶς ἄλλες ἡπείρους καὶ ἦτο τελείως ξένη πρὸς τὶς προηγούμενες ἐποχὰς καὶ ἱστορίας. Ἡ ἰσχὺς ἡ ὁποία κρύπτεται στὴν σύγχρονο τεχνικὴ καθορίζει τὴν σχέσι τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ ὑπάρχον, πρὸς τὰ ὄντα. Κυριαρχεῖ ἐφ' ὅλης τῆς γῆς... Οὐδεὶς δύναται νὰ προβλέψῃ τίς ἐπερχόμενες ριζικὲς ἀλλαγές. Ἀλλὰ ἡ προέλασις τῆς τεχνικῆς θὰ συνεχισθῇ ὅλοεν ἐπιταχυνομένη καὶ δὲν θὰ καταστῇ ἐφικτὴ ἡ ἀναχαίτισίς τῆς. Σὲ ὅλες τίς σφαῖρας τῆς ὑπάρξεώς του ὁ ἄνθρωπος θὰ περικυκλοῦται ὅλονεν ἀσφυκτικώτερον ἀπὸ τίς δυνάμεις τῆς τεχνικῆς. Οἱ δυνάμεις αὐτές, οἱ ὁποῖες παντοῦ καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν προβάλλουν ἐπιτακτικῶς τὰς ἀξιώσεις των, ἀλυσσοδένουν, (παρα)σύρουν καὶ πιέζουν τὸν ἄνθρωπον, ἐπιπίπτουν διὰ τῆς μορφῆς τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης τεχνικῆς ἐπινοήσεως — οἱ δυνάμεις αὐτές, ἐφ' ὅσον δὲν τίς ἔχει κατασκευάσει ὁ ἄνθρωπος, ἔχουν κινηθῇ ἐδῶ καὶ πολὺν καιρὸν πέραν τῆς βουλῆσεώς του καὶ ἔχουν ξεπεράσει, ἐκ τῆς ταχύτητος καθ' ἣν προελαύνουν, τὴν ἱκανότητά του γιὰ λήψιν ἀποφάσεων... Δὲν ἀναλογιζόμεθα, ὅτι ἐτοιμάζεται μία ἐπίθεσις μετὰ τεχνικὰ μέσα ἐπὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, συγκρινομένη μετὰ τὴν ὁποία ἡ βόμβα ὕδρογόνου δὲν εἶναι παρὰ λεπτομέρεια. Διότι ἀκριβῶς, ἐὰν οἱ βόμβες ὕδρογόνου δὲν ἐκραγοῦν καὶ ἐὰν ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ ἐπὶ τῆς γῆς διατηρηθῇ, μία ἀπόκοσμος [μυστηριώδης, ἀλλόκοτος, παράξενος] ἀλλαγὴ στὸν κόσμον κινεῖται κατακλύζουσα μᾶς.

Καί ὅμως δὲν εἶναι τὸ γεγονός ὅτι ὁ κόσμος καθίσταται ἐντελῶς τεχνικὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πράγματι συνιστᾷ τὸ ἀπόκοσμον. Πολὺ περισσότερον ἀπόκοσμον εἶναι τὸ ὅτι εἴμεθα ἀπροετοίμαστοι γι' αὐτὴν τὴν μεταμόρφωσι, ἡ ἀνικανότης μας ν' ἀντιμετωπίσουμε στοχαστικῶς [ἐνσκέπτως, περισυλλεκτικῶς, ἐν περισυλλογῇ] ἐκεῖνο τὸ ὅποιο στ' ἀλήθεια ἀνατέλλει στὴν ἐποχὴ μας...

Τὶ θὰ ἡδύνατο νὰ συστήσῃ, νὰ συγκρατήσῃ τὸ ἔδαφος καὶ τὴν θεμελίωσι γιὰ μιὰ νέα αὐτοχθονία; Ἴσως ἡ ἀπάντησι τὴν ὁποία ἐπιζητοῦμε εὐρίσκεται ἀνὰ χεῖρας· τόσο πλησίον, ὥστε πολὺ εὐκόλα μᾶς διαφεύγει, τὴν παραβλέπουμε. Διότι ἡ ὁδὸς γιὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι πάντοτε ἡ πλέον μακρὰ καὶ ἐπομένως ἡ δυσχερεστέρα γιὰ μᾶς τοὺς θνητοὺς. Ἡ ὁδὸς αὐτὴ εἶναι ἡ ὁδὸς τοῦ περισυλλεκτικοῦ αὐτοπερισυλλεγομένου σκέπτεσθαι. Τὸ περισυλλεκτικὸν αὐτοπερισυλλεγόμενον σκέπτεσθαι ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν νὰ μὴ προσκολλώμεθα, νὰ μὴ καθηλωνώμεθα μονοπλευρῶς εἰς οὐδεμίαν ἰδέαν ἢ νὰ μὴ προστρέχωμε, νὰ μὴ διατρέχωμε ἕνα ἀποκλειστικὸ διὰδρομον ἰδεῶν. Τὸ περισυλλεκτικὸν αὐτοπερισυλλεγόμενον σκέπτεσθαι ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν νὰ ἐνασχοληθῶμεν μὲ ὅ,τι ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ὥσάν νὰ μὴ συν-ταιριάζεται μὲ αὐτὸ διόλου... Θὰ ἦταν ἀνόητο νὰ ἐπιτεθοῦμε ἐναντίον τῆς τεχνικῆς τυφλῶς. Θὰ ἦταν μυωπικὸ νὰ τὴν καταγγείλουμε ὡς ἔργον τοῦ διαβόλου. Ἐξαρτώμεθα ἀπὸ τὶς τεχνικὲς ἐπινοήσεις· προσέτι διεκδικοῦν τὸν θαυμασμό μας ὑποσχόμενες ἀκόμη μεγαλύτερες «προόδους» καὶ ἀνέσεις. Ἀλλὰ αἴφνης καὶ ἐξ ἀίνης καὶ ἀνεπιγνώστως εὐρισκόμεθα τόσο στέρεα ἀλυσσοδεμένοι σ' αὐτὲς τὶς τεχνικὲς ἐπινοήσεις, ὥστε καθιστάμεθα δέσμιοι αὐτῶν, εἶναι ὥσάν νὰ μᾶς ἔχουν φορέσει χειροπέδες. Καὶ ὅμως δυνάμεθα νὰ ἐνεργήσωμεν κατ' ἄλλον τρόπον. Μποροῦμε νὰ χρησιμοποιήσουμε τὶς τεχνικὲς ἐπινοήσεις, καὶ ὅμως διὰ τῆς πρεπούσης χρήσεως νὰ κρατήσουμε, νὰ διατηρήσουμε τὸν ἑαυτό μας ἐλεύθερο ἀπὸ τὰ δεσμά τους οὕτως, ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ τὶς παρατήσουμε, νὰ τὶς «κάνουμε πέρα» [νὰ ἐλευθερωθοῦμε, νὰ ἀποδεσμευθοῦμε] ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν. Μποροῦμε νὰ χρησιμοποιήσουμε τὶς τεχνικὲς ἐπινοήσεις ὅπως θὰ ἔδει νὰ χρησιμοποιηθοῦν καὶ ἐπίσης, ἐν ταυτῷ, νὰ τὶς ἀφήσουμε μόνες, στὴν ἡσυχία τους, σάν κάτι ποὺ δὲν ἐπηρεάζει τὸν ἐσώτερο καὶ ἀληθινὸ μας πυρῆνα. Μποροῦμε νὰ δεχώμεθα, νὰ καταφάσκωμε στὴν ἀναπόφευκτο χρῆσι τῶν τεχνικῶν ἐπινοήσεων καὶ ἐπίσης, ἐν ταυτῷ, νὰ ἀρνηθοῦμε σ' αὐτὲς τὸ δικαίωμα νὰ ρίπτουν εἰς τὴν σύγχυσιν, νὰ διαλύουν καὶ νὰ ἐρημώνουν τὴν φύσι μας.

Ὅμως μήπως αὐτὴ ἡ ταυτόχρονος κατὰ-φασιν καὶ ἀπὸ-φασιν στίς τεχνικὲς ἐπινοήσεις καταστήσει τὴν σχέσι μας πρὸς τὴν τεχνικὴ ἀμφίθυμο καὶ ἀνασφαλῇ; Τοῦναντίον! Ἡ σχέσις μας πρὸς τὴν τεχνικὴν θὰ καταστῇ θαυμασιῶς ἀπλῇ, χαλαρῇ, ἄνετη καὶ ἀναπαυτικῇ. Ἀφήνουμε τὶς τεχνικὲς ἐπινοήσεις νὰ εἰσχωρήσουν στὴν καθημερινὴ μας ζωὴ καὶ ταυτοχρόνως τὶς ἀφήνουμε ἔξω, τουτέστιν τὶς ἀφήνουμε μόνες, στὴν ἡσυχία τους, σάν πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι κατὰ ἀπόλυτο, ἀλλὰ παραμένουν ἐξηρητημένα ἀπὸ κάτι ὑψηλότερον. Θὰ ὀνόμαζα αὐτὸ τὸ συν-ταίριασμα, αὐτὴν τὴν συν-ἀρμόζουσα στάσι πρὸς τὴν τεχνικὴ, ἡ ὁποία ἐκφράζει ταυτοχρόνως ἕνα «ναί» καὶ ἕνα «ὄχι» μὲ μίαν παλαιὰν λέξιν, ἔκ-λυσιν, ἀπάθειαν πρὸς τὰ πράγματα.

Ἐχοντας ἐπιτύχει αὐτὸ τὸ συν-ταίριασμα, αὐτὴν τὴν συν-ἀρμογὴν δὲν θεωροῦμε, δὲν βλέπουμε τὰ πράγματα μόνον κατὰ ἕνα τεχνικὸν τρόπον. Μᾶς δίδει, μᾶς χορηγεῖ καθαρὴ ἐν-ὄρασι καὶ προσέχουμε ὅτι, ἐνῶ ἡ παραγωγὴ καὶ ἡ χρῆσις τῶν μηχανῶν ἀπαιτεῖ ἀπὸ μᾶς μιὰν ἄλλην σχέσι πρὸς τὰ πράγματα, ἡ σχέσις αὐτὴ δὲν στερεῖται νοήματος, σημασίας. Ἡ καλλιέργεια τῆς γῆς, παραδείγματος χάριν, ἔχει τῶρα μετατραπῇ εἰς μίαν ἐκμηχανισμένην βιομηχανίαν τροφίμων. Ἐπομένως ἐδῶ, ἐμφανῶς, ὅπως καὶ ὅπουδήποτε ἄλλου, λαμβάνει χώραν μία βαθειὰ/ἀνεξιχνίαστος ἀλλαγὴ στὴν σχέσι τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν φύσι καὶ τὸν κόσμον. Ὅμως τὸ νόημα ποὺ δεσπόζει, ἄρχει σ' αὐτὴν τὴν ἀλλαγὴ, παραμένει σκοτεινόν. Ἄρα ὑπάρχει σ' ὅλες τὶς τεχνικὲς διεργασίες/διαδικασίες ἕνα νόημα μὴ ἐπινοηθὲν ἢ κατασκευασθὲν ὑφ' ἡμῶν, τὸ ὁποῖον προβάλλει ἀξιώσεις εἰς ὅ,τι πράττει ἢ δὲν πράττει ὁ ἄνθρωπος. Δὲν γνωρίζουμε τὴν σημασίαν τῆς ἀποκόσμου, μυστηριώδους

αὐξήσεως τῆς κυριαρχίας τῆς ἀτομικῆς τεχνολογίας/τεχνικῆς. Τὸ νόημα, τὸ ὁποῖον διαπερνᾷ, διαχέει τὴν τεχνικὴν, κρύπτει ἑαυτό.

Ὅμως, ἐὰν σαφῶς, συγκεκριμένως καὶ συνεχῶς προσέξουμε τὸ γεγονός ὅτι ἓνα τέτοιο κρυφὸ νόημα μᾶς ἀγγίζει παντοῦ, πανταχόθεν στὸν κόσμον τῆς τεχνικῆς, ἱστάμεθα μεμιάς ἐντὸς τοῦ χώρου αὐτοῦ ποὺ κρύπτει ἑαυτὸν ἀπὸ μᾶς καὶ κρύπτεται ἀκριβῶς, καθὼς μᾶς προσεγγίζει. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀνα-δεικνύεται καὶ συγχρόνως ἀποσύρεται εἶναι τὸ οὐσιῶδες γνῶρισμα αὐτοῦ ποὺ ὀνομάζουμε μυστήριον. Ὀνομάζω τὴν συν-ἄρμολογίαν, τὴν στάσιν ἐκείνην ἣτις μᾶς καθιστᾷ ἱκανοὺς νὰ διατηρηθοῦμε ἀνοικτοὶ στὸ κρυπτόμενο νόημα τῆς τεχνικῆς, ἀνοικτότητα, δι-ἄνοιξιν πρὸς τὸ μυστήριον.

Ἡ ἔκ-λυσις, ἡ ἀπάθεια πρὸς τὰ πράγματα καὶ ἡ διάνοιξις πρὸς τὸ μυστήριον συνανήκουν. Μᾶς προσφέρουν, μᾶς χορηγοῦν τὴν ἱκανότητα νὰ ἐνοικήσουμε τὸν κόσμον κατὰ ἓνα ὁλότελα διαφορετικὸν τρόπον. Μᾶς ὑπόσχονται ἓνα νέο ἔδαφος καὶ μία νέα θεμελίωσις, ἐπὶ τῆς ὁποίας δυνάμεθα νὰ ἱστάμεθα καὶ νὰ ἀντέχουμε μὲ σθένος καὶ μὲ καρτερία τὸν κόσμον τῆς τεχνικῆς, δίχως νὰ διακινδυνεύουμε ἐξ αἰτίας του. Ἡ ἔκ-λυσις, ἡ ἀπάθεια πρὸς τὰ πράγματα καὶ ἡ ἀνοιξις πρὸς τὸ μυστήριον μᾶς δίδουν τὸ ὄραμα μιᾶς νέας αὐτοχθονίας, ἡ ὁποία κάποια μέρα ἴσως θὰ μπορούσε νὰ ἦταν κατάλληλη [χρήζουσα, κατὰ τὸ χρεὼν] γιὰ νὰ ξαναζωντανέψουμε τὴν παλαιὰ καὶ νῦν ταχέως ἐξαλειφόμενη, ἐξαφανιζομένη αὐτοχθονία μὲ μία νέα μορφή... Ὁ μέγας κίνδυνος συνίσταται εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ προσεγγίζουσα πλημμυρίς τῆς τεχνολογικῆς ἐπαναστάσεως κατὰ τὴν ἀτομικὴ ἐποχὴ τόσο θὰ συν-λάβῃ, ἀλλυσοδόσῃ, μαγέψῃ, ἐκθαμβώσῃ, ζαλίσῃ, δελεάσῃ καὶ ἀποπλανήσῃ τὸν ἄνθρωπον, ὥστε ἡ ὑπολογιστικὴ σκέψις κάποια μέρα νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ καὶ νὰ ἀσκήτῃ ὡς ὁ μοναδικὸς τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι.

Θὰ μπορούσε νὰ ἐπιπέσῃ μεγαλύτερος κίνδυνος ἐφ' ἡμῶν. Τότε θὰ ἠδύνατο ἡ μεγίστη ἐφευρετικότης, τὸ πολυμήχανον στὸν ὑπολογιστικὸ σχεδιασμὸ καὶ στὶς ἐπινοήσεις, νὰ συμβαδίσῃ μὲ τὴν ἀδιαφορίαν πρὸς τὸ περισυλλεκτικὸ αὐτοπερισυλλεγόμενο σκέπτεσθαι, ὁλοκληρωτικὴ ἀ-σκεψία. Καὶ τότε; Τότε θὰ ἡρνεῖτο καὶ θὰ ἀπέρριπτε ὁ ἄνθρωπος τὴν ἰδίαν αὐτοῦ εἰδικὴν/ιδιάζουσαν φύσιν — ὅτι εἶναι ἓνα περισυλλεγόμενο ὄν. Ἄρα τὸ ζήτημα εἶναι ἡ σωτηρία τῆς οὐσιώδους φύσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἄρα τὸ ζήτημα εἶναι νὰ διατηρήσουμε ζωντανὸ τὸ περισυλλεκτικὸ αὐτοπερισυλλεγόμενο σκέπτεσθαι. Ὅμως ἡ ἔκ-λυσις, ἡ ἀπάθεια πρὸς τὰ πράγματα καὶ ἡ ἀνοιξις πρὸς τὸ μυστήριον οὐδέποτε συμβαίνουν ἀφ' ἑαυτῶν. Δὲν ἐπισυμβαίνουν τυχαίως. Ἀμφότερα ἀνθοῦν μόνον μέσῳ συνεχοῦς, συνεκτικοῦ, ἐμμένοντος καὶ θαρραλέου σκέπτεσθαι... Εἴμεθα δὲ ἐμεῖς ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι σκεπτόμεθα, ἐὰν γνωρίσουμε τὸν ἑαυτὸν μᾶς ἐδῶ καὶ τώρα, ὡς οἱ ἄνθρωποι ποὺ πρέπει νὰ εὕρωμεν καὶ νὰ προετοιμάσωμεν τὴν ὁδὸν εἰς τὴν ἀτομικὴν ἐποχὴν, διὰ μέσου αὐτῆς καὶ ἔξω ἀπ' αὐτὴν [διοδεύοντες ἐκτὸς αὐτῆς]. Ἐὰν ἀφυπνισθοῦν ἐντὸς ἡμῶν ἡ ἔκ-λυσις, ἡ ἀπάθεια πρὸς τὰ πράγματα καὶ ἡ ἀνοιξις πρὸς τὸ μυστήριον, τότε θὰ φθάσουμε σ' ἓνα μονοπάτι, τὸ ὁποῖο θὰ μᾶς ὀδηγήσῃ σ' ἓνα νέο ἔδαφος, σὲ μία νέα θεμελίωσιν. Σ' ἐκεῖνο τὸ ἔδαφος ἡ δημιουργικότης, ἣτις παράγει τὰ ἔργα διαρκείας, θὰ ἠδύνατο νὰ χτυπήσῃ νέες ρίζες...

[Μετάφρασις: ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΤΖΙΜΑΣ]

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

ΚΩΣΤΑΣ ΠΛΕΥΡΗΣ, Ὁ διωγμὸς τῶν ἀρίστων

«Ὁ πολιτισμὸς τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος σ' ὅλους τοὺς τομεῖς (Φιλοσοφία, Ἐπιστήμη, Τέχνη, Πολιτική κ.τ.λ.) ἔγινε χάρις στὴν ἐργασία καὶ στὶς ἐμπνεύσεις ἀτόμων κι ὄχι μαζῶν... Ἡ μᾶζα οὔτε φιλοσοφεῖ οὔτε καλλιτεχνεῖ οὔτε εἶναι σὲ θέση νὰ προαγάγῃ ἐπιστήμες ἢ ν' ἀσκήσῃ πολιτικὴ», παρατηρεῖ πολὺ εὐστοχα ὁ Κώστας Πλευρὴς στὸ βιβλίο του «Ὁ διωγμὸς τῶν ἀρίστων». Πράγματι, ὁ Ἑλληνικὸς Πολιτισμὸς, ἡ Ἑλλάδα —γιατὶ Ἑλλάδα ἴσον πολιτισμὸς— «τὸ ἀπύθμενο αὐτὸ χάος κι ἡ πιὸ ψηλὴ κορυφὴ τοῦ γεμάτου θαυμασμὸ προσκυνήματος τῆς ἀνθρωπότητος» (Νίτσε), ἀποτελεῖ δημιούργημα τοῦ Ἡσίοδου καὶ Ὀμήρου, τοῦ Πινδάρου καὶ Αἰσχύλου, τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους, τῆς Σαπφούς καὶ ὀλίγων ἀκόμη ξεχωριστῶν μορφῶν καὶ ἐπωνύμων. Ὅσον ἀφορᾷ στὸν ἀνώνυμο ὄχλο, τὴν ἀνδραποδῶδη μᾶζα, αὐτὴ ὄχι ἀπλῶς δὲν προσέφερε τίποτα, ἀλλὰ κατέστρεψε καὶ ἐμπόδισε τὴν ὁμαλὴ πρόοδο τῆς Ἑλλάδος.

«Εἰς ἐμοὶ μύριοι, ἐὰν ἄριστος ᾖ. Αἶρεῦνται γὰρ ἐν ἀντὶ ἀπάντων οἱ ἄριστοι, κλέος δέναον θνητῶν, οἱ δὲ πολλοὶ κεκόρηνται ὄκωσπερ κτήνεα», λέει ὁ Ἡράκλειτος τῆς Ἐφέσου. Κι ὅμως οἱ ἄριστοι αὐτοί, οἱ μεγάλοι ἄνδρες ὅλων τῶν ἐποχῶν, ἔπесαν θύματα τοῦ φθόνου καὶ τῆς κακότητος τῶν ἀναξίων· γιατί ὁ φθόνος κι ἡ κακότητα ἀποτελεῖ ἰδιότητα αὐτῶν κι ὄχι βέβαια τῶν μεγάλων μορφῶν καὶ ἀρίστων, ποὺ διαθέτουν ἀ-φθονίαν ἀρετῶν.

Στὸ ἐρώτημα ποιὸς ἢ ποιοὶ ἐπιτέλους καταδιώκουν τὰ μεγάλα ἀναστήματα, τοὺς σοφοὺς ἀνθρώπους, ὁ συγγραφεὺς ἀπαντᾷ: «ἡ Δημοκρατία», πρᾶγμα, ποὺ δὲ φαίνεται καὶ πολὺ σωστό· γιατί ἡ Δημοκρατία ἀποτελεῖ μορφὴ πολιτεύματος, πού, ὅπως κι ὅλα τὰ ἄλλα, ἐπενόησαν οἱ ἀγαθοὶ Ἕλληνες: «ἡ μᾶζα εἶναι ἀδύνατον νὰ εἶναι δημοκρατική»! (Ε. Λεμπέση, «Ἡ ἐπαναστατικὴ μᾶζα»). Στὸ ἐρώτημα, λοιπόν, ποιοὶ δολοφονοῦν, ἐξορίζουν, φυλακίζουν καταδιώκουν γενικὰ τοὺς μεγάλους ἄνδρες, θὰ παραθέσω τὴν ἐρμηνεία τοῦ Ἐρικ Χόφφερ: «Οἱ ἀποτυχημένοι ἄνθρωποι, οἱ ἀνίκανοι νὰ δημιουργήσουν ἔργο ἄξιον λόγου, οἱ οὐτιδανοί, πού, θεωρώντας τὴ ζωὴ τους κατεστραμμένη καὶ τὸν κόσμον ξεκάρφωτο, αἰσθάνονται εὐχαρίστηση στὸ χάος, τὸ ὁποῖο καὶ δημιουργοῦν». Ὁ Μαρὰ, ὁ Ροβεσπιέρρος, ὁ Λένιν, ὁ Μουσσολίνι καὶ ὁ Χίτλερ ἀποτελοῦν ἔξοχα παραδείγματα, κατὰ τὸ συγγραφέα («Ὁ φανατικός»). Ἀλλὰ οὐτιδανοί, φθονεροὶ καὶ ἀποτυχημένοι ὑπάρχουν καὶ ἐκτὸς τοῦ λεγόμενου δημοκρατικοῦ χώρου. Ὁ Ἡράκλειτος τῆς Ἐφέσου δὲν ἀπόρησε, ὅταν τρεῖς ἀποτυχημένοι μαθητὲς του πρωτοστάτησαν στὴν ἐξορία τοῦ ἀρίστου συμμαθητοῦ τους Ἐρμοδώρου, μὲ τὴ συνεργασία μάλιστα τῶν Περσῶν:

«Κι αὐτὸ σὲ κάνει ν' ἀπορής, Κρατίδα!

Εἶναι κοινῆς ψυχῆς κοινὸς ὁ πόθος

νὰ σβήσουν, νὰ ζητοῦν νὰ καταστρέψουν

ὅ,τι νὰ φθάσουν δὲν μποροῦν, δὲν νιώθουν!»

(Ἀπόσπασμα ἀπ' τὴν Τραγωδίαν «Πάντα ρεῖ»)

Εἶναι νὰ γελᾷ κανεὶς σὰν τὸ Δημόκριτο ἢ καὶ νὰ κλαίῃ, ἂν θέλῃ, σκεπτόμενος τὸν Ἀθηναῖο ἐκεῖνο, ποὺ παρακαλοῦσε τὸν, ἄγνωστο σ' αὐτόν, Ἀριστείδην νὰ ψηφίσῃ τὸν ἐξοστρακισμό τοῦ ... Ἀριστείδου, γιατί βαρέθηκε, λέει, νὰ ἀκούῃ νὰ τὸν ἀποκαλοῦν «δίκαιο»!

«Αὐτὸς εἶναι καλὸς κι ἄλλος κανένας!

Τί θέλει ἐδῶ; μὲ τοὺς κακοὺς τί θέλει;

Γιὰ μᾶς ἢ καλοσύνη του δὲν κάνει.

*Καλούς ἐμεῖς δὲν θέλουμε! Νὰ φύγει,
κι ἄλλους καλούς νὰ βρῇ νὰ κυβερνήσῃ...»!*

Μ' αὐτὰ τὰ λόγια, μ' αὐτὸ τὸ σύνθημα, πού σὰν βάτραχοι στὸ βαλτονέρι ἔκραζαν, ἐδιώξαν καὶ τὸν Ἑρμόδωρο ἀπ' τὴν Ἑφεσο ὁ ὄχλος μετὰ τὸ δασκάλεμα τὸν ἐξουσιαστῶν:

«Τὸ νοῦ σας στὸν Ἑρμόδωρο. Προσέχτε!

Πάρα πολὺ τὸν ἅγιο παρασταίνει.

Μιὰ τόση καλοσύνη ἀπὸ κρύβει...

Κάτι κακὸ θὰ φτιάχνει μὲ τὸ νοῦ του

γιά τὴν κατάλληλη στιγμή...» (δ.π.), ὁρμήνευαν οἱ ἐξουσιαστὲς τὸν ὄχλο.

Οἱ παντὸς εἶδους ἀποτυχημένοι εἶναι λοιπὸν οἱ διώκτες τῶν ἀνθρώπων κι οἱ καταστροφεῖς τοῦ πολιτισμοῦ, γι' αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ ἀνώνυμοι καὶ ἄγνωστοι στὴν Ἱστορία τοῦ Πολιτισμοῦ. Πρόκειται γιὰ τοὺς ἐξουσιαστικοὺς ἀνθρώπους, γιὰ τὰ ὄργανα τῆς λογοκρατίας, πού κατὰ τὸν J. Robinson «*διάκεινται ἐχθρικῶς πρὸς τὸ μεγάλο ἄτομο, τὸν πολιτικὸ ἢ καλλιτεχνικὸ ἥρωα, ὅστις δαμάζων τὰς ψυχὰς παρασύρει εἰς κοινὴν συγκίνησιν καὶ ἐνθουσιασμόν*»!

Ἀπὸ τὸ βιβλίον τοῦ Κώστα Πλεύρη «*Ὁ διωγμὸς τῶν ἀρίστων*» διαλέγω μερικὰ ὀνόματα ἱερά, ἀπ' ἐκείνους πού ἔπесαν θύματα τῆς λογοκρατίας:

Αἰσχύλος: Ἑξορία καὶ δολοφονία παρὰ τὴν Αἴτναν· ὁ θάνατός του ἀπεδόθη ἀπ' τὴν ἐξουσία στὴν «κακὴ τύχη».

Ἀλκιβιάδης: Ἡ μεγαλύτερη, ἴσως, μεγαλοφία τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ἑξορίστηκε ὡς ἐμπαικτής, τάχα, τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων καὶ «Ἑρμοκοπίδης».

Ἑμπεδοκλῆς: Ἑξορία καὶ δολοφονία παρὰ τὴν Αἴτναν· ὁ θάνατός του ἀπεδόθη ἀπ' τὴ λογοκρατία σὲ αὐτόχημα: Ζαλίστηκε, λέει, κι ἔπεσε στὴν Αἴτνα, κατ' ἄλλη δὲ ἐκδοχὴ ἔπεσε ἐσκεμμένα «γιά νὰ μάθῃ...!».

Θεμιστοκλῆς: Ἑξορία κι αὐτοκτονία· κατηγορήθηκε ὡς προδότης ὁ θριαμβευτὴς τῆς Σαλαμῖνος!

Μιλιτιάδης: Θάνατος στὴ φυλακὴ. Κατηγορήθηκε ἀπ' τὸ δημαγωγὸ Ξάνθιππο, ὅτι δὲν τοὺς ἔφερε... πλοῦτη ἀπ' τὴν Πάρο!

Πρωταγόρας: Θάνατος κατὰ τὴ δραπετεύση.

Σωκράτης: Θάνατος, διότι «διέφθειρε τοὺς νέους».

Σὰν δὲν ντρεπόμαστε!

Σαράντος Πάν

FRANS DE WAAL, *Εἰρήνη μετὰ τῶν ἀνθρωποειδῶν πιθήκων*

Ἀπὸ τότε πού οἱ Jane Goodall καὶ Dian Fossey ἀπέδειξαν τὴν διάπραξη ἐγκλημάτων μετὰ τῶν μεγάλων πιθήκων, ὁ παράλογος φόνος ἔπαυσε νὰ θεωρῆται ὡς διακριτικὸ χαρακτηριστικὸ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας. Ὅταν ἓνας ἄνθρωπος δολοφονῇ ἀπὸ διαστροφῆς, πάθος ἢ πατριωτισμό, ἴσως πράττει ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖο ὑπαγορεύει ἡ φύση εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρωποειδεῖς. Κατὰ τὴν ἴδια λογικὴ, ἂν ἓνας χιμπατζῆς ἀνέπτυσσε τὴν ἰσχύ τῆς γλώσσας, ὅπως φαντάστηκε ὁ Goodall εἰς τὸ ἔργο «*Chimpanzees of Grombe*», δὲν θὰ μπορούσε νὰ διεξάγῃ πόλεμο μὲ τοὺς καλυτέρους μετὰ μᾶς; Ἀλλὰ κατὰ τὸν ἐθνολόγο Frans de Waal, ἂν ἐστιᾶσουμε τὴν προσοχή μᾶς ἀποκλειστικὰ εἰς τὴν σκοτεινὴ πλευρὰ τῆς συμπεριφορᾶς τῶν ἀνθρωποειδῶν πιθήκων, τότε ἴσως ἀγνοήσουμε τὸ γεγονὸς, ὅτι ἡ ἀνεξέλεγκτη ἐπιθετικότης ἐνδεχομένως θὰ κατέστρεφε τὸ εἶδος. Ἐπομένως μετὰ τῶν πιθήκων ἡ εἰρήνη θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἐξ ἴσου φυσικὴ μὲ τὸν πόλεμο. Καὶ ὁ de Waal διαθέτει τίς ἀπαραίτητες ἀποδείξεις. Ἀπὸ τὸ 1975, ὅταν ἄρχισε νὰ καταγράφη τίς ἀντιδράσεις πιθήκων σὲ κατάστασι αἰχμαλωσίας, ὁ de Waal παρητήρησε τοὺς τρόπους, διὰ τῶν ὁποί-

ων οἱ ἀνθρωποειδεῖς πῖθηκοι ἐπιλύουν τὶς διαφορὰς τῶν. Μετὰ ἀπὸ μίᾳ αἵματηρᾷ φιλονεικίᾳ οἱ χιμπαντζῆδες ἀνταλλάσσουν φιλιὰ, ἐναγκαλισμούς καὶ περιποιήσεις, γιὰ νὰ ἀποκαταστήσουν τὶς καλὰς σχέσεις. Ὁ de Waal, ὅπως καὶ ὁ Goodall, πιστεύει ὅτι οἱ πῖθηκοι ἔχουν πολλὰ νὰ μᾶς διδάξουν περὶ βιολογίας καὶ ἀνθρωπίνης ψυχολογίας. Δὲν πρέπει νὰ ἔχουμε τὴν ψευδαῖσθηση, ὅτι οἱ ἐπιθετικὲς τάσεις θὰ μᾶς ἐγκαταλείψουν ποτέ, λέγει, ἀλλὰ οὐτε καὶ θὰ πρέπει νὰ λησμονοῦμε τὴν κληρονομικὴ μας συμφιλίωτικὴ προδιάθεση.

Νίτσα Ἀργυροπούλου

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΜΠΟΖΩΝΗΣ, *Δοκίμια Κοινωνιολογίας*

Τὴν φιλοσοφικὴν ἀποτίμηση τῆς Κοινωνιολογίας πετυχαίνει στὸ δοκίμιό του ὁ καθηγητὴς Γεώργιος Α. Μποζώνης, ποὺ διδάσκει Φιλοσοφία στὴν Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ὁ λόγος του, στοχαστικὸς, ἔρχεται νὰ συνδυάσῃ τὴν Φιλοσοφία μὲ τὴν Κοινωνιολογία δημιουργῶν τὴν μέθεξη καὶ στὶς δύο. Στὸν πρόλογο (σσ. 7-8) διευκρινίζει τὸν σκοπὸ τῆς συγγραφῆς: «ἐμεῖς ἐπιχειροῦμε νὰ συνθέσωμε τὰ σπουδαιότερα διδάγματα τῆς κοινωνιολογίας μὲ τὴν φιλοσοφία τῶν ἀξιών» (σελ. 7).

Τὸ Α΄ κεφάλαιο (σσ. 9-21) εἶναι ἀφιερωμένο στὴν Κοινωνιολογία ὡς ἐπιστήμη. Εὐστόχως ὁ καθηγητὴς Μποζώνης ὑπογραμμίζει ὅτι «ἡ μεταβλητότης τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ ἀνθρώπου προκαλεῖ τὴν μεγάλη προβληματικὴ τῆς κοινωνιολογίας» (σελ. 10). Ἡ κοινωνιολογικὴ ἔρευνα δὲν ἀντιμετωπίζει τὸν ἄνθρωπο ὡς στατικὸ ὄν. Τὸν βλέπει πολυδιάστατο. Πολυδιάστατὴ ἐπίσης βλέπει τὴν κοινωνία, ἐφ' ὅσον αὐτὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀνθρώπους. Στὸ Β΄ κεφάλαιο (σσ. 22-40) μελετᾶται τὸ φαινόμενο τοῦ κοινωνισμοῦ. Τὸ Γ΄ κεφάλαιο (σσ. 41-58) συσχετίζει τὴν κοινωνία μὲ τὸν πολιτισμό. Ὁ συγγραφεὺς, ἀξιολογῶν τὸ νόημα τῆς προσωπικότητος στὴν πολιτικὴ διάσταση τῆς κοινωνίας, ἐπισημαίνει: «ὁ πολίτης δὲν εἶναι ὑπήκοος, ἐνᾷ τῷ αἵματι μέσα στὸ πλῆθος, ποὺ ἔχει ἀποκλειστικὸ καθῆκον νὰ ὑποτάσσεται τυφλὰ καὶ νὰ ἐκτελῇ μὲ προθυμία τὰ κελεύσματα τοῦ ἀρχοντος, ἀλλ' εἶναι ὑπεύθυνος πρόσωπο, ποὺ ἀκούει, συζητεῖ, κρίνει καὶ μετέχει ἐνεργὰ μέσα στὴν ζωὴ τῆς πόλεως» (σελ. 43). Στὸ Δ΄ κεφάλαιο (σσ. 59-70) μελετᾶται ὁ ὁμαδισμός. Τὸ Ε΄ κεφάλαιο (σσ. 71-94) ἀναλύεται μὲ σαφήνεια τὸ νόημα τῆς ἡγεσίας.

Ὁ καθηγητὴς Μποζώνης στοχάζεται ἐνωτιζόμενος τὰ διδάγματα τῆς Ἱστορίας, ποὺ ὠφελοῦν πάντοτε.

Νίκος Χ. Χαρακάκος

ΓΙΩΡΓΗΣ ΚΟΤΣΙΡΑΣ, *Ἡ μυθολογία τῶν προσώπων*

Ὁ πολυβραβευμένος ποιητὴς κ. Γιωργῆς Κότσιρας μ' αὐτὸ τὸ τελευταῖο του βιβλίον μᾶς θυμίζει ἕναν ὄρειβάτη, ποὺ κατάφερε (χωρὶς σχοινιά) νὰ κατακτήσῃ μιὰ κορφή, μὰ ἀδυνατεῖ νὰ κατέβῃ κάτω πίσω καὶ νὰ μᾶς μεταβιβάσῃ τὶς ἐντυπώσεις του. Οἱ εὐήλατοι στίχοι του μᾶς προκαλοῦν τὸν θαυμασμό γιὰ τὴν πραγματικὰ ἄρτια δεξιότητά τους, ἀλλὰ ὅχι τὴ συγκίνηση καὶ τὴ μέθεξη γιὰ τὸν συναισθηματικὸ τους κραδασμό. Δὲν ἀποσυρτάρωνουν τὴν καρδιά οὔτε κάνουν τὸ δάκρυ νὰ λαμπυρίσῃ στὰ ματόφυλλα. Μῆτε τὸ ἥρωικὸ στοιχεῖο, σὰν ἄλλο ἐμβατήριο, ἀνατείνει τὴν ψυχὴ μας.

Μολοντοῦτο ἡ ποίησή του πρέπει νὰ διαβαστεῖ ὅχι μόνο ἀπὸ τὸν ἐπαίοντα περὶ αὐτά, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἀνειδίκευτο. Γιατί προσφέρει ὅ,τι οἱ περισσότεροι ποιητὲς σήμερον ἀδυνατοῦν νὰ δώσουν: στυλ καὶ ἕναν ἐρωτικὸ χειρισμὸ τῆς γλώσσας. Τὸ πείραμά του δὲ νὰ παρουσιάζῃ αὐτοσχεδιάσματα μορφῶν ποιητῶν τοῦ παρελθόντος (Καβάφης, Μαβίλης,

Γρυνάρης κ.ά.) είναι με τὸν τρόπο πού δίνεται (ἀνάπλασης στίχων τους) πολὺ ἐπιτυχημένο καὶ πρωτότυπο· ἀναρωτιόμαστε ὅμως, ποιά ἡ χρησιμότητά του πέραν τοῦ στενοῦ κύκλου τῶν μεμνημένων, γιατί ἡ τῶντι μεγάλη καὶ ὑψηλόπνοη ποίηση - ὅπως π.χ. ἡ ποίηση τοῦ Λόρκα— «μιλάει» τὸ ἴδιο (με ἄλλο τρόπο βέβαια) τόσο στὸν καλλιιεργημένο ὅσο καὶ τὸν ἀπλὸ ἄνθρωπο τοῦ λαοῦ.

Ὅμως ὁ κ. Γ.Κ., σὰν κάθε ἀληθινὸς ποιητής, ὅπως μᾶς εἶχε δείξει καὶ σὲ παλιότερο βιβλίον του (*Τὸ Ἄλφα τοῦ Κενταύρου*), μαγεύεται ἀπὸ τὰ μονόχορδα πού ἀντιδοῦν στοῦ σύμπαντος τ' ἀτέλειωτα βάθη: Ἐδῶ ἔχουμε τὸ ὠραιότατο «Κάτω ἀπὸ τὴ στέγη τοῦ κόσμου»: «... /Κβάζαρ δισεκατομυριῶν ἐτῶν φωτὸς χωρίζουν/παμμέγιστο σβησμένο ἀστέρι ἀπ' τὴ μικρὴ μας γῆ - /ὅταν ἀκόμη ὁ γαλαξίας μας δὲν ἦταν οὔτε σκόνη/μὲς στὸ ἀχανὲς πυρακτωμένων ἀστρων τὸ στερέωμα/κι ὅπου κρατοῦσε μυστικὴ τὴ φλόγα του ὁ δίκος μας ἥλιος./ ...».

ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΒΛΑΖΑΚΗΣ, *Ριζίτικα τραγούδια Κρήτης*

Ἡ Κρήτη ἀνέκαθεν ἀποτελοῦσε ἓνα αἰνίγμα γιὰ τὴν παγκόσμια Ἱστορία. Ἡ ἑλληνικότητα τῆς Μινωικῆς Κρήτης ἀπεδείχθη πανηγυρικὰ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀποκρυπτογράφηση τῆς Γραμμικῆς Γραφῆς Β ἀπὸ τοὺς Ventris καὶ Chadwick. Μόνο ὅταν ἀποκρυπτογραφηθεῖ ἡ Γραμμικὴ Α καὶ τὰ «ἱερογλυφικά» τοῦ Δίσκου τῆς Φαιστοῦ, τὸ αἰνίγμα αὐτὸ θὰ βρεῖ τὴν τελικὴ λύση του. Τρεῖς κατακτήσεις ἐπηρέασαν τὴν ἱστορία τῆς Κρήτης: ἡ μυκηναϊκὴ, ἡ δωρικὴ καὶ ἡ ἀραβικὴ. Ἡ ρωμαϊκὴ, ἐνετικὴ καὶ τουρκικὴ κατοχὴ τὴν ἄφησαν γενικὰ ἀδιάφορη. Μολοντοῦτο τὸ κρητικὸ στοιχεῖο παρέμεινε ἀλώβητο ἀφομοιώνοντας καὶ μετασχηματίζοντας ὅλους τοὺς ἐπιδρομείς: Ὁ εὐσταλὴς «Πρίγκηπας τῶν Κρίνων» θυμίζει ἀκόμα στὴν κορμοστασιά ἓναν ὀρεσίβιο εὐθυτενὴ Κρητικὸ μετὰ τὴν βράκεν.

Στὴν σχετικὰ πρόσφατη ἱστορία τῆς Κρήτης, Ριζίτες καλοῦντο οἱ κάτοικοι τῶν χωριῶν στὸς πρόποδες τῶν Λευκῶν Ὀρέων ἢ τὰ Ριζοβούνια, τὶς λεγόμενες «*Ρίζες*». Μαζί με τοὺς Ἀνωμερίτες ἀποτελοῦσαν τὴν τάξη τῶν κατ' ἐξοχὴν πολεμιστῶν τῆς Μεγαλονήσου, κάτι ἀντίστοιχο με τοὺς κλέφτες καὶ ἀρματολούς τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας. Κρίνοντας, ἔστω καὶ καθυστερημένα, τὸ βιβλίο αὐτὸ τοῦ μεταστάντος Μιχαὴλ Γ. Βλαζάκη γιὰ τὰ Ριζίτικα τραγούδια τῆς Κρήτης, μπορῶ ἄφοβα νὰ πῶ, ὅτι ἀπομνημειώνει καὶ ἀποθησαυρίζει μιὰ παράδοση τοῦ τόπου μας, σήμερον πού μετὰ τὴν καλπάζουσα ἐπέκταση τοῦ εὐρωπαϊκοῦ «πολιτισμοῦ» τείνει αὐτὴ νὰ ἐκλείψει. Ὅπως τονίζει στὸν πρόλογό του ὁ Ι.Κ. Μανιουδάκης, τὸ μέλος τῶν ριζιτικῶν τραγουδιῶν (πού σὲ νότες πενταγράμμου μᾶς διαφυλάσσει στὸ βιβλίο του ὁ Μιχαὴλ Γ. Βλαζάκης) εἶναι ἡ ἀρχαιότατη δωρικὴ ἀρμονία (*δωριστί*), πού ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης συνιστοῦσαν ὡς καθαυτὸ ἄκουσμα στοὺς ἄντρες. Ὁ δὲ μεταγενέστερός τους Ἀριστείδης Κοϊντιλιανὸς στὸ «*Περὶ Μουσικῆς*» σύγγραμμά του συνοψίζει λέγοντας: «ὁ μὲν δῶριος βαρύτατος καὶ ἄρρενι πρῆπων ἦθει». Μελωδίες μερικῶν τραγουδιῶν βασισμένες στὶς θηλυπρεπέστερες λυδικὴ καὶ φρυγικὴ κλίμακες εἰσῆχθησαν στὴν Κρήτη μᾶλλον ἐπὶ Βυζαντινῆς ἐποχῆς.

Ἡ μουσικὴ τῶν ριζιτικῶν τραγουδιῶν εἶναι ὠραιότατη. καὶ ἂν μερικοὶ νέοι σήμερον τὴν βρίσκουν μονότονη, τὸ ἴδιο νομίζουν — συνηθισμένοι ἀπὸ ἄλλα ἐλαφρότερα ἀκουσμάτα - καὶ γιὰ τὴν κλασσικὴ μουσικὴ, ὅποτε ἡ γνώμη τους δὲν μετράει. Ἐξίσου ὠραῖα - ἂν ὄχι περισσότερο - εἶναι καὶ τὰ λόγια τῶν ριζιτικῶν τραγουδιῶν. Πέρα ἀπὸ τὸ γνωστότατο «Πότες θὰ κάμει ξαστεριά» ξεχωρίσαμε καὶ τὸ ἡρωϊκότατο «Τὰ παλληκάρια τῷ Σφακιῷ», πού ἐκτελεῖται στὸν ἴδιο τρόπο καὶ τελειώνει ἔτσι (σημειώστε τὴν περίπου ἀρχαιοελληνικὴ κατάληξη τῶν ρημάτων):

«Οὔλοι τσῆ Κρήτης οἱ Ἀητοὶ ἔρχονται γιὰ νὰ ἰδοῦσι
τσί ξακουσμένους Σφακιανούς, μαζί ν' ἀγωνιστοῦσι».

Ἡ πολυτιμότερη αὐτὴ ἐργασία τοῦ Μιχαήλ Γ. Βλαζάκη γιὰ τὰ Ριζίτικα τραγούδια δὲν προσφέρει μόνο πλούσιο λαογραφικὸ ὕλικό, ἀλλὰ καταδεικνύει τὴν πολυαίωνα ἐνότητα καὶ συνέχεια τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας καὶ Φυλῆς.

Ὁθων Μ. Δέφνερ

Λ. ΑΝΝΑΙΟΣ ΣΕΝΕΚΑΣ, *Περὶ Προνοίας* (μτφ. Γ. Α. Τουρλίδη)

Ὁ δρ Γεώργιος Α. Τουρλίδης, εἰδικὸς λατινιστής, μὲ τὴν μετάφραση αὐτῆς τῆς μνημιώδους διαλογικῆς φιλοσοφικῆς πραγματείας τοῦ στωικοῦ φιλοσόφου Σενέκα μᾶς φέρνει κοντὰ στὴν σκέψη τοῦ ἐπιφανοῦς πνευματικοῦ ἀνδρός. Ὁ Σενέκας ἀναλύει τὴν ἔννοια τῆς *θεοδικίας* συνδέων τὰ ἀξιολογικά της στοιχεῖα μὲ τὴν ὄντολογικὴ σπουδαιότητα τῆς ἠθικῆς ἀριότητος. Ἀπὸ τὸ *Περὶ Προνοίας* κείμενό του εἶναι ἐμφανῆς ἡ ἀρετὴ ὡς συστατικὸ στοιχεῖο τῆς ὑπαρξιακῆς αὐθεντικότητος τοῦ ζῶντος ἀνθρώπου. Ὁ ἀναγνώστης παρακολουθεῖ μὲ ἄνεση τὴν ρέουσα σειρὰ τῶν συλλογισμῶν τοῦ Σενέκα χάρις στὴν κατατοπιστικὴ Εἰσαγωγὴ τοῦ καθηγητοῦ Κωνσταντίνου Γ. Νιάρχου (σσ. 3-6). Τέτοια κλασσικά ἀποστάγματα ἠθικῆς φιλοσοφίας μᾶς ἀπαγκιστρῶνουν ἀπὸ τὴν ἀνία τῶν τεχνοκρατούμενων καιρῶν μας.

Νίκος Χ. Χαρακάκος

ΕΡΣΗ ΛΑΓΚΕ, *Οἱ καμπανοκρούστες*

Ἡ κ. Λάγκε ξεπερνᾷ τὸν ἑαυτό της σὲ μία συγκλονιστικὴ συλλογὴ διηγημάτων μὲ δεκάδες ἀξιομνημόνευτους χαρακτήρες, ποὺ καταπραΰνει τὴν ψυχὴ καὶ ζαλίζει τὸ μυαλό. Τὸ κρασί ποὺ περιέχει τὸ βιβλίο αὐτὸ δὲν πρέπει κανεὶς νὰ τὸ πιεῖ μονορούφι, ἀλλὰ σὲ μικρὲς γουλιές, γιὰ νὰ ἀπολαύσει προσεκτικὰ τὸ πλούσιο πολυσύνθετο ἄρωμά του. Γι' αὐτὸ συνιστᾶμε στὸ συστηματικὸ ἀναγνώστη τὰ διηγήματα τοῦτα νὰ διαβαστοῦν ἕνα-ἕνα καὶ μὲ τὴ σειρὰ. Τὸ ψηφιδωτὸ ποὺ συνθέτει ἡ Ἔρση Λάγκε εἶναι ἐφιαλτικὸ, ὄχι ἀποκρουστικόν· τὸ ὕφος τῆς γραφῆς τῆς ρεαλιστικόν, ὄχι σουρρεαλιστικόν. Γιὰ κάποια παράξενη αἰτία ἡ ἰδιοσυστασία τῆς τέχνης της δὲν ἀνήκει στὸ παρόν, ἀλλὰ στὸ παρελθὸν καὶ στὸ μέλλον. Γιὰ ἕνα μόνο θὰ τὴν ψέξουμε: γιατί ἔχει καταπνίξει τὸ ρομαντικὸ ἄνθρωπο μέσα της. Ἴσως ὅμως αὐτὸ νὰ εἶναι προσὸν στὴ σύγχρονη Ἑλλάδα, γιὰ νὰ ἐπιβιώσεις μὲ τὶς ὀρδὲς ποὺ κατοικοεδρεῖουν στὸν τόπο μας —ἄς μὴν ξεχνᾶμε ὅτι ἡ κ. Λάγκε πέρασε καὶ ἀπὸ ἐκείνη τὴ φάση (τὴν ἰδανιστικὴν), γιατί ξεκίνησε σὰν ποιήτρια τὴ λογοτεχνικὴ της σταδιοδρομία. Ἡ πεζογραφικὴ της ἀνέλιξη ὅμως μᾶς ἐξέπληξε, ἰδίως στὸ βιβλίο αὐτό, καὶ συγκεκριμένα στὸ διηγήματός της «Ἡ Οὔσα τῆς Ἀνατολῆς», ποὺ εἶναι τὸ καλύτερό της καὶ πρωτοδημοσιεύτηκε πέρυσι στὸ «Δαυλόν». Σ' αὐτὸ θεᾶται τὴν Ἀσία μὲ ὄμμα καθαρὰ ἐλληνοκεντρικόν, στοιχεῖο σαφῶς ἐλληνιστικόν. Πάντως ἐμένα προσωπικὰ τὸ βιβλίο αὐτὸ μοῦ ἔκανε κακό. Ἐκλεψα χρόνον νὰ τὸ διαβάσω, καὶ μὲ ἐμπόδισε ἀπὸ τὸ νὰ γράψω τὰ δικά μου διηγήματα συγκρίνοντάς τα μὲ τὰ δικά της. Μὰ σίγουρα οἱ θιασῶτές τῆς κ. Λάγκε —καὶ θὰ εἶναι πολλοὶ— θὰ τὸ ἀπολαύσουν.

Ὁθων Μ. Δέφνερ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΜΑΣ ΑΠΕΣΤΑΛΗΣΑΝ

ΚΩΣΤΑΣ ΜΙΣΣΙΟΣ, *Τὰ βιβλία τῶν Μυτιληναίων συγγραφέων, μὲ σχέδια τοῦ Μίλη Παρασκευαΐδη, Μυτιλήνη 1989.*

Προϊὸν συλλεκτικῆς ἔρευνας στὸν ἐκδοτικὸ ὅμιλον τῆς μετακατοχικῆς περιόδου, μὲ τὴν εὐγενικὴ πρόθεση νὰ βρεῖ καὶ νὰ καταγράψει ὁ συγγραφέας ὅλα τὰ ἔργα ποὺ εἶδαν τὸ φῶς ἀπὸ Λέσβου ποιητῆς, δημοσιογράφων, συγγραφῆς καὶ καλλιτέχνες. Ἡ μεθοδικότητά τῆς παρουσίας εἶναι κλασσικὴ. Ἀναφέρεται ὁ συγγραφέας, τὸ ψευδώνυμό του, ἂν ὑπάρχει, τὸ ἔτος γέννησής του, ὁ τίτλος τοῦ ἔργου του, οἱ διαστάσεις, ὁ ἐκδότης, ὁ τόπος ἐκδόσεως. Παρουσιάζονται ὀνόματα ἄγνωστα καὶ ἔργα λησμονημένα. Πρόκειται γιὰ μιὰ ἀξέπαινη καταγραφή καὶ μιὰ θετικὴ συμβολὴ στὴ μελέτῃ τῆς λεσβιακῆς γραμματείας. Ἐνδιαφέρον ἀποκτᾷ τὸ βιβλίον καὶ ἀπὸ τὰ σκίτσα τοῦ Λέσβιου καλλιτέχνη Μίλη Παρασκευαΐδη, ποὺ παρουσιάζει προσωπογραφικὰ πλῆθος Λεσβίων συγγραφέων καὶ δημοσιογράφων μὲ τὴν εὐγλωττὴ τέχνη του. Ἀπὸ τὰ σκίτσα αὐτὰ 150 ἔγιναν, κατὰ καιροὺς, ἐκ τοῦ φυσικοῦ.

Μ.Χ. Ἑλ.

«ΦΩΚΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ», Ἐτήσια ἔκδοσις Ἑταιρείας, *Περίοδος Β΄*, ἐκδότης-διευθυντής: Δρόσος Κραβαρτόγιαννος, Ἀμφισσα 1989.

Μιὰ ἔκδοσις ποὺ, ὅπως ἀναφέρει ὁ κ. Κραβαρτόγιαννος, σκοπὸς τῆς εἶναι ἡ διάσωση καὶ διάδοσις τοῦ πνευματικοῦ μόχθου — τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας — τῆς σπουδάζουσας νεολαίας τοῦ φωκικοῦ χώρου. Δημοσιεύονται ἐνδιαφέρουσες μελέτες τῆς Χρυσούλας Ζουμᾶ «Ὁ ναὸς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος τῆς Ἀμφισσας», τῆς Παναγιώτας Παναγιωτάκη «Συμβολὴ στὴ βιβλιογραφία τῶν Δελφῶν», τῆς Κωνσταντίνης Βάρσου «Ὁμήρου Ἰλιάς», τοῦ Ἰωάννου Ζουμᾶ «Διευθύνονται καὶ οἱ σφραγίδες τῶν σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαίδευστος Ἀμφισσας», τοῦ Δρόσου Κραβαρτόγιαννου «Ἐγγραφα τῆς Τουρκοκρατίας καὶ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 21», Ὁ Φώτης Ντάσιος παρουσιάζει, μὲ ἕνα ἐκτενὲς σημειώματά του, τὸ βιβλίον τοῦ Κ. Παπαχρίστοι «Παρανασάκια». Τὸ τεύχος κοσμεῖται ἀπὸ σχέδια καὶ εἰκόνες, καὶ ὅλες οἱ ἐργασίες ποὺ δημοσιεύονται παρουσιάζονται μὲ ἐπιστημονικὴ τεκμηρίωσις.

Μ.Χ. Ἑλ.

«ΜΕΤΕΩΡΑ», τόμος 42ος-43ος (1988-1989).

Μία ἀπὸ τὶς ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις ποὺ ὑπάρχουν ἀξιοκρατικῶν περιοδικῶν «εὐρωπαϊκοῦ» τύπου εἶναι καὶ τὸ ἐνιαύσιον περιοδικό-τόμος «Μετεώρα». Εἶναι καὶ γιὰ τοῦτο ἀξιολογώτατο, γιὰτὶ ἐκδίδεται ἐκπαινετὴν ἐπαρχία (στὰ Τρίκαλα Θεσσαλίας ἀπὸ τὸ 1947). Στὸ ἀνὰ χεῖρας τελευταῖο τεύχος τοῦ μέσα σὲ μιὰ πληθώρα κορυφαίων συνεργατῶν ξεχωρίσαμε τὸν πανεπιστημιακὸ καθηγητὴ Μ.Β. Ραῖζη («Ἐνας Ἀμερικανὸς βυρωνιστὴς γιὰ τὸν Ρήγα Φεραῖο») μὲ τὴν ἄρτια ἀγγλικὴ παιδεία του, τὸν Βασ. Ι. Λαζαῆ («Ἡ «Θεσσαλία», τὸ μεγαλόπνοο ποίημα τοῦ Ἀγγελου Σικελιανοῦ») καὶ τὸ σύγχρονον λογοτεχνικὸ προβληματισμὸ ἐπὶκαιρὸ δοκίμιον τοῦ κριτικοῦ Ἀγγελου Φουριώτη («Πῶς θὰ σωθεῖ ἡ ποίηση»). Ἀπὸ τοὺς νεώτερος δημιουργοὺς ξεχωρίζουν ὁ Δημήτρης Ι. Καραμβάλης μὲ ἕνα πυκνὸ δοκίμιον ποὺ ἐπεξεργάζεται ἕνα ὁλόκληρον ποιητικὸ corpus («Ἡ μουσικὴ καὶ τὸ τραγούδι στὴν ποίηση τοῦ Γιώργου Σαραντάρη»), ὁ Γιώργος Πετρόπουλος μὲ ἕνα πεισιθάναν κι ὀνειρὸ-πλεχτὸ σονέττο («Ἡ νύχτα») καὶ ὁ εὐαίσθητος αὐτόχειρας Νίκος Β. Λαδᾶς («Σκέψεις γιὰ τὴν ποίηση»), ποὺ φέτος συμπληρώνονται δέκα χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατό του. Μάλιστα θὰ κλείσουμε τὸ μικρὸ αὐτὸ κριτικὸ σημειώμα γιὰ ἕνα ἀξιωματικὸν περιοδικὸν μὲ τὰ ἐκεῖ δημοσιευμένα λόγια τοῦ Ν.Β.Λ.: «Ἀξίον εἶναι τὸ ποίημα, ὅταν μορφὴ καὶ περιεχόμενον βρίσκονται σὲ ἀπόλυτη ἁρμονία, ὅταν ὁ ἀναγνώστης ἢ ὁ ἀκροατὴς σκέπτεται ὅτι ὁ ποιητὴς δὲν θὰ μπορούσε μὲ καλὺτερον τρόπο νὰ ἐκφράσει ὅ,τι αἰσθανόταν». Πράγμα, ποὺ γενικευόμενον μπορεῖ νὰ ἰσχύσει καὶ γιὰ ὅλα τὰ κύκνειά ἄσματα, ὅπως τὸ καὶ πρόσφατα διακρίθην περιοδικὸν αὐτό, ποὺ ἐλπίζουμε νὰ συνεχίσει τὴν ἐπιτυχίαν — ὡς μέχρι τώρα — ἐκδοτικὴν του προσπάθειαν.

Ο.Μ.Δ.

«ΣΕΡΡΑΪΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ», τόμος 12ος, τιμητικὸ ἀφιέρωμα στὸν Πέτρο Θ. Πέννα, Ἀθήνα 1989.

Ἀξίζει τιμὴν σὲ ἐκείνους ποὺ προσφέρουν ὑπηρεσίες στὸν τόπον ποὺ γεννήθηκαν καὶ ἐξήσαν, ἀλλὰ ἀξίζει καὶ ἑπαινος σ' αὐτοὺς ποὺ φροντίζουν νὰ προβάλλουν τὸ ἔργο καὶ τὴν προσωπικότητά τους σὰν χρέος καὶ σὰν μήνυμα γιὰ τοὺς ἐπερχόμενους. Τί θὰ γινόνταν ἀλήθεια, ἂν ἡ λησμοσύνη κυριαρχοῦσε καὶ ἐκεῖνοι ποὺ ἀγωνί-

στηκαν για την πραγματοποίηση ενός όραματος ή ενός σκοπού, έμεναν άγνωστοι στη λήθη; Αυτό τη σκέψη σου φέρνει στο νοῦ το πρώτο άνοιγμα του εξαίρετου τόμου της 'Ιστορικής και Λαογραφικής 'Εταιρίας Σεργίων-Μελενίκου, που είναι αφιερωμένος τιμητικά στον Πέτρο Πέννα. 'Ο τιμώμενος σκιαγραφείται από τον κ. Γεώργιο Κατερινίδη δ.φ.

Μ. 'Ελ.

ΠΕΤΡΟΣ ΓΛΕΖΟΣ. 'Η ανιδιοτέλεια της Αίσθητικής: 'Ανάτυπον από τὰ "Χρονικά Αίσθητικής", 25-26 (1986-1987) 51-53.

'Η φιλοσοφία της τέχνης αποτελεί προσφιλή χώρο γονίμου στοχασμού για τον κ. Πέτρο Γλέζο, Πρόεδρο της 'Εθνικής 'Εταιρείας 'Ελλήνων Λογοτεχνών. Σε αυτό το θαυμάσιο ανάτυπο από τὰ Χρονικά Αίσθητικής ο κ. Γλέζος φανερώνει την ήθικη ποιότητα της Αίσθητικής. 'Επισημαίνει ότι «... ή "χρησιμοθηρία" και αυτήν ακόμη την Αίσθητική είναι δυνατόν να επιδιώξη να εκμεταλλευθῇ, ἀλλὰ πάντως ἡ Αἴσθητικὴ αὐ-

τὴ καθ' ἑαυτὴν ὑψώνεται κατὰ κανόνα πρὸς τὴ ἠθικὴν καὶ καλαισθητικὴν ιδεῶδες μὲ πλήρη ἀπουσίαν οἰασθήποτε ιδιοτελείας» (σελ. 51). Οἱ ἀξιολογήσεις τοῦ συγγραφέως ἐνέχουν ἀξίαν ὀρισμῶν διαχρονικῆς ἰσχύος.

Ν.Χ.Χ.

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ, Θεσμοφοριάζουσαι-Λυσιστράτη (ἔμμετρη μετάφραση), ἀπόδοση 'Αλέξη 'Αννίβα.

Μεταφραστὴς καὶ ἄλλων ἀρχαίων κειμένων ὁ 'Αλέξης 'Αννίβας - ποῦ προέρχεται ἀπὸ τὸ στράτευμα καὶ κατέχει πτυχίο Νομικῆς καὶ Παντείου - μᾶς δίνει σὲ ἐπιτυχημένη μετάφραση τὰ ἔργα τοῦ 'Αριστοφάνη «Θεσμοφοριάζουσαι» καὶ «Λυσιστράτη». Πρόκειται γιὰ μεταφορά ποῦ δίνει δλη τὴ δροσιά τοῦ πρωτότυπου καὶ τὴ χάρι τοῦ 'Αριστοφανικοῦ λόγου μὲ ὁλοζώντανο τὸ σκωπτικὸ πνεῦμα τοῦ.

Μ.Χ.Ελ.

- Τὸ Α' Τριμελὲς Πλημμελειοδικεῖο 'Αθηνῶν στὴ συνεδρίασή του τῆς 14ης Μαρτίου ἀθώωσε τοὺς Χρῆστο Τεγόπουλο, ἰδιοκτήτη τῆς ἐφημερίδας «'Ελευθεροτυπία», Σεραφεὶμ Φυντανίδη, διευθυντὴ τῆς ἐφημερίδας καὶ Κοσμᾶ Μεγαλομαμάτη, οἱ ὅποιοι εἶχαν παραπεμφθῇ γιὰ συκοφαντικὴ δυσφήμιση διὰ τοῦ Τύπου τοῦ «Δαυλοῦ» μὲ δημοσίευμα στὸ φύλλο τῆς 5/5/89 τῆς ἐν λόγω ἐφημερίδας.

'Η σκέψη, ἡ προβληματικὴ καὶ ἡ πληροφόρηση ὅλων τῶν τευχῶν τοῦ «Δαυλοῦ», ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς του ἕως σήμερα, παραμένουν στὸ ἀκέραιο ἐπίκαιρες γιὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον. Προμηθευθῆτε ὅλα τὰ τεύχη τοῦ «Δ» (ὑπάρχουν καὶ δεμένα σὲ ἐτήσιους τόμους), γιὰ νὰ ἔχετε στὴ βιβλιοθήκη σας ἕνα ὑπερχρονικὸ βοήθημα, δικό σας καὶ τῶν ἀπογόνων σας, γιὰ τὴν ἐρμηνεία καὶ βαθύτερη κατανόηση τῶν γεγονότων τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος.